

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 5. MARCA 1981

ŠTEVILKA: 9 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PREDLOG REBALANSA FINANČNEGA PLANA ŽELEZARNE

Te dni delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti obravnavajo predlog rebalansa finančnega plana TOZD, delovnih skupnosti in Železarne, o čemer bo ugotovitevni sklep sprejel delavski svet Železarne na seji 12. marca. Sektor za ekonomiko in organizacijo takole utemeljuje predlog:

Na osnovi poslovne politike za leto 1981, ki je temeljila na sprejetih ciljih in nalogah ter na oceni možnosti razvoja železarne Jesenice v letu 1981, smo v decembru 1980 pripravili in sprejeli količinske in vrednostne plane posameznih TOZD in delovnih skupnosti, kakor tudi Železarne kot celote.

Pri pripravi in sprejemanju planov nas je vodila ključna naloga za doseganje stabilizacije gospodarskih tokov z racionalnim gospodarjenjem in varčevanjem na vseh ravneh in s krepitvijo vloge združenega dela pri obvladovanju družbene reprodukcije.

V novembru in decembru znana dejstva, pričakovani zakon o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen ter ocena poslovnega rezultata za leto 1980, so nas vodili v načrtovanje nižje rasti cen kot smo jo dosegli v letu 1980. Ocena poslovanja za leto 1980 je bila v tem času še

dokaj ugodna, kakor tudi predvideva stopnja rasti doseženih rezultatov v primerjavi z letom 1979.

Na to oceno in odnose v delitvi dohodka smo vezali tudi planirana razmerja v letu 1981, ker v tem času še ni bil znan osnutek dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981.

Na osnovi vseh teh izhodišč in količinskega plana proizvodnje za leto 1981 smo načrtovali 25 % rast dohodka v primerjavi z oceno za leto 1980 in 20 % rast sredstev za osebne dohodek.

Žal se je neugodni trend rasti cen preteklega leta prenesel tudi v letošnje leto in njihova rekordna rast v prvih dveh mesecih kaže, da smo bili v naših napovedih gibanja nabavnih cen preveč optimistični.

(Nadaljevanje na 6. strani)

INVESTICIJSKA IZGRADNJA V LETU 1980

V letu 1980 smo realizirali 47 % načrtovanih investicijskih naložb, zadnji dan leta 1980 smo v Železarni imeli v gradnji za 265,8 milijonov dinarjev raznih objektov. Stanje objektov v gradnji se je v primerjavi s stanjem ob koncu devetmesečnega obdobja zmanjšalo, ker je bil precejšen del projektov že prevzet med osnovna sredstva v uporabi. Največja naložba v preteklem letu je bila vsekakor gradnja elektronsko-računskega centra in avtomatske telefonske centrale, ki je bila koncem leta v precejšnji meri že zaključena, v teku je še montaža avtomatske telefonske centrale.

Investicijska dejavnost v Železarni je potekala na različnih področjih dela. Ta so bila predvsem priprava plana investicij za leto 1980 po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, sodelovanje pri oblikovanju predloga srednjeročnega plana 1981–1985, izdelava investicijske dokumentacije za nove naložbe in izdelava aneksov za investicije v teku, kjer so se osnove močno spremenile. Posebno intenzivna je bila priprava projekta jeklarne 2 in to na vseh področjih. Predvsem pa so bile naložbe usmerjene na izgradnjo objektov iz preteklega obdobja, pričela pa se je tudi izgradnja nekaterih novih.

(Nadaljevanje na 3. strani)

TEDNIK ŽELEZAR V LETU 1980

Na prihodnji seji delavskega sveta, 12. marca, bo delegatom v razpravo predloženo tudi poročilo o informiranju v Železarni. Ker pomemben delež v celotnem sistemu informiranja v Železarni predstavlja tednik Železar, poročilo delavskemu svetu v celoti posredujemo vsem delavcem oziroma našim bralcem.

UVOD

»Naše informiranje kot dejavnost posebnega družbenega interesa se mora razvijati, delovati in potrjevati kot odgovoren, samostojen in vpliven družbenopolitični dejavnik samoupravnega razvoja. To je eden bistvenih pogojev, da se naša stvarnost, vrednote in etika naše socialistične samoupravne družbe, dosežki, akcije in družbena kritika delovnih ljudi in njihovih samoupravnih skupnosti, družbenopolitičnih in družbenih organov in organizacij ter

aktualne družbene naloge ustrezno izražajo, obravnavajo in afirmirajo. Svoboda tiska, radia in televizije v izražanju naprednih teženj socialističnega samoupravnega razvoja v naši državi ne more biti z ničemer omejena, razen z odgovornostjo in

(Nadaljevanje na 2. strani)

V LETU 1980 119 MANJ ZAPOSLENIH KOT LETO POPREJ

Iz letnega poročila kadrovskega sektorja za leto 1980 je razvidno, da je bilo lansko leto poprečno zaposlenih v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih 6.482 delavcev ali 119 poprečno manj kot v letu 1979. Zadnji dan leta 1980 je bilo v delovnem razmerju 6.388 delavcev ali 163 manj kot na isti dan leta 1979. V odnosu na plan pa je bilo kar 235 manj zaposlenih delavcev.

V lanskem letu je s temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi naše železarne sklenilo delovno razmerje 704 delavcev, ali 114 manj kot leto poprej; delovno razmerje pa je prekinilo 867 delavcev ali 58 več kot leta 1979. Zaradi starostne upokojitve je prekinil delovno razmerje 101 delavec (1979–93), invalidske upokojitve 52 (30), umrlo je 29 delavcev (19), po lastni odpovedi je odšlo 249 delavcev (207), disciplin-

ske pa je bilo odpuščenih 291 delavcev (leta 1979 – 243). Zaradi vpoklica v JLA je lani prenehalo z delom 139 delavcev (1979 – 197), zaradi poklicne rehabilitacije pa šest (1979 – 20). Lansko leto je bilo za beleženih 164 prestopov med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, leto poprej pa 220.

Skupna odsotnost z dela je bila v letu 1980 v Železarni kot celoti

(Nadaljevanje na 6. strani)

PREIZKUS UPRAVIČENOSTI DO DENARNE POMOČI – OTROŠKEGA DODATKA

Pri ugotavljanju upravičenosti do otroškega dodatka – po novem denarne pomoči za leto 1981 – so nastale določene novosti. Skupnost otroškega varstva v SR Sloveniji je za ugotavljanje upravičenosti do denarne pomoči za leto 1981 izdala nov obrazec »IZJAVA«. Upravičenci do teh denarnih pomoči morajo po okrožnici regionalne zdravstvene skupnosti Kranj – izpostava strokovne službe na Jesenicah, ki bo ta preizkus izvedla, te »IZJAVE« vrniti izpolnjene do 15. marca.

Bistvo novosti je, da za izjavo s svojim lastnoročnim podpisom odgovarja sam upravičenec – občan. Gre torej za prenos odgovornosti »v smislu zaupanja« na samega občana, povedati pa moramo, da bo služba kontrolirala resničnost podatkov.

Na prvi strani te izjave bodo zapišani podatki, ki jih bo povedal upravičenec sam. V prvi razpredelnici gre za podatke o dohodkih otrok, za

katero občan uveljavlja denarno pomoč, v drugi pa za podatke o dohodkih, ki so jih prejeli ostali člani družine (zakonec, oče, mati, tati, tašča, otrok). V obeh primerih je treba paziti, da bo v zadnji koloni (10), navedeno obdobje v katerem je bil dosežen ustvarjen navedeni dohodek.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Osvoboditev dela, delavskega razreda in človeka pomeni tudi boj za osvoboditev žensk. To je bilo za nas vedno razredno vprašanje strateškega pomena. Brez resnične udeležbe žensk v družbenem in političnem življenju ni popolne demokracije in razvoja samoupravljanja. Zato si mora vsa naša družba precej bolj prizadevati za hitrejšo in učinkovitejšo reševanje problemov, ki izvirajo iz neskladja med vlogo ženske v združenem delu in družbi sploh ter njenimi še vedno velikimi dolžnostmi v družini. Delovanje približno dveh milijonov žensk v združenem delu terja bolj odločno in organizirano ustvarjanje takšnih življenjskih in delovnih razmer, ki bodo ženski omogočile popolno udeležbo v družbenem življenju. Pri tem mislim na reševanje problemov, kot so izobraževanje in zaposlovanje žensk, varstvo materinstva na prodajni družbene solidarnosti in druge življenjske in delovne razmere. Rad bi še posebej poudaril pomen družbene skrbi za otroke, in to ne samo zaradi zaposlene ženske in delovne družine, temveč tudi zaradi izenačevanja razmer, v katerih rastejo in se vzgajajo naši mladi rodovi.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ, 1978

Sodelavke v TOZD Elektrode (Foto J. Kučina)

Ob 8. marcu – mednarodnem dnevu žensk, čestitamo vsem delavkam TOZD in delovnih skupnosti Železarne in ostalim bralkam Železarja.

Samoupravni in poslovodni organi ter družbenopolitične organizacije TOZD, delovnih skupnosti in Železarne

SEDANJI TRENUTEK ZAHTEVA BOLJ ODGOVORNO IN VSESTRANSKO DRUŽBENOPOLITIČNO AKTIVNOST

V vsakodnevem samoupravnem in družbenopolitičnem delovanju se najbrž mnogo premalo zavedamo nič kaj rožnate politične situacije, ki jo najbolj pogosto pogojuje nedoslednost in neodgovornost pri uresničevanju dogovorjene razvojne politike, jasno opredeljenih družbenih dogovorov, samoupravnih dokumentov in podobno in to bi lahko rekli na vseh nivojih od temeljnih samoupravnih skupnosti in občine do republike in federacije. Nenormalno divjanje cen, še vedno občasno pomanjkanje nekaterih življenjskih potrebščin, nekaterih tehničnih predmetov in drugega že povzročajo med ljudmi malodušnost in nezaupanje v skorajšnjo rešitev vseh teh vprašanj. Pri posameznikih celo nezaupanje v naš socialistični samoupravni sistem, ki pa v bistvu nima nič skupnega z navedenimi slabostmi, ker za vsemi temi stojijo ljudje, ali bolje rečeno stojimo ljudje, ki bolj ali manj dosledno, pošteno in odgovorno izvršujemo svoje naloge, samoupravno, politično oziroma družbeno dogovorjene in v socialističnem sistemu jasno opredeljene.

Vse to dosti negativno vpliva na delovno vzdušje, nemalokrat tudi na medsebojne odnose, zmanjšuje delovno disciplino, odgovornost... Vse to velikokrat tudi zamegljuje dejanske rezultate in napredek, ki ga nesporno dosegamo in ki ga ni težko dokazati in videti. Nasproti temu pa moramo postaviti tudi preveč praktično delovanje družbenopolitičnih organizacij, lahko tudi nedelovanje, vsekakor pa premajhno prisotnost pri odстранjevanju vseh slabosti, ki povzročajo tako stanje.

Ali stanje samo po sebi ne kriči po nujnem oživiljanju potrošniških svetov, ki so zakonska telesa in ki bi v konkretnih okoliščinah zelo radikalno lahko posegli v politiko cen. Kako se, na primer, lahko dogaja, da imata na Jesenicah, komaj 500 metrov oddaljeni trgovini po 60,00 in celo več dinarjev razlike v ceni za isti artikel. Da posebej ne poudarjamo »rezerve« za znanke pod prodajalnimi mizami in velikokrat tudi zelo slab odnos do kupcev. Toda potrošniški sveti ne bodo nastali sami po sebi, če ne bo organizirane frontne politične akcije. Te pa ni, ker delujemo še vedno preveč forumsko in kot že rečeno praktičistično, nenačelno, nenačrtno in nepoglobljeno.

Podobno ali enako se obnašamo tudi v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarne. Mnogo stvari, ki povzročajo slabo vzdušje, bi lahko zelo kmalu odpravili z organizirano družbenopolitično akcijo, z večjo odgovornostjo in doslednostjo vseh socialističnih organiziranih sil. O tem smo prav na tem mestu že večkrat poudarjali, da bi morali okrepiti odgovornost vseh družbenopolitičnih organizacij v Železarni in jih aktivirati pri razvoju in krepitvi socialističnih družbenoekonomskih odnosov.

Tudi tokrat naj poudarimo misel Edvarda Kardelja, da: »Srečo človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si človek ustvari samo sam. Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko samo en cilj – da glede možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko – na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev – svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.«

Torej pri vseh teh slabostih in odstopanjih, ki upravičeno razburjajo naše delovne ljudi in občane ne gre za slabosti socialističnega samoupravnega sistema, temveč za slabosti pri uresničevanju tega sistema, za prepočasno uresničevanje oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Zato bi morala biti temeljna pozornost vseh organiziranih socialističnih sil usmerjena v razvijanje in krepitev neodtujljivih pravic delavcev, da dejansko postanejo gospodari pogojev in rezultatov svojega dela. Da bodo imeli odločilno besedo pri planiranju, cenah, razporejanju dohodka... Krepitev celotnega delegatskega sistema, krajevne samouprave. To so pogoji za uresničevanje misli Edvarda Kardelja in to so nepremagljiva orozja proti vsem sedanjim slabostim in odstopanjem v našem samoupravnem razvoju. To pa seveda zahteva mobilizacijo in zavestno ter odgovorno akcijo vseh organiziranih socialističnih sil z zvezo komunistov, avantgardo delavskega razreda na čelu. To pa tudi pomeni bitko proti forumskemu in praktičističnemu delovanju, bitko za dosledno odgovornost in demokratično, znanstveno in strokovno reševanje odprtih vprašanj.

TEDNIK ŽELEZAR V LETU 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

obveznostni informativne dejavnosti do tega razvoja. Samostojnost in polna odgovornost vseh dejavnosti in delavcev v informativni dejavnosti in v sistemu informiranja v celoti sta pogoj demokratičnega razvoja in poglobljanja svobode in našega socialističnega samoupravnega razvoja. Kot pomembni dejavniki revolucionarne družbene prakse in zavesti imajo javna glasila nezamenljivo vlogo v uveljavljanju vseh oblik odgovornosti in ustvarjalnosti v naši družbi.

(XI. kongres zveze komunistov Jugoslavije, iz resolucije Naloge zveze komunistov pri samoupravnih preobrazbi izobraževanja, znanosti, kulture in informiranja, str. 180, 181.)

TEDNIK ŽELEZAR V LETU 1980

Tednik Železar je oblikovan na osnovi TEMELJNE VSEBINSKE ZASNOVE, ki jo je po predhodni razpravi v odboru za splošne zadeve in informiranje ter na konferenci osnovne organizacije zveze sindikatov Železarne, leta 1975 v dopolnjeni in razširjeni obliki sprejel delavski svet Železarne. Pri tem velja poudariti, da je naše glasilo resnično samostojen dejavnik in ni nikakršen privesek poslovnih struktur ali administracije, kar precej tovarniških glasil na Slovenskem še vedno je, in da je njegova vsebinska zasnova vpeta na vsa področja, kamor segajo neposredni delavski interesi. Slovenske ocene ga zategadelj uvrščajo »med svetle izjeme tovarniškega tiska na Slovenskem« (Komunist, 23. marca 1979). V oceni našega glasila, objavljeni v reviji Obveščanje in odločanje 2/80 pa je med drugim zapisano:

»Železar je zasnovan (in izhaja) kot tedensko glasilo z zelo široko vsebino. Razpon tem, ki jih obdeluje, ni nič manjši kot pri splošno-informativnem glasilu, katerega regionalni obseg je veliko širši. Če bi imel Železar še zunanepolitično rubriko, bi ga lahko primerjali tudi z dnevnoinformativnimi glasilami.

Ta širina, mnoštvo in raznovrstnost so grafično oblikovani v glasilu, katerega obseg in pogostost izhajanja zasluži spoštovanje. Takšne profesionalne ravni se ne bi sramoval noben dnevnik.

Kljub takim ocenam pa menimo, da niso izčrpane še vse možnosti za nadaljnjo kvaliteto našega tednika. Še vedno se srečujemo z informacijami, ki so premalo kritične in angažirane ali preveč nevtralne kot pravilo. Pri tem je seveda potrebno upoštevati, da posamezno število Železarja oblikuje od 35 do 60 dopisnikov iz TOZD, delovnih skupnosti in širše skupnosti in da je v tem številu le en profesionalni

novinar in da prav kritičnost in angažiranost v člankih večkrat naleti na hudo kritiko prizadeletih, tu in tam sicer upravičeno, največkrat pa neupravičeno. Preveč je še v informacijah sklicevanja na različne objektivne težave in premalo na subjektivne vzroke, na vzroke, ki izhajajo iz ljudi (slaba organizacija, nedisciplinirana, neodgovornost in podobno). To bi morali bolj pospeševati, seveda ob istovrstnem razvijanju večje kritičnosti in samokritičnosti do napak in pomanjkljivosti pri tistih, ki to počenjajo.

Tu in tam so posamezne informacije tudi premalo celovite oziroma popolne, preveč navajajo različna poprečja, ki največkrat zelo malo povedo. Premalo je tudi različnih primerjav med TOZD in sorodnimi organizacijami in podobno.

V tem pogledu moramo poudariti, da je uredniški odbor, ki se redno tedensko sestaja s poprečno prisotnostjo petih članov od devetih, predvsem v zadnjem mandatu obdobju zelo tvorno, kritično in konkretno sodeloval pri oblikovanju glasila. Razen tega skoraj ni bilo seje odbora za informiranje, da poleg drugega ne bi bila na dnevnem redu problematika Železarja.

V letu 1980 je izšlo 49 števil Železarja (od tega zaradi praznikov med tednom dve dvojini) v poprečnem obsegu 20 strani. Poprečno je bilo potrebno za vsako število glasila pripraviti, oziroma organizirati, urediti, korigirati in prepisati 180 tipkanih strani gradiva. Kljub minimalni kadrovske zasledbi uredništva (pet oseb: glavni in odgovorni urednik, tehnični urednik, korektor – novinar in dve strojeopisnici – administrativki) in precejšnji odsotnosti posameznih delavcev (tehnični urednik 37 dni – oboje vaje, korektor – novinar štiri mesece – porodniški dopust) je glasilo izhajalo redno, pri čemer je potrebno povedati, da glavni in odgovorni urednik v 15 letih uredništvovanja niti enkrat ni imel stajnega dopusta.

Železar izhaja v nakladi 10.600 izvodov, poleg aktivnih delavcev TOZD in delovnih skupnosti ga proti plačilu prejema tudi delavci Kovinostroja, brezplačno pa upokojeni sodelavci, študenti, delavci na odsluženju vojaškega roka, poslovi partnerji in sorodne tovarne v Jugoslaviji, družbenopolitične organizacije in šole v jesiški in radovljški občini, karavle in vojne pošte na našem območju, nekateri republiški organi in posamezni družbenopolitični delavci v obeh občinah in republikah. V ilustracijo naj navedemo, da stavek in pripravo glasila izvaja Gorenjski tisk v Kranju, v njihovi kooperaciji pa tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani.

Stroški Železarja so v letu 1980 znašali (po knjigovodskih podatkih):

– tisk	3.789.286,60 din
– avtorski honorarji (bruto-bruto)	1.094.110,00 din
– osebni dohodki s prispevki	1.398.471,40 din
– dnevnice, potni stroški	35.338,00 din
– energija	14.550,00 din
– IV. amortiz. zavarov.	6.283,26 din
– transport	258,00 din
– ostali režijski material	2.071,00 din
SKUPAJ	6.340.368,26 din

Skupni stroški se zmanjšajo za 210.679,98 din, kolikor smo izstavili faktur za različne objave in priloge zunanjim naročnikom (SIS, občina in drugi).

Upošteva se 10.600 izvodov naklade in 49 izdanih števil, stane en izvod Železarja 11,80 din (1979 9,30 din), upošteva se samo stroške tiskanja in avtorske honorarje pa 9,40 din (1979 7,93 din). V skupnih stroških Železarja tako 80 % zajemajo stroški tiska in avtorski honorarji in le 20 % stroški uredništva.

Čeprav so mnenja, da bi glasilo »moralo biti bolj železarsko« vedno bolj poredka, se vendarle še pojavljajo in to predvsem, kadar Železar posega kritično na katerokoli izven-tovarniško področje. Ob takih primerih se pojavljajo tudi različne intervencije in celo pritiski prizadeletih v kritiki, brez objektivne in trezne presoje zapisanega. Največkrat bolj kot osebna užaljenost, ker si je nekdo upal to in to zapisati. Zato se je večkrat uredništvo srečevalo tudi s poskusi dušenja in omejevanja določenih informacij tudi znotraj Železarne. Bili so posamezni primeri, ki so posamezniki zahtevali celo omejevanje ustavnih pravic (»občani imajo pravico v sredstvih javnega obveščanja izražati in objavljati svoja mnenja«).

Srečujemo se tudi z očitki »kako si ta ali ta novinar ali dopisnik upa ocenjevati ali presojevati to ali ono stvar in dajati lekcije«. V zvezi s tem je Franc Setine v pogovoru, objavljenem v Komunistu, dejal: »Posvsem se strinjam, da novinar ne sme biti samo zapisovalec družbenih procesov in interesov, temveč se mora kot del subjektivnih socialističnih sil vključevati kot ustvarjalec, ki mu ni vseeno, kam vodijo posamezne samoupravne odločitve, na kakšni idejni in družbeni podlagi nastajajo in kakšen je njihov učinek.« (Komunist, 30. januarja 1981).

Zelo različni so včasih odmevi na posamezne kritične ali polemične zapise v Železarju, pri čemer gre nemalokrat za popolnoma subjektivne reakcije. Naj v zvezi s tem omenimo še, kaj Aleksander Grličkov misli v zvezi z družbeno kritiko: »Kadar govorimo o tem, ali kritiziramo naš sistem ali ne, menim, da gre za ideološko zmedo. Sistem je pri nas ustavna ureditev, samoupravljanje in združeno delo. Vse drugo je podvrženo preverjanju življenja in tako nekatere dela zakona o združenem delu že spodnašajo življenjska vprašanja.

S tem smo želeli le poudariti, da bi moralo biti več tovrstnih dialogov v Železarju in še več kritičnih zapisov, kar je nujen pogoj družbenega napredka. Železar bi se bolj moral postajati tribuna delavcev, samoupravljalcev in delegatov. Železar bi moral še bolj temeljiti na pluralizmu konkretnih družbenih interesov delovnih ljudi in občanov. Zato bi se morali nekateri dialogi o »problematičnih« sporocilih v Železarju iz ozkih krogov in »ozkih« subjektivnih ocen prenesti v Železarja samega.

V teh smereh bo potrebno še nadalje dopolnjevati in graditi vsebinsko zasnovo glasila, da bo še bolj popolno pokrivalo vsa področja, kamor neposredno ali posredno segajo interesi delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarne. Še naprej se bo uredništvo moralo prizadevati za pridobivanje novih sodelavcev in nadaljnjo podružbljanje glasila. Še več naporov bo potrebnih za lepši jezik v glasilu in večjo razumljivost posameznih sporočil.

Glavni in odgovorni urednik: Joža Varl

Železarski globus

AVSTRALIJA

Edina avstralska železarska družba Broken Hill Pty. Co. predvideva, da se bo na tej celini v prihodnjih letih povečalo povpraševanje po železarskih izdelkih. Vzrok za to vidi, da bodo rudarske družbe za premož in železovo rudo širile svoje zmogljivosti in bo za to dejavnost potrebno tudi več jekla.

Da bi preprečila povečanje uvoza, namerava v bližini mesta Melbourne zgraditi novo železarno z elektro jeklaro in železovo gobo kot surovinsko osnovo. Njena letna zmogljivost bo 200.000 ton surovega jekla, medtem ko je naložba predvidena v višini 50 milijonov avstralskih dolarjev.

PORTRETI SODELAVK

Bliža se osmi marec, dan žensk in sklenili smo, da danes to rubriko posvetimo našim sodelavkam. Pogovarjali smo se z nekaterimi med njimi. Predvsem nas je zanimalo kakšen je položaj ženske danes v naši tovarni in v širši družbeni skupnosti. Zanimalo nas je ali je danes naša sodelavka enakopravna z moškimi in vseh ozirih in ali se enakopravno vključuje v delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ter tako prevzema svoj del odgovornosti za nadaljnji razvoj naše družbe in ali ima za to dane tudi vse možnosti.

VERONIKA JERAB dela v TOZD Profilarna kot prebiralka diskov. Enajsto leto že teče od kar se je zaposlila v Železarni. Pred tem je delala v Alpini v Zireh, nekaj časa pa je bila tudi doma, ko sta bila otroka še majhna. Starejši od sinov je že pri kruhu, mlajši pa še hodi v šolo.

»V našem obratu je delo precej težko, tako za moške kot za nas ženske in v teh enajstih letih se v tem oziru ni pri nas nič spremenilo. Ko pride domov pa te spet čaka veliko dela. Prostega časa je bolj malo. Le včasih gremo z družino ob nedeljah kam ven.

Mislím, da imamo ženske enake možnosti za delo v samoupravnih organih kot moški, le da se v to malo vključujemo, ker za to ni prostega časa. Sicer pa je od vsakega posameznika odvisno koliko bo delal in kakšen odnos bo imel do tega, ravno tako kot pri vsakem drugem delu.

Pravi Veronika, ki je v svoji temeljni organizaciji tudi članica odbora za delovna razmerja.

STANKA TREVEN-VULELIJA je vodja TOZD Družbena prehrana. V Železarno je prišla pred štirimi leti, ko je bila ta enota organizirana kot TOZD. »Moje delo je težko in raznoliko, delam z veseljem in skušam uresničiti mnoge zamisli in pobude v zvezi z boljšo prehrano v Železarni. Pri tem bi morali imeti večjo podporo družbenopolitičnih organizacij predvsem sindikata, saj je problem prehrane pri nas dokaj velik. Želje in možnosti so si v navskrižju. Odvisni smo od artiklov, ki nam jih dobavljajo. Mnogih, predvsem pa mesa primanjkuje. Poleg tega pa smo pri sestavljanju jedilnika vpeti v ceno bona. Po osebnih dohodkih smo na dnu lestvice v Železarni, zato tudi težko dobimo dobre, izkušene delavce, saj ti gredo rajši drugam, kjer so boljši pogoji dela in večji osebni dohodki.

Stanka je po poklicu ekonomist. Izvira iz tipične jesiške delavske družine. Pravi, da je vsekoli neločljivo vezana na Železarno, saj je že kot otrok nosila očetu malico v tovarno. Rada se posveti hčerkama, z užitek posluša glasbo in spremlja športne dogodke. Včasih je bila tudi sama aktivna na kulturnem in športnem področju, sedaj pa za to nima več časa.

»Naš kolektiv je pretežno ženski in zato je pri nas položaj bolj specifičen. Tu so ženske s svojimi problemi in težavami, kar tudi vpliva na delo v samoupravnih organih. Določeno število žensk ni zainteresirano za delo v samoupravnih organih, mnoge pa bi bile, če bi imele pogoje za to. Na ženskah sloni še vedno največ gospodinjstevskega dela. Po osebnem delovniku jih še vedno čaka veliko dela doma, tako da delo v samoupravnih organih terja od mnogih veliko odpovedovanja, še največ od tistih, ki imajo doma majhne otroke, teh pa je v našem kolektivu največ.

CVETKA HRIBAR dela v TOZD Želblarna že 25 let. Je Jeseničanka in v prostem času se izobražuje ob delu. Je članica delavskega sveta Železarne in blagajnik v osnovni organizaciji sindikata v TOZD Želblarna. Aktivna pa je tudi v svetu za družbeno aktivnost žensk pri SZDL občine Jesenice.

»V naši temeljni organizaciji so se v teh petindvajsetih letih delovni pogoji za ženske zelo spremenili. Z nabavo novih strojev je odpadlo težko fizično delo, zdi se mi tudi, da imajo v obratu sedaj več poslušaja za težave posameznikov. Edino ropota nam še ni uspelo odpraviti, oziroma zmanjšati. To pa pušča posledice skoraj pri vseh delavcih v obratu.

Ženske smo pri izenačevanju z moškimi glede delovnih pogojev dosti dosegle, morale pa bi še več. Večina moških najbrž ne bi hotela delati na podobnih delovnih mestih kot jih ima večina žensk, če pa bi, pa vsaj ne za ta denar. Mislím, da so danes ženskam dane vse možnosti za delo v samoupravnih organih, veliko pa jih je, ki niso zainteresirane za tovrstno dejavnost. Sestanki samoupravnih organov so pri nas ponavadi dopolne med delovnim časom, toda mnoge še takrat ne pridejo, če so pa že prisotne pa so popolnoma tiho. Pomanjkanje časa ni poglavitni problem. Problem je v tem, da se ljudem ne ljubi hoditi na setanke pa čeprav tudi niso tako pogosti.

MARTINA JERAM je že enaindvajset let zaposlena v Železarni. Začela je delati v šamotarni, potem je bila nekaj časa v bivši cevarni. Po ukinitvi tega obrata je začela delati na Beli. Od tam pa je tako kot večina starih »cevvarnejev« prišla sem v novoustanovljeno profilarno.

»Petnajst let sem delala na tri izmene, predno sem pred dvema letoma prišla sem v diskarno in sem zaradi varstva otroka morala začeti delati na eno izmeno.« Martina ima pet let staro hčerko in dvajsetletnega sina, ki pa študira v Ljubljani. S hčerko, ki je dopolne v vrtcu živita sami, ker ji je mož pred kakimi petimi leti umrl. Pravi, da so ji v temeljni organizaciji šli takoj na roko in ji omogočili delo na eno izmeno. Glede varstva nima problemov, kot pravi. Če je otrok bolan gre lahko k zdravniku, ostale probleme pa mora človek rešiti tako, da potem lahko nemoteno dela.

Delo, ki ga opravlja je odgovorno, natančno in fizično naporno. Veliko je tudi prahu in ropota. Meni, da se ženske lahko vključujejo v delo samoupravnih organov ravno tako kot moški, da pa je vse odvisno od interesov posameznice in od tega, koliko prostega časa ima. Je delegatka v delavskem svetu TOZD Podbojarna. Sestanke imajo med delovnim časom, tako da za stran tega nima problemov. Prej, ko je še delala na tri izmene, pa si je vedno uredila varstvo otroka tako, da je lahko prisostvovala pri sestanku.

MALI EKONOMSKI LEKSIKON

INVESTICIJE – Razpoložljiva sredstva (del družbenega proizvoda), ki jih lahko porabimo za proizvodnjo ali definitivno potrošnjo. Proizvodna potrošnja – proizvodne investicije (za sredstva za delo in predmete dela) razširja materialno osnovo proizvodnje (gospodarstva, družbe), potrošne investicije so v obliki potrošnih dobrin (trajnih in kratkoročnih), vse skupaj pa so bruto investicije. Investicije v proizvodnjo sredstev za proizvodnjo omogočajo, da se proizvodnja stalno povečuje (iz leta v leto), medtem ko investicije v proizvodnjo sredstev za potrošnjo, dajo povečan učinek samo enkrat, to je, ko ustvarijo prvo proizvodnjo. Investicijske variante v socialističnih družbenoekonomskih pogojih se ne da enostransko oceniti samo z neposrednimi ekonomskimi efekti, katere ustvarjajo, temveč s stališča družbe v celoti, upoštevajoč tudi vrsto indirektnih učinkov, ki se jih praviloma težko ali sploh ne da dovolj eksaktno kvantificirati. Primerjajoč prikazuje boljše učinke v naslednjem: letna bruto proizvodnja, skupna novoustanovljena vrednost, skupen višek dela, skupen znesek vlaganj, zmanjšanje za neproizvodna vlaganja, čas izgradnje in aktivizacijsko obdobje kot tudi obdobje, v katerem bo prišlo do popolnega povračila vloženih sredstev (s stališča nacionalnega dohodka in stališča viška dela). Indirektne efekte ponavadi ocenjujemo s pomočjo tehnološke povezanosti z drugim podjetjem in učinki, ki nastajajo tam pod vplivom investicij v prvem podjetju in čez tržno povezanostjo, to je z izvajanjem večje ponudbe in povpraševanja proizvoda (storitve). Nekatere panoge imajo izrazit posreden učinek investicij (npr.: železniški in cestni promet).

INVESTICIJSKA POTROŠNJA – Del družbenega proizvoda porabljenega za zamenjavo in razrešitev materialne osnove organizacij združenega dela in za izgradnjo objektov družbenega standarda – to so obenem bruto investicije. V širšem smislu prištevamo v sestavo investicijske potrošnje tudi denarno vlaganje v obratne sklade.

DRUŽBENI PROIZVOD – Skupek vrednosti materialne proizvodnje in vrednosti proizvodnih storitev, realiziranih v enem letu po prodajnih cenah, zmanjšani za vrednost reprodukcijskega materiala. Na ta način prikazana vrednost proizvodnje in proizvodnih storitev je sestavljena samo iz tako imenovane dodane vrednosti, predstavljajo pa vrednost finalne proizvodnje, kjer ni več seštevavanja iste količine vrednosti (reprodukcijskega materiala).

INVESTICIJSKA SREDSTVA – Denarna in druga sredstva, ki se jih vlagava v izgradnjo, razširitev, rekonstrukcijo in vzdrževanje obstoječih kapacitet, osnovnih in obratnih sredstev. Investicijska sredstva so lahko lastna in izposojena (dobljena v obliki kredita) pri bankah in drugih virih sredstev. Obseg investicijskih sredstev je odvisen predvsem od velikosti dohodka, izločenega za investicije.

INVESTICIJSKA IZGRADNJA V LETU 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

Investicijska izgradnja v letu 1980 je tekla v skladu s planom investicij, ki so bile v maju delno reducirane in prioritarno razvrščene po sprejetih kriterijih. Močan vpliv na realizacijo naložb so imeli stabilizacijski oziroma restriktivni ukrepi. Ti so se kazali predvsem v uvoznih omejitvah, saj v letu 1980 praktično ni bilo možno uvoziti opreme za nove naložbe, nadalje so investicijsko izgradnjo zavirale tudi finančne omejitve in to v pogledu koriščenja lastnih sredstev ter najemanja kreditov. Zelo velike težave smo imeli pri pravočasni dobavi domače opreme in nekaterih materialov ter izvajanju gradbenih in montažnih del. Nekoliko boljše stanje je bilo pri projektiranju, saj so nekatere organizacije povpraševale za delo. Zaradi daljših rokov izgradnje, največ pa zaradi visoke inflacije je prišlo do precejšnjih podražitev.

Vse naštetje je vplivalo, da je realizacija investicijskih načrtov zaostajala. Delavci sektorja za novogradnje so delali predvsem na naložbah iz predhodnega leta in pričeli z izgradnjo več manjših objektov. Za te projekte je značilno, da niso bili dosti vezani na uvoz opreme. Od večjih naložb, ki bi jih morali pričeti graditi v letu 1980, je steklo delo le na tistih projektih, pri katerih je bilo možno začeti z domačimi deli. Stanje izgradnje po posameznih objektih je bilo sledeče:

Največja in najuspešnejša naložba v preteklem letu je bila gradnja elektronskega računskega centra in avtomatske telefonske centrale. V začetku leta so bili zgrajeni temelji zgradbe, ob koncu leta pa je bila zgrajena z vsemi instalacijami za ključena, nameščena je bila računalniška oprema, na kateri so že pričeli z obdelavo podatkov. Ugotovimo lahko, da je bilo delo, kljub mnogim težavam pri projektiranju in naročanju domače pomožne opreme izvršeno v rekordno kratkem času. K temu je v veliki meri pripomogla dovolj hitro rešena finančna situacija in pravočasno sklenjene pogodbe z dobavitelji in izvajalci del. Se posebej je k temu pripomogla stalna prisotnost odgovornih za projekt in stalni pritiski na dobavitelje ter izvajalce del. Investicija še ni v celoti zaključena, saj je v teku še montaža avtomatske telefonske centrale, ki naj bi bila gotova v maju, do takrat pa bi morale biti odpravljene razne manjše pomanjkljivosti in izvedena zunanja ureditev.

Še vedno je v teku naložba plinifikacija Železarne I. faza, katere izgradnja se je pričela že v letu 1977. V okviru tega projekta so se nadaljevala dela na plinifikaciji jesenjskega dela Železarne. Dokončana je bila reducirna postaja za zemeljski plin na Jesenicah, gradbeno zelo zahteven objekt in celotni primarni razvod do jeklarne, termo centrale in do plavžev. Vključevanje zemeljskega plina je potekalo predvsem na agregatih v jeklarni. Tako je bilo izvršeno eno najpomembnejših del in sicer predelava SM 6 na zemeljski plin v mesecu aprilu. Pri tej predelavi je bila uporabljena predvsem uvozna oprema, kot so gorilci in regulacijska oprema. Pri utekanju je bilo sicer nekaj težav, vendar je z manjšimi izboljšavami predelava tehnično uspešna. Pri pripravi za predelavo SM 8 so nastajale mnogo večje težave in to predvsem zaradi omejitve uvoza. Kljub temu je strokovnjakom iz Železarne uspelo zbrati delno jugoslovansko opremo, delno uvoženo, ki je bila v rezervi za ostale naprave. Poleg predelav, SM peči sta bili izdelani tudi dve mesti za ogrevanje ponvic in dve mesti za sušenje ponvic z zemeljskim plinom. Pri tem delu je bilo nekaj težav, predvsem z jugoslovansko opremo. V času poizkusnega obratovanja se

je ogrevanje in sušenje pokazalo kot uspešno, tako, da je omogočena boljše priprava ponvic, predvsem za delo na kontilivu. Poleg omenjenih del so tekla še priprave za predelavo SM 2 in SM 3 peči, za izdelavo še dveh mest za ogrevanje ponvic, za predelavo plavžev in aglomeracije na uporabo zemeljskega plina ter priprave za predelavo toplarne na dodatno uporabo zemeljskega plina.

Odpravealna naprava elektro peči bi morala biti po prvotnem terminskem planu zaključena v letu 1980. Ker smo se odločili, da zaradi pomanjkanja jekla elektro peč ne bo ustavljena, je tempo izgradnje padel. K podaljševanju roka so pripomogle tudi nepredvidene kasnitve, ki so nastale pri dokumentaciji dobavitelja uvozne opreme in dokumentaciji domačih dobaviteljev konstrukcij ter elektro motorjev. Delalo se je na zgradbi filtra, strojnice in transformatorske postaje, kjer so dela v zaključni fazi. V polnem teku je tudi izdelava konstrukcij za predelavo strehe elektro jeklarne, na katero bodo obešeni cevovodi in sesalne nape. Predvidoma bodo dela na odpravealni napravi zaključena v prvi polovici leta 81, poleti bi bile izvršene še predelave na strehi elektro jeklarne, z ustavitvijo elektro peči bi bile naprave usposobljene za redno obratovanje v drugem polletju.

Že v letu 1979 je bil planiran pričetek izgradnje zelo pomembnega projekta – to je naprave za vakuumiranje jekla v jeklarni. Zaradi ustavljenega uvoza opreme v letu 1980 izgradnja objekta ni tekla po planu.

Urejeno je bilo financiranje investicije za domači del opreme, za katero so bile ob koncu leta pripravljene ponudbe oziroma pogodbe. Odločeno je bilo, da se prične realizacija domačega dela naprave to je nabava livnega žerjave, vakuumskih črpalk in livnih ponvic. Za te dobave so roki mnogo daljši, kot za uvozno opremo. Na ta način računamo, da bi bila ob morebitni dovolitvi uvoza do polletja 1981, naložba lahko zaključena v drugi polovici leta 1982.

Podobno usodo in potek kot naložba v napravo za vakuumiranje jekla, je doživela tudi naložba v napravo za aglomerirani prašek. Tudi tu ni bilo možno, razen priprave pogodbe za uvozno opremo, storiti nič drugega, kot pričeti z gradnjo hale potrebno za to napravo. Tako so dela tekla na pripravi terena, izdelavi dokumentacije, temeljev in na dobavi ter montaži hal. Dela so dobro napredovala in bodo v prvem polletju 1981 zaključena. Potrebno pa bo poskrbeti za uvozno dovoljenje za opremo, za katero je dobavni rok nekaj manj kot eno leto.

V letu 1980 je bila predvidena izgradnja in pričetek proizvodnje na novem stroju za profiliranje. Uvozni del opreme je bil dobavljen že ob koncu leta 1979, domači del pa je kasnil približno eno leto in je bila oprema dobavljena v decembru. Na ta način bo možno stroj postaviti in pričeti na njem s proizvodnjo šele v drugem tromesečju 1981.

Ena pomembnih naprav za dobro delo v jeklarni, je naložba v napravo za vpihovanje CaSi, ki je bila naknadno vključena v plan za leto 1980. Investicijski program je bil izdelan v oktobru, v novembru izdelani projekti za gradbeno dovoljenje, projekti za izvedbo pa bodo gotovi v mesecu januarju 1981. Dobavljen je bil že del naprav, drugi del konstrukcije in transportna sredstva pa bodo predvidoma dobavljeni in zmontirani v tretjem tromesečju letos, ko naj bi naprava pričela poizkusno obratovati.

Zaključen je bil tudi glavni del naložbe za strojne delavnice Javornik, I. faza. Zgrajen je bil del hale za težko obdelavo, vanjo so bili postavljeni težki obdelovalni stroji. Čeprav dela v celoti niso zaključena, pa je

montaža in uporaba težkih obdelovalnih strojev že v drugi polovici leta omogočila uspešno pripravo nekaterih velikih remontov. V okviru te investicije so bile dokončane tudi garderobe, tako, da se skupno 600 delavcev na področju Javornika lahko preseli vanjo in si tako zboljša svoje delovne pogoje.

Poleg naštetih večjih objektov pa so tekla dela tudi na vrsti manjših, ki bi jih v nadaljevanju le našli: skladišče legur – jeklarna, brusilni stroj – strojne delavnice in jeklovlek, skladišče razstreliv v Trebežu – jeklarna, podaljšek kotlovnice Bela – energetika 100 tonska tehtnica – transport, odpravevanje štele – bluming – štelek, žerjavi v valjarni žice, blumingu, debele pločvine in podbojarne, skladišče polidolkov – bluming, mini računalnik S71 – bluming, adaptacija kisikarne Javornik – energetika, čistilna naprava na jazu – energetika, ozkotirna 60 tonska tehtnica – plavž in jeklarna, adaptacija hiše Delavska 8, podaljšek skladišča ognjevzdržnega materiala – elektrode, rekonstrukcija šamotarne v rezalnico – elektrode, instalacijska delavnica – remontne delavnice, dograditev nevtralizacije – HVB, parni kotel 25 t/h – energetika in klimatizacija Kazine – družbena prehrana.

Ob pregledovanju investicijske dejavnosti v letu 1980, je posebno pozornost treba posvetiti naložbi jeklarna 2. Priprave na ta projekt, ki so se pričele že v letu 1979, so se še večjo intenzivnostjo nadaljevale v letu 1980. Načrtovali smo sicer že pričetek zemeljskih del ob koncu leta, vendar zaradi mnogih težav in zapletov to ni bilo možno doseči. Kljub temu je bil v tem obdobju dopolnjen investicijski program, izdelan ožji izbor tuje opreme, izdelan in potrjen zazidalni načrt, izdelane projektne naloge za izdelavo idejnih rešitev kot dopolnilo k investicijskemu programu itd. Se posebno pomembni so pozitivni premiki na nivoju raznih republiških organov in institucij v prid našemu projektu. Tudi vključitev investicije v srednjeročne plane republike pomeni pomemben korak k čimprejšnjemu pričetku realizacije te investicije.

Z investicijskimi načrti smo predvideli, da bomo v letu 1980 vložili v izgradnjo novih objektov 1.009 milijonov dinarjev do konca leta 1980 pa smo realizirali le 47% predvidenih naložb, to je 475 milijonov dinarjev. Planirana poraba investicijskih sredstev ni bila realizirana že nekaj let zapored. Ugotavljamo, da je zaostanek za predvidevanji vsako leto večji. Za naložbe je bilo v tem letu porabljen 62% lastnih sredstev, 30% bančnih sredstev in 8% združenih sredstev Interne banke SZ. Od tega je bila ena tretjina sredstev vložena v ERC, ostalo pa v projekte kot so: kontiliv, odpravevalna naprava, strojne delavnice plinifikacija, aglomerirani prašek in ostalo.

Skupno, to je od pričetka izgradnje do konca leta 1980, pa smo v ERC vložili 215,5 milijonov dinarjev, v kontiliv 295 milijonov dinarjev, v odpravevalno napravo 106,9 milijona dinarjev, v TOZD Jeklovlek 52 milijonov dinarjev in v strojne delavnice 44,4 milijona dinarjev.

(Iz poslovnega poročila Železarne za leto 1980)

Dopisujte v Železarja

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 9. DO VKLJUČNO 15. MARCA

9. marca, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Boh. Bela 49 a, telefona 82-726,
10. marca, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije 2 a, št. telefona 82-576,
11. marca, MIROSLAV NOČ, vodja TOZD Remontne delavnice, Lesce, Na Trati 30, št. telefona 75-991,
12. marca, TONE VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, št. telefona 82-576,
13. marca, STANKO ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90 a, št. telefona 89-438,
14. marca, FRANC GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22 b,
15. marca, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 a, št. telefona 81-727.
V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja št. 601, soba št. 19.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni Jesenice.
V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 9. 3.	IVAN MOLAN	JANEZ FALETIČ
TOREK – 10. 3.	MARTIN BRUMAT	IGOR MEŽEK
SREDA – 11. 3.	DUŠAN SMID	BOŽIDAR PRISTAVEC
ČETRTEK – 12. 3.	IVAN MEŽIK	FRANC NEČIMER
PETEK – 13. 3.	BOGOMIR SVETINA	JANEZ ARH
SOBOTA – 14. 3.	VANDA ENIKO	IVAN SLAMNIK
NEDELJA – 15. 3.	IGOR LOGAR	STANE MENCINGER

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
Vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevi dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 9. do 14. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: I. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle,
popoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 14. marca, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
Dispanzer za borce – IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle.
ZOBNE AMBULANTE:
dopolodne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 10. marca, od 13. do 19. ure.
Za borce v četrtek, 12. marca, od 13. do 19. ure.
Popoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.
Za Železarno v torek, 10. marca in v četrtek, 12. marca, od 7. do 13. ure
V soboto, 14. marca, samo dopoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.

VABILO UPOKOJENIM ČLANOM DIATI

V okviru praznovanja 20-letnice Društva inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice vabimo vse upokojene člane DIATI Jesenice na krajšo tovariško svečanost in ustanovitev novatorskega aktiva upokojencev. Podeljena bodo priznanja članom prvega upravnega odbora društva, obudili pa bomo tudi spomine na začetke organiziranja novatorske dejavnosti med železarji.

Srečanje bo danes, 5. marca, ob 18. uri, v zgornjih prostorih restavracije Kazina.
OU DIATI Jesenice

JEZIKOVNO RAZSODIŠČE

JEZIKOVNA IN KULTURNA SRAMOTA V »ZELENCIH«

Več občanov se je pritožilo čez slovenščino. V SKLEPU O NOVIH CENAH ZA PREVOZ POTNIKOV V JAVNEM MESTNEM POTNIŠKEM PROMETU V LJUBLJANI IN KRITERIJH ZA IZDAJO VELJAVNOSTI MESEČNIH VOZOVNIC; sklep visi za voznikovim sedežem v slehernem avtobusu mestnega prometa.

Zares gre za najslabši zgled zanemarjanja slovenščine v javnosti. Že ločila so pisana popolnoma poljubno: manjka kakšnih 20 vejic, tudi takšnih pred KI; pri naštevanjih, ki so odstavljena z uvajalnimi pomišljaji, je 19 naštevnikov opremljenih z nepotrebnimi dodatnimi vejicami ali zaključnimi pikami, 9 jih je ostalo brez njih. Maistrovi borci so postali MEISTROVI; PREDSEDNIK DS, DO MESTNI POTNIŠKI PROMET JE MUHAR JELKA l.r., podpisana po moški in po birokratsko, kar je za predsednico osnovnega samoupravljalkega organa docela protislovno. Nerazumljivo in nemarno so delani celi stavki in odstavki; tako beremo, da je eden od KRITERIJEV IZDAJE IN VELJAVNOSTI MESEČNIH VOZOVNIC: – IZGUBLJENO ALI KAKORKOLI DRUGAČE UNIČENO VOZOVNICO SE V ŠOLSKEM LETU NA PODLAGI URADNEGA PREKLIKA IZDA LE EN DUPLIKAT; drugje spet: NOČNE CENE, DO MESTNI POTNIŠKI PROMET V NAVEDENEM ČASU, PRIČNE UVELJAVLJATI Z ODHODI AVTOBUSOV S KONČNIH POSTAJ...; posebno zmeden je ves odstavek, ki govori o odvzetih vozovnicah, itd.

Za takšno jezikovno in kulturno godljo so očitno krivi: podpisana predsednica DS, vodstvo delovne organizacije Mestni potniški promet in izvršni svet skupščine slovenskega glavnega mesta – ta svet je namreč k sklepu izdal soglasje: po katerih merilih, ni jasno, kajti takšen jezik v uradni listi ni le prestolniška kulturna sramota, je tudi pravno slabo določen. Besedilo je sicer izšlo v Uradnem listu SRS jezikovno počeđeno. Bi bil prevelik napor, če bi se bili odgovorni posvetovali z lektorji pri Uradnem listu SRS, preden so svoj sklep nalepil v »zelencih«?

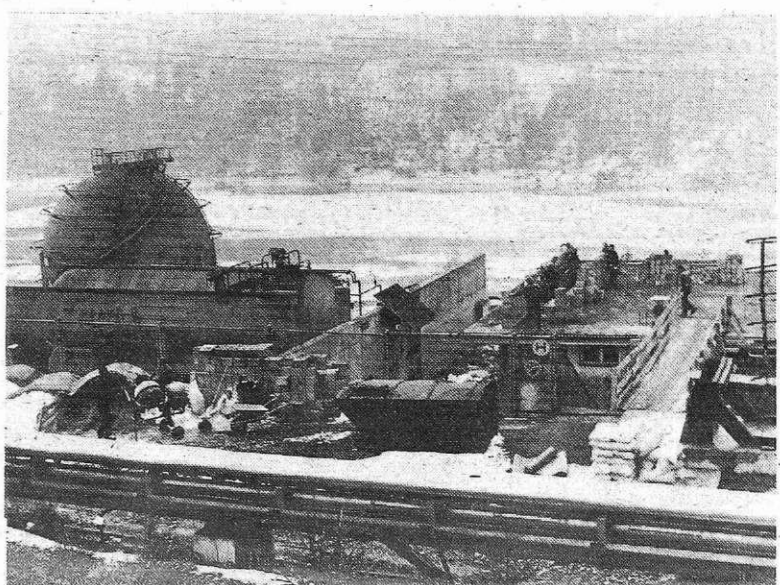
Razsodišče vabi posameznike, društva, organizacije in vse druge, ki jim ni vseeno, kako Slovenci govorimo in pišemo, naj predloge in pobude za boljše jezikovno izražanje pošljejo na naslov:

Sekcija za slovenščino v javnosti, Jezikovno razsodišče, RK SZDL Slovenije, 61000 Ljubljana, Komenskega 7.
Dober slovenski jezik naj bo naša skupna skrb!

VODJEM SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja prosi vse vodje samoupravnih delovnih skupin v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih Železarne, da zapisnike o ugotovitvah ob obravnavi zaključnega računa, oziroma letnega poslovnega poročila dostavijo na center do vključno torka 10. marca.

Redna seja delavskega sveta Železarne bo namreč že v četrtek, 12. marca, ki bo obravnavala ta vprašanja in sprejemala ugotovitvene sklepe. Do takrat pa mora center pripraviti poročilo o poteku razprav.

Nadzidava mazutne postaje (Foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz šestnajstih delovnih organizacij in iz treh delovnih skupnosti prejeli 133 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Vseh seveda v današnjem pregledu ne bomo povzeli. Izredno intenzivno je po delovnih skupinah potekala zlasti razprava o poslovanju v lanskem letu, ponekod pa so SDS poleg tega še posebej razpravljale izvajanje stabilizacijskih ukrepov, stroške, varčevanje in seveda ožjo obratno problematiko. Ponekod so skupine evidentirale tudi možne delegacije za samoupravne organe ter razpravljale, v okviru priprav na etne konference osnovnih organizacij sindikata, o sindikalni problematiki in volile delegate za sedanje letne konference SDS.

Posebej kaže omeniti tudi zahtevo, ki jo je na sestankih zreklo precejšnje število delovnih skupin: da je zaradi podražev potrebno uvesti regresiranje prevoza delavcev tudi na ožjem območju Jesenic, tako kot to sedaj velja za širše območje.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava Fe-legur ter elektropeči 1. Skupine so evidentirale možne kandidate za samoupravne organe, zadnji dve pa sta obravnavali tudi poslovanje v lanskem letu. SDS priprava Fe-legur ocenjuje, da so neizpolnjevanje planskih obveznosti povzročile predvsem objektivne okoliščine, SDS elektropeči 1 pa se sklicuje predvsem na zastoje, ki so jih povzročile edukcije električnega toka ter razne okvare na pečeh. Posamezni člani te SDS so se pritoževali tudi nad kasno dostavo livnih garnitur v livno jamo ter nad hrano v kantinah (trdijo, da e včasih že pokvarjena), posebej pa še nad tem, ker si nekateri delavci v skupnih službah lahko privoščijo nabavljanje hrane o trgovinah oziroma v gostinskih lokalih.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1, 2 in 3, adjustaža štekel Javornik, lužilnice adjustaža štekel ter adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4. Skupine so obravnavale poslovno poročilo TOZD za leto 1980, večina pa je evidentirala tudi andiate za samoupravne organe železarne Jesenic. SDS vodstvo TOZD v zvezi s poslovanjem v lanskem letu opozarja, da so bile dobavljene planirane količine tujega vložka, da je bila a kontinuita odlita premajhna količina blumov in da je bila v skladišču izdelana premajhna količina jekla. To je bistveno vplialo na poslovni rezultat. Razen tega omenja, da je bila kvaliteta jekla slaba oziroma, da je bil izplen nepravilno postavljen ter a tudi vzdrževanje ni bilo tako, kot bi moralo biti. Opozarja pa udi na kadrovske probleme: v TOZD bi potrebovali izučene vavce, ki bi bili v stanju izpolnjevati tehnološke predpise, spotovati delovno in tehnološko disciplino ipd. SDS bluming 1 pozarja na slabe sarže iz jeklarne ter na večkratne okvare na apravi za merjenje dolžine kvadrata, pa tudi na poškodovane alje. SDS bluming 2 med drugim opozarja na nekatere probleme, ki se nadaljujejo tudi v letošnjem letu (neustrezni program valjanja, kvaliteta materiala iz jeklarne, počasno odpravljanje napak na napravah). Tudi ta skupina opozarja, da priankuje primernih valjavcev in izpostavlja vprašanje usposabljanja valjavcev. SDS bluming 3 pod razno vprašuje, zakaj ob sobotah in nedeljah ni organiziran avtobusni prevoz preko ločne (prispevek za prevoz pa je enak kot za druge, ki imajo revoz vsak dan), ter, kdaj bo rešeno vprašanje povišanja grupe a hladnega navijalca. Opozarja pa tudi, da je treba v stripier ali zavartiti tir za klesanje žerjave, ki je večkrat počen, prav ako pa tudi obnoviti drsne vođe za napajanje te vrste žerjavov. DS bluming 4 v zvezi s slabim izplenom opozarja, da so valji ogosto slabo kompletirani, da imajo slabe vstavke, navaja pa e nekatere podobne pripombe kot druge SDS. Na probleme pozarja delavci tudi v temu namenjenih knjigah na pultih, endar pa se nič ne ukrene. SDS adjustaža štekel 3 postavlja od razno več zahtev (povrnejte naj se stroški prevoza na relacijih Hrušica - Plavž - Koroška Bela; uredi naj se vzdrževanje v djustaži štekla; odgovoriti je treba na vprašanje, kaj se je naravilo za zmanjšanje ropota na liniji rezanja). Predlagala je udi, da naj bi dežurni vzdrževalci delali po sistemu 5 + 2, tako, a bi vsaka dnina imela svojega stalnega vzdrževalca. SDS djustaža bluming 1 se pod razno pritožuje, da brusilci, ki delajo na predhodni dnini, zelo slabo čistijo stroje, kar na njihovi nini ne povzroča le slabe volje, pač pa tudi zastoje. Predlagala e tudi, da naj bi imela vsaka dnina na linijah flemanja svoje ištote, da bi se vedelo, kdo z njimi slabo ravna. SDS adjustaža bluming 2 pa je predlagala, da naj bi intenzivno in po skrajšajem postopku pričeli z usposabljanjem žerjavovodij, ki jih na nini namreč manjka. Manjka pa tudi brusilcev (v najkrajšem asu naj bi usposobili vsaj dva nova). SDS adjustaža bluming 3 e v zvezi z neizpolnjevanjem plana vprašuje, če je sploh smisel o razpravljati o vzrokih, zakaj plan ni bil dosežen. Že ob spremanju plana za lansko leto so namreč odločno izjavljali, da lan ne bo dosežen in sicer prav zaradi vzrokov, ki jih sedanje

poročilo tudi navaja. Tudi ob sprejemanju za letošnje leto so imeli člani podobne pripombe. Meseca januar in februar po njihovem mnenju že kažeta na upravičenost njihovih pripomb. Že nekaj let se dogaja, da plana ne dosegajo iz istih vzrokov. Člani SDS zato vprašujejo, kdo je za to kriv (da se plane vsako leto postavlja nerealno). SDS se strinja s pripombo, da disciplina v oddelku popuša, hkrati pa ugotavlja, da je glavni vzrok pomanjkanje polizdelka za čiščenje na linijah flemanja. Že nekaj mesecev se namreč dogaja, da imajo materiala za dve do tri ure resnega dela. Z delom zato zavlačujejo, s samim delom pa prenehajo tudi do dve ure pred koncem dneve. Vse to kvari disciplino, toda za pomanjkanje materiala niso krivi delavci. Člani SDS so bili opozorjeni tudi na varnostne predpise, ker imajo zadnje čase precej nezgod zaradi neprevidnosti. Tudi ta skupina vprašuje zakaj delavci ne dobe povrnjenih stroškov prevoza tudi na ožjem območju Jesenic, pa tudi, zakaj ne morejo dobiti obešen za omare v garderobi in na oddelku. Isto pripombo glede prevoza ima tudi SDS adjustaža bluming 4. Predlagala je tudi, naj se zviša vrednost bona za malico in izboljša kvaliteta toplega obroka.

V TOZD VALJARNA ŽICE sta o poslovanju v lanskem letu razpravljali SDS valjarna žice 2 in 3. SDS valjarna žice 2 se zdi zaskrbljujoča predvsem odsotnost z dela, še zmeraj pa so preveliki tudi zastoji elektro-mehanskega značaja. SDS pod razno vprašuje, če je cena milijarda in osemsto milijonov starih dinarjev za izdelavo garderob za inspekcijo opravičljiva (kje so meje?). Prav tako vprašuje, kdaj se bo poskrbelo za ogrevanje »rulfov« pri navijalcih pri peči, ter kdaj in kje se nadzorujejo odhodi avtobusov izpred valjarne na Beli. SDS valjarna žice 3 je obravnavala le količinske kazalce proizvodnje. Ugotavlja, da se je dokaj zmanjšala »nezaželjena« proizvodnja (IIa, o 53, o 10) ter količine »nekurantnih« proizvodov.

SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 3, adjustaža 2400-1 in 2 ter odprema v TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so prav tako razpravljale o poslovanju v letu 1980 ter evidentirale možne kandidate za samoupravne organe. Po mnenju SDS vodstvo TOZD so bili tako proizvodni kot finančni rezultati v TOZD zadovoljivi, kljub prehodu na dvoizmensko obratovanje. Zadovoljivi so tudi rezultati izvajanja stabilizacijskega programa (štednja z gorivom, znižanje zastojev, zmanjšanje nadurnega dela, izboljšanje izplena ter kvaliteta asortimana). V letošnjem letu, ko pričakujejo podobno ali pa še večje pomanjkanje vložka kot lani, bodo nadaljevali z izvajanjem stabilizacijskega programa. Na sestanku SDS proga 2400-3 so bile pod razno izrečene pripombe v zvezi z vložkom in rezervnimi deli. Člane pa zanima tudi, zakaj se ključ za skladišče hrani pri vratarju in ne v delovodski pisarni. SDS adjustaža 2400-1 bi rada dobila pojasnilo v zvezi s problemom pisanja ur na dan, ko so delali za solidarnost (dne 24. januarja). Delali so namreč pet ur, pisalo pa se jim jih je osem (od petka 23. 1. so jim bile odvzete tri ure za soboto 24. 1.), zato pa so imeli za delo 23. 1. plačanih le pet ur. SDS vprašuje, če je tak odvzem ur upravičen ter zakaj so bile odvzete samo eni dnini, ne pa tudi drugim dninam, ki na omenjeno »solidarnostno soboto« prav tako niso delale polnih osem ur. SDS odprema pa se pritožuje, da imajo pisalni stroj nenehno v okvari. Vse SDS so evidentirale tudi možne delegate za samoupravne organe.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna 1-1, 1-2 in 1-3, žičarna 2-1 in 2-3, patentirnica 1 in 2, pocinkovalnica ter votličarna. Skupine so imele zanimiv dnevni red, ki ga lahko ocenimo kot poskus krepitve samoupravnih in delegatskih odnosov (zanimiv predvsem zato, ker se sicer v temeljnih organizacij istih točk, kot so bile na dnevnem redu SDS, v drugih TOZD pojavljajo bolj izjemoma kot praviloma). Pod prvo točko so namreč prečitali zapisnik s prejšnjega sestanka SDS, pod drugo so se seznanile z odgovori na vprašanje, ki so jih postavile, razen tega pa so se na nekaterih sestankih delavci seznanili tudi s poročili delegatov o delu samoupravnih organov. SDS so razen tega obravnavale tudi uresničevanje stabilizacijskega programa v lanskem letu ter proizvodnjo v januarju, pa ugotovitve in priporočila IO sindikalne organizacije o vzdrževanju reda in čistote v obratu. Evidentirale so tudi kandidate za samoupravne organe. SDS vodstvo TOZD v zvezi z januarsko proizvodnjo ugotavlja, da obveze niso bile izpolnjene predvsem zaradi velike odsotnosti žičarjev ter zahtevnejšega programa. SDS žičarna 1-1 ugotavlja, da so bili pri izvrševanju stabilizacijskega programa doseženi nekateri uspehi, na primer zmanjšanje reklamacij ob zahtevnejšem asortimanu, manj internih pre-kvalifikacij in delno izboljšanje priprave vložka v lužilnici (manj uspeha je bilo pri zagotavljanju delovne discipline). Pod razno SDS opozarja, da se vse pogostejše pojavljajo ankerji, ki so naloženi z več kvalitetami in dimenzijami. Temu vprašanju naj bi zato namenili v žični valjarni ustrezno pozornost. SDS žičarna 1-2 v zvezi s poročili delegatov o delu samoupravnih organov meni, da so vsi sklepi vedno objavljeni na oglasni deski, kjer se o njih vsak delavec tudi lahko informira. SDS žičarna 1-3 pa v zvezi s prvo točko ugotavlja, da se sestanki SDS redno ne izvajajo, kajti delovodje se večkrat menjavajo. Pod razno SDS pripominja, da je kopalnica slabo urejena, da je garderoba

žičarne 1 slabo očiščena ter da bi bilo treba urediti streho nad tretjim poljem. SDS žičarna 2-1 navaja kot vzrok za nečistočo vmesnih prostorov pomanjkanje čistilk. SDS žičarna 2-3 omenja v zvezi z januarsko proizvodnjo, da je proizvodnja VAC žice bistveno nižja zaradi odhoda delavk v druge TOZD. SDS patentirnica 2 v zvezi z izvajanjem stabilizacijskega programa ugotavlja, da počasi le prihaja v zavest delavcev, da brez delovne in tehnološke discipline ni pričakovati stabilizacije ter s tem boljših življenjskih pogojev, navaja pa tudi, da so skušali vplivati tudi na tiste posameznike, ki s tem še niso na čistem. SDS pocinkovalnica med drugim ugotavlja, da je njihov oddelek v januarju dobro delal, da pa bi bili rezultati še boljši, če ne bi bilo večkratnih menjav dimenzije. Skupina je pod razno predlagala, da naj bi bila denarna nagrada za dežurstvo v sobotah enaka kot za dežurstvo v nedeljah. SDS votličarna je prvo točko (branje zapisnika zadnjega sestanka SDS) ocenila kot »nekakšno nezaupnico vsem tistim, ki vodijo sestanke SDS«.

V TOZD PROFILARNA so se na zboru delavcev na katerem so obravnavali poslovanje v preteklem letu, sestale SDS vodstvo TOZD ter profilarna 1 in predelava profilarne. Ugotovljeno je bilo, da je TOZD leto 1980 zaključila pozitivno, kljub prehodu na dvoizmensko obratovanje in stagnaciji proizvodnje. Družbeni plan so v TOZD dosegli 77,6-odstotno (proizvedli so 22.033,8 ton izdelkov, od tega 19.160 ton gotove proizvodnje oziroma 27,7 % manj kot je bilo planirano). Pri tem pa je treba upoštevati storitveno proizvodnjo (usluge), ki se ne izkazujejo v gotovi proizvodnji. Naredili so manj HOP in diskov, več pa delov za ceste in rondel za namensko proizvodnjo. Izdelali so 14,5 % več profilov za vratne podboje, z 2080 tonami pa so rahlo presegli tudi izvoz. Prehod na doizmensko delo in veliko pomanjkanje vložka (prejeli so le 88,7 % planiranega vložka iz štekla, 36 % vložka iz HVB, iz nabave 13 % iz Siska pa 53,6 % količine planiranega vložka), sta bila poglavitna vzroka znižane proizvodnje. No, več vložka, kot je bilo planirano, pa so prejeli iz HVJ (za 7 %) ter iz valjarne 2400 (za 38 %). Zaradi pomanjkanja vložka se je povečalo tudi število menjav, ki pa so se časovno skrajšale. Čisti obratovni čas se je povečal za 2 %. Na področju kvalitete problematike so imeli največ težav z oblikovanjem jekla v kvaliteti ČO 562 S. Prejeli so tudi 15 reklamacij (torej manj kot leta 1979), od njih devet opravičenih. Število zaposlenih v TOZD se je med letom s 97 delavcev zmanjšalo na 80 (devet rednih prekinitev delovnega razmerja, osem zaradi disciplinskih prekrškov). Poreča se jim zdi tudi 25,2-odstotna odsotnost z dela na skupni čas. Na sestanku so bili delavci obveščeni tudi o preventivnih pregledih, ki bodo zanje od 2. marca dalje.

Zbor delavcev TOZD VRATNI PODBOJI na podano poročilo o zaključnem računu ni imel nikakršnih pripomb. Pod razno pa je bil na zboru postavljen vprašanje, zakaj se vsaj delno ne povrne delavcem ožjega območja Jesenic stroškov prevoza na delo in z dela, sprejet pa je bil tudi sklep, da mora vodstvo TOZD dokončno urediti sistem nagrajevanja.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli še zapisnika SDS hladna predelava 1 in 2. Obe skupini sta obravnavali poslovno poročilo za leto 1980 ter se seznanili z izvajanjem akcijskega programa. Ugotavljata, da je bilo poslovanje kljub težavam (pomanjkanje vložka, slab vložek, pomanjkanje delavcev ipd.) uspešno in da je TOZD dosegla nekatere pomembne proizvodne uspehe (porast produktivnosti, izboljšanje izplena, znižanje stroškov in energije). Na sestanku SDS hladna predelava 1 je bilo zaradi varnosti pri delu govora tudi o pravilnem zapenjanju in dviganju materiala z žerjavi, na sestanku SDS hladna predelava 2 pa o pripravah na volitve v samoupravne organe TOZD ter o delovni disciplini.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter rezalnica 1 in oplaščevalnica 1 in 2. Skupine so obravnavale poročilo o poslovanju v lanskem letu ter rebalans finančnega plana za letošnje leto ter oboje potrdile brez pripomb. V zapisniku SDS vodstvo TOZD (sestala se je skupaj z oplaščevalnico 2 in »drugimi« skupinami, ki niso posebej navedene, na izmenskem zboru) pa je tudi omenjeno, da je bilo na zboru podano tudi opozorilo glede požarne varnosti v obratu.

Poslovno poročilo za leto 1980 ter rebalans finančnega plana za letošnje leto so obravnavale tudi SDS žebljarna 1, 2 in 3 v TOZD ŽEBLJARNA. Skupine tako k poročilu kot rebalansu niso imele bistvenih pripomb. K poslovnemu poročilu za leto 1980 prav tako ni imela pripomb tudi SDS zavijalnica žebljarne. Ta skupina je bila informirana tudi o preventivnih zdravniških pregledih, ki bodo potekali od 2. marca dalje. Pogovarjali so se tudi o sortiranju odpadnih surovin po vrstah (papir, železo, smeti) v za to posebej pripravljene kontejnerje ter o medsebojnih odnosih. Po zapisniku je moč sklepati, da se krhajo predvsem odnosi med delavkami zaradi doseganja norm. V zvezi s tem je bila posebej poudarjena vloga vodje adjustaže kot neposrednega organizatorja dela.

Povzetke ostalih zapisnikov bomo objavili v naslednjih pregledih sestankov SDS.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

19. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 20. februarja, je predsednik odbora za delovna razmerja i DS TOZD Jeklovlek Stane Rev sklical 19. redno sejo. Pri pregledu ilepov prejšnje seje so ugotovili, da so v glavnem izvršeni, razen stih, ki so še v teku.

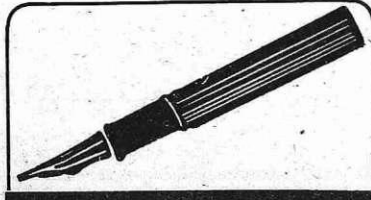
V nadaljevanju je odbor obravnaval poslovno poročilo železarne i OZD Jeklovlek za leto 1980 in ugovil, da poslovanje železarne ni bilo ajboljše. Visoki stroški vzdrževanja i storitvenih dejavnosti obremjujejo izdelke in lastno ceno.

TOZD Jeklovlek je dosegel pomembne poslovne in proizvodne spehe, vendar je bila potrebna do-a organiziranost na vseh področjih, saj je bila zaradi slabega polproda izpostavljena rizični proizvodnji in reklamacijam.

Gibanje zaposlenih delavcev je lo pod planiranim številom, kljub mu pa je TOZD planirano proizvodnjo dosegla z višjo produktivnojo dela.

Odbor je predlagal, da se prouči ožnost zaposlitve žena na nočni neni, zlasti v brusilnici, seveda na treznih delovnih mestih in opravi-

Odbor je poslovno poročilo za leto 1980 sprejel.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ŽELEZAR

TOZD Remontne delavnice

14. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice Zdenko Cund je 27. februarja sklical 14. redno sejo, kateri so prisostvovali tudi vodja TOZD, vodje obratov in računovodja. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvršeni.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval poslovno poročilo TOZD Remontne delavnice in železarne za leto 1980 in predlagal delavskemu svetu da sprejme vse sklepe, ki jih je navedel finančno računovodski sektor.

Delavskemu svetu je odbor predlagal, da se poda pobuda za odpoklic skladov v višini:

— sklad solidarne odgovornosti	52.258,75
— rezervni sklad	55.629,35
— sklad osnovnih sredstev	58.856,40
SKUPAJ:	166.744,50

iz Investicijske banke Beograd in se jih prenese v beograjsko banko, temeljno banko Ljubljana. Prenos skladov bo v imenu TOZD in za račun TOZD opravil direktor Interne banke SOZD SŽ Andrej Cetinski.

Odbor je obravnaval predlog rebalansa finančnega plana za leto 1981 in predlagal delavskemu svetu, da ga sprejme.

Obravnavali so tudi program ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov TOZD in železarne in sprejeli naslednje stališče:

— oavor načelno podpira celoten program ukrepov, vendar smatra, da bi morali biti pred dokončnim spre-

jetjem usklajeni v delovnih skupinah oziroma tam, kjer bodo naloge izvajane.

17. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Alojz Beguš je v petek 27. februarja sklical 17. redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni, razen tistih, ki so dolgoročnega značaja in so v izvajanju.

Delavski svet je v nadaljevanju soglasno potrdil zaključni račun TOZD za leto 1980.

Kot sestavni del zaključnega računa je bil delavskemu svetu predložen program varčevalnih in drugih ukrepov za povečanje produktivnosti dela ter izboljšanje poslovnih rezultatov. Program se bo dopolnil s pripombami, iznešenimi na seji, razen tega bodo ob trimesečnih obravnavah izpopolnjevali program in vnašali vanj predložene spremembe in dopolnila.

Skladno z dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981 in zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja že na začetku leta je delavski svet sprejel rebalans finančnega plana za leto 1981.

Odbor je obravnaval usmeritve v zvezi z zbiranjem odpadnih surovin in ponovno sprejel isto stališče, kot je bilo izraženo na pretekli seji.

Na predlog vodstva obrata RTA je odobril enkratno nagrado v višini 800,00 din Francu Sinkoviču in Romanu Pogačniku za uspešno popravilo aparata za odtisk podatkov tehtanja v adjustaži hladne valjarne Bela.

Z. K.

Z dnem 14. aprila preteče samoupravnim organom mandatna doba in zato je DS razpisal volitve 22. aprila v delavski svet in odbor samoupravne delavske kontrole.

Delegati so brez pripomb sprejeli predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za nadomestilo osebnega dohodka ob začasni nezmožnosti za delo zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

Na ugovor delavca zoper odločbi skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti Železarne so sklenili, da se ugovor zoper prvo odločbo kot prepozen zavrne, ugovor zoper drugo odločbo pa se kot neutemeljen zavrne.

Delavski svet soglasja z vlogo Jožeta Ravnika in predlaga kadrovske mu sektorju, da imenovanemu izda soglasje za opravljanje male obrti projektantske smeri.

Z. K.

ZAKLJUČENA ŠOLA ZA MLADE SAMOUPRAVLJALCE

Šola za mlade samoupravljalce postaja uveljavljena oblika izobraževanja in primer, kako lahko uspešno sodelujeta klub samoupravljalcev Jesenice in občinska konferenca ZSMS Jesenice pri usposabljanju mladih za opravljanje samoupravljalških in drugih političnih nalog v mladinski organizaciji.

Lani je Delavska univerza Jesenice za klub samoupravljalcev pripravila in izvedla dve 40-urni šoli za mlade samoupravljalce in obe sta bili dobro obiskani, saj je poslušalo vsaj del predavanj prek sto mladink in mladincev.

Ker je bilo zanimanje izredno veliko in število udeležencev previsoko, je DU Jesenice prvo letošnjo izobraževalno obliko skrbneje pripravila. Pogoji, ki so ga sicer postavili, niso pa zahtevali, da se ga slepo držijo, za vpis je bil, da je kandidat opravil eno od prejšnjih oblik šole za mlade samoupravljalce. Tako je večina udeležencev res imela temeljno znanje o samoupravni organiziranosti združenega dela, o krajevni skupnosti in samoupravnih interesih skupnosti, metodično znanje in vpogled v družbenopolitično in družbenoekonomsko dogajanje.

V februarški šoli za mlade samoupravljalce so njihovo znanje dopolnjevali. Izbrali so sklop predavanj o združenem delu (delovni naslov izobraževalne oblike je bil: Združeno delo) in jih razporedili v dvajsetih šolskih urah na štiri popoldneve. Po pet šolskih ur so namenili vsaki temi in jih oddelali po naslednjem vrstnem redu:

1. Samoupravna organiziranost združenega dela.
2. Informiranje v združenem delu.
3. Dohodkovni odnosi v združenem delu.

IZ OO ZSMS TOZD JEKLARNA

Člani osnovne organizacije ZSMS TOZD Jeklarna so se sestali na rednem sestanku 26. februarja.

Po sprejemu programa so najprej, v okviru idejno političnega usposabljanja, obravnavali temo: Zakonita nujnost nastanka socializma.

V nadaljevanju so obravnavali in sprejeli predlog programa dela koordinacijskega sveta ZSMS Železarne in programe dela komisij za kulturo, idejnopolitično delo, informiranje, šport in komisije za SLO in družbeno samozasčito za leto 1981. Obravnavali in potrdili so tudi finančno poročilo za leto 1980.

Obravnavali in potrdili so operativni program dela občinske konference ZSMS Jesenice za prvo polletje 1981.

V izbor za najboljšega mladega delavca samoupravljalca je predlaganih 18 mladincev.

Ob sklepu sestanka so izvolili delegate za programsko delovno konferenco ZSMS Železarne in sicer poleg predsednika in sekretarja še Hasana Jašarevića, Meha Hasančevića, Cveta Rajlića in Avda Đžinića. S. I.

4. Delovna razmerja in odgovornosti v združenem delu.

Skupina, ki je sodelovala v šoli za mlade samoupravljalce, je bila sicer nekoliko velika, toda še vedno v mejah za uspešno delo. Bilo jih je okoli 25 vsak dan na predavanjih, v celoti se jih je oglasilo 34, 28 pa jih je poslušalo vsaj 75 odstotkov predavanj. Ti so dobili potrdila in klub samoupravljalcev jim bo povrnil tudi stroške za udeležbo.

Ko so to izobraževalno obliko načrtovali, so pričakovali, da se bo prijavi več kot štirideset kandidatov in da jih bo treba razdeliti v dve skupini. Bilo jih je dovolj za eno. Ker je verjetno kandidatov za nadaljnje izobraževanje še dovolj (skozi osnovne oblike šol za mlade samoupravljalce je šlo okoli 130

mladih), bi se bilo potrebno dogovoriti, ali ne bi razpisali še kakšne oblike o združenem delu.

V programu kluba samoupravljalcev je za leto 1981 še ena šola za mlade samoupravljalce, v kateri bodo obravnavali samoupravno organiziranost krajevne skupnosti, delegatske odnose in obveščanje v njej. Tudi to obliko bi bilo možno organizirati še v prvem polletju 1981. leta.

Ker šole za mlade samoupravljalce ustrezajo standardom, ki jih postavlja klub samoupravljalcev za svoje izobraževalne oblike in ker se že kaže v njih neko enotno vsebinsko jedro, jih bo potrebno na novo vsebinsko preveriti in jih verificirati. Verjetno bo mladim lažje izmed sebe evidentirati za delegata, za člana samoupravnega organa ali za vodstvo mladinske organizacije nekoga, ki bo lahko dokazal, da ima opravljeno tako izobraževalno obliko.

M.

MLADI KOMUNISTI BI MORALI BITI PRVI

V petek, 27. februarja, so se sestali na Hrušici člani OO ZSMS, skupaj s predstavniki krajevne skupnosti in OK ZSMS Jesenice. Namen sestanka je bil ponovna oživitve dela OO ZSMS KS Hrušica. Na sestanku je bilo vabljenih 38, udeležilo pa se ga je 12 mladih, od tega štirje mladi člani zveze komunistov, katerih je na Hrušici 16. Dva mladinka sta odsotnost opravičila. Potrebno je javno vprašati, kje so bili ostali mladi člani zveze komunistov, saj je njihova prva naloga delo med mladimi, zlasti na področju idejnopolitičnega dela v OO ZSMS. Vemo, da so za delo OO ZSMS v prvi vrsti odgovorni mladi sami, kot tudi ostale družbenopolitične organizacije, vendar bi mladi člani zveze komunistov morali usmerjati delo OO ZSMS, zlasti na področju idejnopolitičnega izobraževanja in usposabljanja in ne nazadnje bolj »kvalificiranega«, bolj izkušenega, zastopanja mnenj in interesov mladih iz različnih sredin.

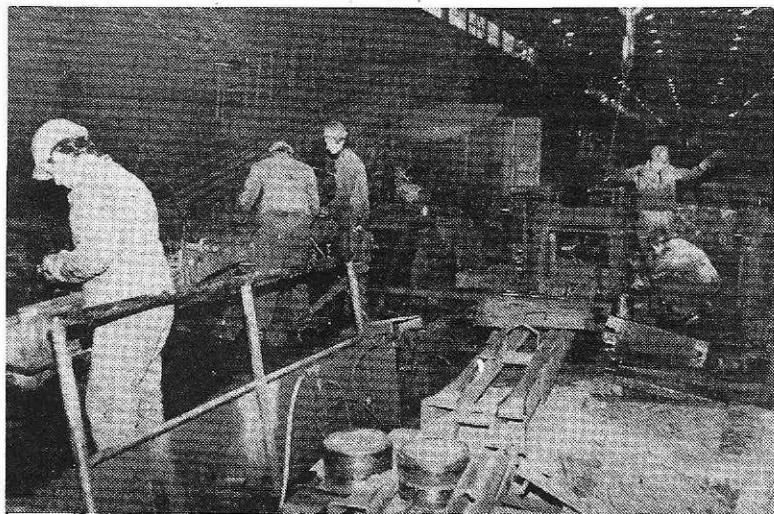
Najprej so mladi analizirali vzroke skoraj enoletne neaktivnosti,

vendar so bilimnenja, da zadeve ne bi preveč pogrevali, ampak se usmerili na naloge, ki so pred njimi.

Zbrani mladinci so sestavili delovno grupo, ki bi vodila delo OO ZSMS do volilno programske seje. Do 15. marca bo delovna skupina izvedla ANKETO O INTERESIHLA MLA DIH na Hrušici. Anketa bo zajela prav vse mlade od 13. do 27. leta starosti. V interesu vseh mladih in krajevne skupnosti je, da bi vsi mladi izpolnili anketo, katere rezultati bodo potem osnova za sestavo programa dela OO ZSMS Hrušica.

S predstavniki krajevne skupnosti pa so se domenili, da se bodo povezali z vsemi društvi na Hrušici in z njimi uskladjali program dela. Na podlagi tega bodo s skupnimi močmi oživili delo TVD Partizan Hrušica, ki se srečuje z dokajšnjimi problemi.

Volilno programska seja OO ZSMS Hrušica bo predvidoma konec marca.

Sodelavci pri remontu v valjarni žice (Foto I. Kučina)

POMANJKANJE SUROVIN IN VLOŽKA NAS JE PRISILILO DA ČIM BOLJ SKRBNO RAVNAMO Z ODPADKI

V Železarni nastaja na številnih mestih vrsto različnih uporabnih pa tudi neuporabnih odpadkov. Uporabne smo v glavnem že od nekdaj zbirali in ponovno uporabljali, neuporabne pa odlagali v nasip, ki je iz leta v leto rasteł tja proti Borovljam. Njegovemu širjenju pa je bilo pred nekaj leti konec. Razmere so nas zaradi pomanjkanja prostora prisilile, da smo do takrat zavržene odpadke pričeli predelovati, jih spreminjati v vložek, v pesek za posipanje in podobno. Ta razvoj gre še naprej, saj za nas že neuporabne smeti, ponekod že uporabljajo za ogrevanje toplarn in podobno.

Odpadki pa niso samo v napoto, pač pa nekateri tudi zelo onesnažujejo okolico. Pri nas so bila to razna odpadna olja. Zato smo se dogovorili o njihovem zbiranju, prodaji, ponovni uporabi in sežiganju. Za ureditev celotne problematike je oddelek za varstvo pri delu in varstvo okolja 12. novembra 1979 izdal posebno navodilo za ravnanje z odpadki. K temu so izdelali pregled izvorov odpadkov, njihovo zbiranje, odlaganje in nadaljnjo uporabo. Po nalogu poslovnega odbora Železarne so delavci istega oddelka 13. junija 1980 pripravili pojasnilo o urejanju nasipa na Beli. Gospodarjenje z odpadki pa je obravnaval

tudi odbor samoupravne delavske kontrole Železarne. Odboru je oddelek za varstvo pri delu posredoval omenjeno pojasnilo in predlagal, da naj se od sektorja za ekonomiko in organizacijo zahteva, da opredeli pristojnosti TOZD Transport in nadzorne službe pri urejanju in nadzoru nasipa na Beli.

Delavci sektorja za ekonomiko in organizacijo so po ureditvi zbiranja odpadnih olj ugotovili, da je treba urediti zbiranje, porabo in odvoz tudi vseh ostalih odpadkov. Zato so v zvezi s tem pripravili osnutek navodila za ravnanje z ostalimi odpadki in ga že tudi poslali vsem

TOZD ter sektorjem v obravnavo in dopolnitev. To navodilo, poleg olj, vse odpadke deli na: jeklene, odpadke metalurške predelave, nekovinske odpadke, papir in karton ter na smeti.

V nadaljevanju navodilo navaja, da je treba odpadke zbirati glede na vrednost in uporabnost. Pri tem poudarja, da se morajo odpadki odlagati in zbirati ločeno, da ne bomo več s smetmi vred odlagali v nasip tudi jeklene in druge še uporabne odpadke. Zato je treba imeti že na izvoru odpadkov posebne posode: kontejnerje za smeti, jeklene odpadke, papir in druge vrste odpadkov.

Zbrane odpadke je treba nato voziti na kraje uporabe. Jekleni odpadki morajo iti v glavnem v staro železo pod žerjave, za pripravo vsipa za jeklarno.

Med jeklene odpadke uvrščamo tudi »svinje« in jeklene odpadke ponvičnega gospodarstva. Te iz jeklarne odvažajo v obdelovalnico na nasipu. Po čiščenju in razrezu se pridobljeno jeklo vrača kot vložek v jeklarno. Žlindra se od tu vozi v predelavo v nasip na Jesenicah, neuporaben material pa v nasip na Beli.

Posebej se zbirajo odpadki metalurške predelave. Med te sodita okujina in odbruski. Za oboje je nujno, da se zbirajo čisti, brez pločvine, žice, cunj in podobno. Odbruske (rafama) in flemarsko

okujino se vozi v bunko, vso ostalo okujino pa v silos objekta 17 aglomeracije.

Pri nekovinskih odpadkih je treba poskrbeti, da se loči še uporabna opeka in podobno. Za to skrbje odgovorni delavci TOZD in delavci Vatrostalne. Dobro opeko se zopet porabi, neuporabne metalurške odpadke pa se do nadaljnjega odlaga v nasip na Belškem polju. Do nadaljnjega pravimo zato, ker je to le zasilna rešitev, dokler v občini ne bo določena nova lokacija za smetišče.

Navodilo bo za primer nepravilnega sortiranja odpadkov določalo tudi sankcije, razen tega pa jih delavci TOZD Transport ne bodo odpeljali, če bodo odpadki pomešani. V kolikor pa bi se to ugotovilo šele ob stresanju v nasipu, bodo delavci TOZD Transport in nadzorne službe o tem obvestili pristojno vodstvo TOZD.

Kar zadeva zbiranje in prodaje starega papirja in kartona je bilo o tem v Železarni že dvakrat napisano. Poskusno zbiranje je zaradi vestnosti delavcev uspešno. To je dobra spodbuda da še povečamo število zbiralnih mest. To pa bo možno, ko bo na voljo ustrezno število ustreznih velikih in pripravnih posod (zabojev, kontejnerjev). Ob tem naj povemo, da jih zaenkrat DINOS še nima. Nekaj jih bo dobil iz Kranja, nekaj pa jih bo treba nabaviti tudi po TOZD. Naj pri tem ponovimo že napisano, da naj bi poleg sedanjih dveh mest, kontejnerji

stali še v hladni valjarni Jesenice, pri ŽIC, znotraj glavnega vhoda na Jesenicah, ob centralnem skladišču na Jesenicah, v bližini delavnice cestnih vozil, pri upravnih zgradbah na Javorniku in Beli ter na vzhodni strani valjarne Bela. Pri tem bo treba paziti, da se posode ne bodo postavile na prostor, kjer je bližnji odprt ogenj oziroma takšna vročina, da bi se papir lahko vnel. Tudi ogorkov ne bomo smeli odmetavati v njihovo bližino. Pri Dinosu so povedali, da pa ni škode, če se papir zmoči. Nekateri so namreč v zvezi s tem postavili vprašanje, zakaj mrežasti kontejnerji in smo smatrali za potrebno to pojasniti.

No in nazadnje so odpadki tudi smeti, ki jih zaenkrat ne moremo koristno porabiti. Te se bodo zbirale ločeno, v samo za to namenjenih kontejnerjih in vozile na mestno smetišče, ki je zaenkrat med železniko progo in Savo zahodno od Jesenic. Za odvoz le-teh skrbje delavci TOZD Transport.

Vse to naj bi uredili do konca tega leta, ko naj bi se naredilo in kupilo potrebno število ustreznih posod. O tem se bodo morali pogovoriti in odločiti v TOZD.

Po doblih pripombah, se bo osnutek ustrežno dopolnil in sprejel, njegove določbe pa bomo potem morali uresničevati.

B.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

OBVEŠČANJE O RBK NEVARNOSTI

Zastrupljenemu, predvsem moramo takoj nadeti zaščitno masko. Če je mogoče, zastrupljenega odvedemo iz kontaminirane atmosfere, priskrbimo mu mir, ga odpnemo, če je hladno ga ogrejemo in mu damo toplo pijačo ter mu nudimo strokovno zdravniško pomoč. Poškodovancem te vrste ne smemo dajati umetnega dihanja.

d) Mehurjevci: (iperit, dušikov iperit, luizit)

Zaščitna maska dobro varuje dihalne organe in oči pred vsemi mehurjevci. Za zaščito telesa pa je potrebna zaščitna obleka.

Pri kontaminaciji s kapljicami, je potrebno kapljice čimprej odstraniti s kože z vpijanjem s pomočjo tamponov (vate in podobnega) tako da ga ne razmažemo in ne utremo v kožo. Kontaminirano mesto zatem takoj dekontaminiramo z uporabo osebnega pribora za dekontaminacijo ali drugimi pripomočki. Pri zdravljenju zastrupljenih z luizitom je najbolj uspešna uporaba različnih protistrupov, katerih pa za iperit ni.

e) Bojni strupi za začasno onesposobitev:

e-1) psihokemični: BST: LSD, BZ, psilocibin, meskalin

e-2) dražljivci: solzivi, kihavci, CS

Zaradi zaščite pred psihokemičnimi BST je dovoljena uporaba zaščitne maske. Za zdravljenje zastrupljenih so različna specifična sredstva, ki olajšajo, deloma ali popolnoma ublažijo simptome zastrupitve in doprinejajo k hitrejši in lažji ozdravitvi.

Pred vsemi solzivi in kihavci nas dobro in sigurno varuje zaščitna maska. Prvo pomoč dajemo tako, da izpiramo nadraženo sluznico oči, ust in grla z 2% raztopino bikarbone in uporaba ampule s tekočino proti dražljivcem. Ta ampula se predhodno zdrobi in v kontaminirani sredini položi pod naličnico zaščitne maske v predel pod nosom.

f) Herbicidi: Zaščita se izvaja z uporabo zaščitne maske.

III. ZAŠČITNI UKREPI OB BIOLOŠKEM NAPADU

Pred biološkimi agensi, ki v obliki aerosolov prihajajo v organizem skozi dihalne organe, se zavarujemo z zaščitno in tudi zasilnomasko.

Pred okužbo s povzročitelji bolezni, ki se v obliki aerosolov širijo skozi ozračje, smo varni tudi v zakloniščih, ki so dobro zatesnjena in imajo filtrirno-ventilacijske naprave. Za nekaj časa smo pred njimi varni tudi v dobro zatesnjenih stanovanjih.

Pred okužbo s hrano, vodo in mrčesom ter prenašanjem bolezni se najbolje zavarujemo:

— če si redno umivamo roke ter skrbimo za čistočo telesa in perila.

— s čistočo in razkuževanjem stranišča, z uničevanjem mrčesa, miši in podgan ter z odstranjevanjem odpadkov.

— s preuhajanjem vode, če sumimo da je okužena, vreti mora deset minut.

— če uživamo le dobro prevreto ali pasterizirano mleko.

— če uživamo le dobro prekuhane, pražene ali pečene jedi.

— s temeljitim umivanjem in prekuhavanjem posode.

Brž ko se pri komu v naši okolici pokažejo prvi znaki nalezljive bolezni, moramo o tem takoj obvestiti zdravstvene organe in se nato ravnati po njihovih navodilih.

Zdravstvene organe ali najbližji štab za CZ moramo takoj obvestiti tudi o kakršnemkoli znaku, na podlagi katerega sumimo, da je sovražnik izvedel biološki napad.

PREBIVALCEM OBČINE JESENICE

I. SPLOŠNA NAVODILA

Če ste obveščeni o evakuaciji — umiku, se takoj napotite proti kraju, ki so vam ga določili. Tam vas bo čakala sprejemna ekipa, ki vam bo dala nadaljna navodila.

Če je le mogoče, vzemite ob umiku s seboj trajno toplo obleko in obutev, dežnik ali dežni plašč, rezervno perilo, toplo lahko odejo, jedilni pribor, higienske potrebščine, dokumente, dragocenosti, tranzistor in suho hrano za štiri dni. S seboj pa morate obvezno vzeti komplet za osebno zaščito proti RBK napadom.

Umik se mora izvajati peš izven glavnih komunikacij, ne da bi s tem ovirali drugi promet.

(se nadaljuje)

V LETU 1980 119 MANJ ZAPOSLENIH KOT LETO POPREJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

18,97 %, oziroma 0,14 % nižja kot leta 1979. Od tega je znašala bolezenska odsotnost 7,79 % ali 0,18 % manj kot leto poprej. Odsotnost zaradi letnih dopustov je bila 9,89 % ali 0,04 % manj kot leta 1979, izredno plačana odsotnost je bila zmanjšana za 0,01 % in je znašala 0,61 %, neplačana odsotnost pa se je povečala za 0,02 % in je znašala 0,12 %. Odsotnosti zaradi vojaških vaj in drugih pozivov je bilo 0,13 % ali 0,07 % več kot leto poprej. Neupravičeni izostanki pa so v skupni odsotnosti predstavljali 0,43 %, oziroma 0,02 % manj kot leta 1979.

Iz teh podatkov so zaradi boljše primerjave izključeni upokoenci, ki so bili do 30. junija še v delovnem razmerju in delavci TOZD Kovidnoservis, ki so se v letu 1980 ponovno organizirali kot samostojna delovna organizacija.

Iz podatkov je razvidno, da je po mesecu maju, ko so nastopile težave v proizvodnji, znatno pričelo padati tudi število zaposlenih. Strokovna služba meni, da je bilo za padanje števila zaposlenih več vzrokov. Med drugim tudi nestalnost delovnih nalog, začasna ali stalna razporeditev v drugo TOZD, počasnejša rast osebnih dohodkov, kampanjsko kadrovanje samo za nekatere delovne naloge, predvsem v TOZD za izdelovanje in osnovno predelavo jekla, s tem pa zanemarjanje ostalih TOZD finalne predelave, in podobno.

Kljub vsestranskim ukrepom in izboljšavam, poudarja kadrovska služba v svojem letnem poročilu, stanja ni mogoče več bistveno popraviti, niti ni v bližnji prihodnosti pričakovati boljših kazalcev. Zato bo morala biti osnovna orientacija tudi v prihodnje v združevanju delovnih nalog, v intenzivnosti in racionalizaciji dela, odpravljanju neproduktivnega dela oziroma uklinjanju ali modernizaciji proizvodnih naprav, ki zahtevajo večje število delavcev za teška fizična dela.

Železarno je lani zapustilo 492 delavcev (čista fluktuacija), kar predstavlja 7,59 % glede na povprečno število zaposlenih v lanskem letu in je v primerjavi z letom 1979 (6,45 %) precej višja. Delež strokovnih kadrov v okviru čiste fluktuacije še vedno narašča in znaša 34,3 % (1979 - 31,8 %). Posebno zaskrbljujoča je visoka fluktuacija delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Po fluktuaciji izstopajo naslednje temeljne organizacije združenega dela: Hladna valjarna Bela 16,8 %, Jeklarina 13,2 %, Valjarna blumang štekel 13,1 %, Žičarna 12,6 % in Hladna valjarna Jesenice 12,4 %.

DELO SKUPINE DISCIPLINSKE KOMISIJE

Ker smo podrobno poročilo o delu skupne disciplinske komisije že objavili v našem glasilu, tokrat navajamo le nekaj temeljnih podatkov. Temeljne organizacije združenega dela so v lanskem letu vložile 865 zahtevkov za vodenje postopka proti delavcem, ki so kršili delovno obveznost. To pomeni 233 več kot v letu 1979. Skupna disciplinska komisija je imela 77 obravnjav ali 16,6 % več kot v letu 1979. Izrekla je 995 ukrepov, ustavila 31 postopkov, oprostila 57 delavcev in združila 98 primerov. Največ je bilo izrečenih prenehanj delovnega razmerja (292) in pogojnih prenehanj (192). V treh primerih je bila odmerjena dejanska škoda, ki je nastala zaradi kršitve delavca in v 24 primerih je bila odmerjena pavšalna odškodnina. Zavora za uspešnejše delo komisije je še vedno pomanjkanje števila zunanjih članov, ki pa jih ta čas ni mogoče povečati, ker Železarna novega seznama za delegiranje še ni dobila.

ŽELEZARNA IMA 123 ŠTIPENDISTOV

V letu 1980 je bilo za visoke, višje in srednje šole razpisanih 46 štipendij, prav toliko jih je po posebnih utemeljitvi kadrovskega sektorja tudi odobril odbor za kadre in družbeni standard. Med letom pa so bile odobrene še tri štipendije. Tako smo skupaj imeli v lanskem letu:

- na visokih šolah 54 štipendistov
- na višjih šolah 4 štipendiste
- na srednjih šolah 65 štipendistov

Za poklicne šole pri Železarskem izobraževalnem centru je Železarna zapislala 161 štipendij, pridobila pa le 69 novih učencev-štipendistov. Skupaj je v poklicnih šolah ŽIC 193 štipendistov.

V letu 1980 so bile realizirane 104 izobraževalne akcije izven delovne organizacije, na katere je bilo prijavljenih 236 oseb iz različnih temeljnih organizacij, kar znaša 1.137 dni službene odsotnosti.

Preko oddelka za izobraževanje b delu pri Železarskem izobraže-

valnem centru, je bilo organiziranih 61 tečajev, seminarjev in preizkusov znanja, katerih se je udeležilo 1.607 oseb; 64 uvajalnih seminarjev se je udeležilo 1.134 oseb, izpite za varno in pravilno opravljanje začetnih delovnih nalog je opravilo 387 kandidatov. Izdelanih pa je bilo tudi osem analiz za opravljanje začetnih delovnih nalog.

PSIHOLOŠKO SOCIALNA DEJAVNOST

Psihološko socialni oddelek kadrovskega sektorja je v preteklem letu izdelal naslednje analize in raziskave: raziskave o informiranosti in referendumu v Železarni, raziskave izobraževalnih potreb in socialnih pogojev v temeljnih organizacijah Plavž in Jeklarina, analizo fluktuacije v letu 1979, analizo bolezenske odsotnosti borcev NOV, analizo zadovoljstva in motivacij za delo v temeljni organizaciji Jeklarina in analizo kadra z visoko in višjo izobrazbo.

Poleg tega so izdelali program za psihologijo dela, izdelali pripombe na gradivo Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije o metodološkem postopku snemanja in analiziranja fluktuacije kadrov in posneli vse kadre filma namenjenega uvaljanemu seminarju.

VARSTVO PRI DELU

Strokovna služba ocenjuje, da stanje na področju varstva pri delu ni bistveno drugače, kakor leta poprej, kar pa po triletnem naraščanju poškodb pri delu, pomeni umirjenje. V dvanajstih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih so zabeležili izboljšanje oziroma znižanje števila poškodb pri delu, v desetih pa poslabšanje oziroma porast poškodb.

Omembe vredno izboljšanje oziroma znižanje poškodb so dosegle temeljne organizacije: Plavž, Li-varna, Valjarna blumang štekel, Hladna valjarna Bela, profilarna, Zebjarna in jeklovlek. Porast poškodb pri delu pa se kaže v temeljnih organizacijah: Jeklarina, Hladna valjarna Jesenice, Vzdrževanje in družbena prehrana. V ostalih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih pa je število poškodb približno enako kot v letu 1979 ali so zvišanja oziroma znižanja minimalna.

Največja pogostost poškodb je v tistih temeljnih organizacijah, kjer je delo najmanj mehanizirano in avtomatizirano oziroma tam, kjer se delo opravlja v pretežni meri fizično

	1980	1979
- do 30 dni iz sredstev. Železarne	20.415.391,30	16.843.592,50
- nad 30 dni iz sred. zdr. skupn.	14.899.955,60	12.503.026,30
- iz sred. skupn. otr. varstva	1.619.948,20	1.218.488,10
Skupaj	36.935.295,10	30.565.106,90

ZDRAVSTVENA KURATIVA IN PREVENTIVA

Na rešilnih postajah so v lanskem letu nudili pomoč zaradi poškodb 4.596 delavcem in jih od tega 722 poslali k zdravniku. Zaradi obolenj je bilo na rešilnih postajah 8.633 delavcev in od tega so jih napotili k zdravniku 462.

Fizioterapijo je obiskovalo 658. To je nekoliko manj kot v letu 1979 (737). Pojavljajo pa se enaka obolenja in poškodbe (lokomotorni sistem) in pretežno iz istih temeljnih organizacij.

Skupaj z dispanzerjem za medicino dela, prometa in športa pri obratni ambulanti Železarne je bilo pregledanih 2.831 delavcev iz Že-

le zarne in 1.058 iz drugih delovnih organizacij.

Število preventivnih zdravstvenih pregledov se je v primerjavi z letom 1979 povečalo in to na račun delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne, kakor tudi zunanjih. Za zunanje je bila izstavljena faktura Zdravstvenemu domu Jesenice v višini 245.356,25 din (lani 36.646,15) din. Za zdravstvene preglede naših delavcev pa je Železarna plačala TOZD Obratna ambulanta din 3.095.537,55.

(Prihodnjič bomo nadaljevali o invalidskih problematiki v Železarni in preostali problematiki in delu, ki sodi na kadrovske sektor naše železarne.)

EKOLOGIJA IN VARSTVO OKOLJA

Služba je bila vse leto precej angažirana pri urejanju problematične izrade in neškodljivega odlaganja odpadnih materialov. Za vrednotenje in izboljšanje razmer je služba izvedla ekološke meritve v TOZD in nekaterih delih stanovanjske okolice Železarne. Poleg redne kontrole odplak in delovanja čistilnih naprav, služba vodi tudi periodično kontrolo higienske neoporečnosti pitne vode v Železarni.

Izvršeni sta bili tudi spomladanska in jesenska deratizacija in občasne dezinfekcije.

BOLEZENSKA ODSOTNOST

V letu 1980 je bilo zabeleženih 13.156 primerov obolenj ali 420 primerov manj kot leto poprej, zaradi katerih je bilo izgubljenih 140.041 delovnih dni (7385 dni manj kot v letu 1979). Bolezenska odsotnost je v letu 1980 znašala 7,8 % oziroma 0,2 % manj kot v letu 1979.

Najvišja bolezenska odsotnost je bila v temeljnih organizacijah (v oklepaju so navedene TOZD, ki so to mesto zasedale v letu 1979): Elektrode - 14,1 % (Družbena prehrana - 12,9 %), Profilarna - 13,4 % (Elektrode - 12,2 %), Družbena prehrana - 12,8 % (Valjarna žice - 11,8 %), Valjarna žice - 11,3 % (Jeklovlek - 11,3 %), Jeklovlek - 11,2 % (Zebjarna - 10,3 %) in Žičarna - 10,0 % (Žičarna - 10,0 %).

Najpogostejša so, kakor tudi leto poprej, obolenja dihal (14,7 %) in neopredeljena obolenja (13 %). Izstopajo še nezgode doma in obolenja kosti in sklepov.

V letu 1980 so bila izplačana nadomestila osebnega dohodka zaradi bolezenske odsotnosti v naslednjih zneskih:

1980	1979
20.415.391,30	*16.843.592,50
14.899.955,60	12.503.026,30
1.619.948,20	1.218.488,10
<u>36.935.295,10</u>	<u>30.565.106,90</u>

le zarne in 1.058 iz drugih delovnih organizacij.

Število preventivnih zdravstvenih pregledov se je v primerjavi z letom 1979 povečalo in to na račun delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne, kakor tudi zunanjih. Za zunanje je bila izstavljena faktura Zdravstvenemu domu Jesenice v višini 245.356,25 din (lani 36.646,15) din. Za zdravstvene preglede naših delavcev pa je Železarna plačala TOZD Obratna ambulanta din 3.095.537,55.

(Prihodnjič bomo nadaljevali o invalidskih problematiki v Železarni in preostali problematiki in delu, ki sodi na kadrovske sektor naše železarne.)

PREDLOG REBALANSA FINANČNEGA PLANA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nekatere podrazitve, predvsem tekočih goriv in glavnih vložnih surovin, presegajo že vsa planska predvidevanja, zato smo bili prisiljeni, da že takoj v začetku leta predlagamo vsem TOZD in delovnim skupnostim rebalans finančnega plana za leto 1981.

K temu nas vodijo tudi dejanska doseženi rezultati v letu 1980, ki so zaradi naraslih stroškov v zadnjih mesecih in dokončnih podatkov trinajstega obračuna slabši kot smo predvidevali. S tem so se nam porušila tudi razmerja v delitvi dohodka, ki so temeljila na prejšnjih ocenah.

21. januarja je bil sprejet tudi dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporedjanja dohodka v letu 1981. Dogovor predvideva 5 % zaostajanje rasti mase sredstev za osebne dohodke za rastjo dohodka, ne glede na poprečno višino osebnih dohodkov na zaposlenega.

Na osnovi vseh znanih sprememb in ocen načrtujemo, da bomo v Železarni v letu 1981 ustvarili 2.650 mio din dohodka. To pomeni v absolutnem znesku nekoliko nižji rezultat kot smo ga predvidevali v

le zarne in 1.058 iz drugih delovnih organizacij.

Število preventivnih zdravstvenih pregledov se je v primerjavi z letom 1979 povečalo in to na račun delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne, kakor tudi zunanjih. Za zunanje je bila izstavljena faktura Zdravstvenemu domu Jesenice v višini 245.356,25 din (lani 36.646,15) din. Za zdravstvene preglede naših delavcev pa je Železarna plačala TOZD Obratna ambulanta din 3.095.537,55.

(Prihodnjič bomo nadaljevali o invalidskih problematiki v Železarni in preostali problematiki in delu, ki sodi na kadrovske sektor naše železarne.)

Prvotnem planu, vendar zaradi sorazmerno nizkega doseženega dohodka v letu 1980 predstavlja 27 % porast. K temu porastu planiramo poprečno 25 % rast sredstev za osebne dohodke.

Pri tem novi predlog planiranih sredstev za osebne dohodke po posameznih TOZD in delovnih skupnostih temelji na istih kriterijih kot prvotno postavljeni plan, osnova za izračun pa je veliko boljša, saj zajema celotno doseganje osebnega dohodka v preteklem letu.

Zal smo s planirano porazdelitvijo dohodka posegli v prvotno predlagano višino prostega dela poslovnega sklada, zato je tem bolj potrebno vložiti vse napore, da planirano proizvodno količinsko, predvsem pa strukturno tudi dosežemo in dejansko varčujemo na vseh ravneh. Verjetno ni potrebno ponovno poudarjati, kolikšen prihranek pomeni izboljšanje izplena za 1 %, zmanjšanje zastojev ali specifičnih porab.

Le z izpolnjevanjem planskih obveznosti in z racionalnim gospodarjenjem bomo planirani dohodek tudi dosegli, kajti plan predstavlja šele naš cilj, dohodek pa moramo pred delitvijo ustvariti.

»Neplanirano delo« (Foto I. Kučina)

PREIZKUS UPRAVIČENOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na drugi strani obrazca vpíšejo prejemke občana in njegovega zakonca izplačevalci dohodka, to je delovne organizacije.

KAJ SE SMATRA ZA DOHODEK DRUŽINE?

- dohodki od dela, vse oblike nadomestil osebnega dohodka,
- dohodki od opravljanja kmetijske ali samostojne poklicne ali gospodarske dejavnosti,
- prejemki iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in starostnega zavarovanja kmetov,
- dohodki od premoženja, štipendije, vajijske nagrade, preživnine itd.

Torej vsi dohodki, ne glede na vir ali predpis po katerem jih družina ali otrok ima.

Če v letu 1980 občan, njegov zakonec ali katerikoli član njegove družine dohodka ni imel, pridobil pa ga je v letu 1981, je izplačevalec dolžan vpisati na novo pridobljeni dohodek oziroma prejemek.

Če je občan ali član njegove družine lastnik zemljišča, kmetijskega posestva, ali če živi z družino na posestvu sorodnika, izpolni občan, ki uveljavlja denarno pomoč, ustrezno potrdilo o dohodkih iz kmetijske dejavnosti in tudi o članih družine, če le-ti tudi živijo na posestvu sorodnika. Občan, ki nima natančnih podatkov, naj zaprosi zanje pri pristojni davčni upravi.

Da bi omogočili vsem upravičencem - delavcem TOZD v Železarni čimprejšnjo izpolnitev potrebnih obrazcev, je naša služba že nabavila potrebno število teh »IZJAV«. Na te »IZJAVE«, bodo najprej na oddelku za obračun osebnega dohodka vpisali lani prejete osebne dohodke. Tako izpolnjene obrazce bomo takoj dostavili posameznim delavcem v TOZD, one pa bodo na podlagi vaših izjav vpisale ostale podatke, pod katere se boste podpisali in s tem potrdili njihovo resničnost.

KAJ PREDSTAVLJATA VAŠA DVA PODPISA?

Pred prvim podpisom je natisnjeno naslednje opozorilo: »Za resnič-

nost in natančnost navedb prevzamem odškodninsko in kazensko odgovornost.«

Pred drugim podpisom pa je opozorilo: »Zavedam se, da mora občan povrniti prejeti znesek, če je prejel denarno pomoč oziroma povečano denarno pomoč, do katere ni bil upravičen:

- če je prejemanje denarne pomoči oziroma povečane denarne pomoči izposloval na podlagi nepravilnih podatkov, za katere je vedel, ali bi moral vedeti, da so nepravilni,
- če je neupravičeno prejemal denarno pomoč oziroma povečano denarno pomoč zato, ker ni prijavil spremembe, ki vpliva na pravico do denarne oziroma povečane denarne pomoči.

Izjavljam, da sem besedilo prečital in se zavežem, da sem ga in ga bom upošteval pri uveljavljanju pravic do denarne pomoči.«

To pojasnilo vam dajemo zato, da boste predhodno informirani, povejmo pa vam še to, da vam bodo oddajali pravilno opremljene »IZJAVE«, izjavalcu tega preizkusa. Tistim, ki te izjave ne bodo pravočasno oddali, bodo prejemanje denarne pomoči s 1. majem 1981 ustavili.

Ta popis se izvaja samo za tiste upravičence, ki sedaj prejemajo »otroški dodatek«. Za vse ostale bomo objavili navodila takoj, ko bomo le-te prejeli.

Cenzusi o višini osebnih prejemkov na člana družine, pri katerih je podana upravičenost do denarne pomoči za otroke, še niso določeni.

Oddelek za socialno varstvo in zavarovanje

REBALANS PLANA USTVARJANJA IN DELITVE CELOTNEGA PRIHODKA ZA LETO 1981

v 000 din

	Izvršenje 1980	Prvotni plan 1981	Rebalans plana 1981	Indeks Reb. pl. 81: izvrs. 80
1. CELOTNI PRIHODEK	11.119.407	15.295.792	16.672.642	150
1.1. Udeležba v skupn. prih.	7.789.435	10.757.318	11.779.110	151
1.2. Prih. od prodaje na trgu	140.990	238.910	238.910	170
1.3. Prih. v okviru OZD	2.839.569	4.119.324	4.474.382	158
1.4. Prih. od prodaje mat.	61.709	60.240	60.240	98
1.5. Drugi prihodki	287.704	120.000	120.000	42
2. SPREMEMBE V ZALOGAH	-	43.762	-	-
3. OBSEG POSLOVANJA	11.075.645	15.295.792	16.672.642	151
4. PRENEŠENE VREDNOSTI	9.007.383	12.565.002	14.022.310	156
4.1. Vklak. mat. stroški	7.939.394	11.499.844	12.851.938	162
- primarni	-	8.688.175	9.723.975	-
- sekundarni	-	2.811.669	3.127.963	-
4.2. Amortiz. po min. stopnji	742.849	906.058	1.011.272	136
4.3. Drugi posl. stroški	325.140	159.100	159.100	49
5. DOHODEK	2.068.262	2.730.790	2.650.332	128
6. OBVEZNOSTI IZ DOHODKA	802.708	1.111.763	1.133.777	141
6.1. Prispevki	77.787	212.815	224.709	289*
6.2. Davki	10.074	26.106	24.075	239
6.3. Za delovno skupnost	387.197	493.894	500.101	129
6.4. Amotriz. nad predp. stopnjo	-	-	-	-
6.5. Obresti iz doh. za dr. OZD	189.572	218.038	218.038	115
6.6. Druge pogodb. obveznosti	102.719	99.570	108.725	106
6.7. Ostalo	35.359	61.340	58.129	164
7. ČISTI DOHODEK (3-4)	1.265.553	1.619.027	1.516.555	120*
7.1. Za osebne dohodke	1.016.404	1.157.667	1.207.528	119*
7.2. Za poslovni sklad	39.042	251.420	101.058	259
- obvezni del	39.042	211.274	101.058	-
- prosti del	-	40.146	-	-
7.3. Za rezervni sklad	40.770	59.940	57.969	142
7.4. Za skupno porabo	184.481	150.000	150.000	81
- za stanovanj. prisp.	64.481	73.240	76.903	119
- ostalo	120.000	76.760	73.097	61
7.5. Izguba	-	15.144	-	-

* Zaradi sistemskih sprememb v financiranju družbenih dejavnosti primerjavo planiranih prispevkov, čistega dohodka in višine osebnih dohodkov z letom 1980 ni realna. Realni indeksi teh treh postavk so naslednji: prispevki 140,0, čisti dohodek 125,1, OD 125,4.

TRI KONFERENCE DELEGACIJ V DVEH DNEH

Prejšnji teden so se v Železarni sestali delegati za tri samoupravne interesne skupnosti. V sredo, 25. februarja, je bila 15. konferenca delegacij za zaposlovanje, v četrtek, 26. februarja, 12. konferenca delegacij za socialno skrbstvo in v petek, 27. februarja, prav tako 12. konferenca delegacij za kulturo. Na vseh treh sejah delegacij skupaj je bilo prisotnih 32 delegatov, kar pomeni komaj 50 % udeležbo na eni seji, to je deset do enajst delegatov, od 23 možnih. Že dalj časa se opaža, da so skoraj na vseh sejah konferenc prisotni delegati iz istih TOZD in delovnih skupnosti, čeprav je vseh 23 delegacij vabljenih na enak način in istočasno.

KONFERENCA DELEGACIJ ZA ZAPOSLOVANJE

je imela precej pripomb, mnenj ugotovitev in svojih stališč h gradivu dnevnega reda.

Sprejem poslovnega poročila za leto 1980 z zaključnim računom za leto 1980.

Konferenca delegacij poudarja, da ni pojasnil in razlage pri podatkih zaključnega računa. Zahteva pojasnilo, na kakšen način bomo vrnilo dolg radovljiški skupnosti in kaj je z republiško solidarnostjo. Ugotavlja pa, da je indeks realizacije prispevka za zaposlovanje 102,6 % glede na plan in ne 100 %, zato vprašuje, kaj je z 2,6 % presežkom. Kljub temu, da gre za majhna odstopanja je vseeno potrebno opozoriti na neopravičeno prekoračitev sredstev za osebne dohodke. Ob istem številu zaposlenih in planiranem povečanju sredstev za osebne dohodke, je plan vseeno presežen, kar kaže na to, da je verjetno osebni dohodek na zaposlenega narasel za več kot je prikazano v zaključnem računu.

Sprejem plana občinske skupnosti za zaposlovanje Jesenice za obdobje 1981 - 85

Konferenca delegacij zahteva, da se pripombe s prejšnje konference delegacij upoštevajo pri sprejemu plana, če se niso zajete!

Program dela in osnutek finančnega načrta za leto 1981

V programu dela bi morale biti prikazane tudi cene posameznih dejavnosti. Konferenca je poudarila, da ni pojasnila, in se je zato delegacij težje odločiti.

V letu 1980 so bila porabljena precejšnja sredstva za pripravo za zaposlitev, usposabljanje invalidov in socialno varnost, ki pa se v letu 1981 ne predvidevajo v takem porastu, pa tudi druge akcije za reševanje te problematike ni predvidenih. Potrebno je predvideti akcije za reševanje težje zaposljivih, ki morajo postati učinkovitejši, vsekakor pa to ne bi smelo biti odvisno le od delavcev v temeljnih organizacijah. Zakaj je bilo lani evidentiranih 120 invalidnih oseb, letos pa je planiranih 180?

Zakaj je za leto 1981 predvidena taka porast sredstev za osebne dohodke zaposlenih (124,4), ko taka rast v materialni proizvodnji ni predvidena, število zaposlenih pa se tudi ne bo povečalo?

Rast zaposlenosti za 11 mesecev leta 1980 in brezposelnost v letu 1980

Konferenca delegacij je ugotovila, da smo se lani v jeseniški občini glede zaposlovanja obnašali zelo stabilizacijsko, tokrat predlaga, da bi morala skupnost evidentirati tudi tiste zaposlene iz naše občine, ki se niso zaposlili v tujini preko skupnosti za zaposlovanje. Domnevajo, da veliko občanov naše občine živi doma, na delo pa se vozijo v Italijo ali Avstrijo. Ti pa ne prispevajo k razreševanju problemov.

Informacija o akciji letnega plana 1981

Konferenca delegacij k informaciji ni imela pripomb.

Razpis štipendij iz združenih sredstev

Konferenca je ugotovila, da je razpis štipendij v skladu z železarskimi težnjami.

KONFERENCA DELEGACIJ SOCIALNEGA SKRBSTVA

Delegati so v razpravo dobili gradivo za 13 točk dnevnega reda in nanj dale naslednje pripombe:

Poročilo o realizaciji programa skupnosti socialnega skrbstva Jesenice in strokovne službe za leto 1980

Konferenca delegacij je menila, da bi bilo dobro prikazati posamezno socialno problematiko za tekoče leto v primerjavi s preteklim letom, ali več let nazaj in morda tudi v grafični obliki. Na tak način bi bilo razvidno ali se socialna problematika povečuje ali zmanjšuje, videlo bi se, koliko neresenih problemov je ostalo iz prejšnjega leta in koliko je novih problemov. Več bi torej moralo biti strokovnih analiz dela, da bi lažje predvideli novo stanje. Skupnost bi se lahko posluževala tudi ekonomskega računskega centra, pa tudi na skupščini občine je zaposlen delavec za avtomatično obdelavo podatkov.

Konferenca je imela pripombo še glede zasvojenosti z alkoholom. Predlaga, da naj bi pri ponovnem zdravljenju pacient sam povrnil stroške zdravljenja. Konferenca je še ugotovila, da v programu sploh ni več omenjena »nega bolnika na domu«, zato vprašuje zakaj je ta naloga izpuščena.

V zvezi z realizacijo finančnega načrta skupnosti socialnega skrbstva Jesenice za

leto 1980 in predlogom za delitev presežka prihodkov ob zaključnem računu konference delegacij ni imela pripomb.

Uskladitev preživetja za leto 1981 s povečanimi življenjskimi stroški

Konferenca delegacij vprašuje, zakaj ni navedena razpredelnica mesečnih materialnih življenjskih stroškov za otroke. Lahko se zgodi, da bo preživetja za otroke zaradi večkratnih valorizacij večja kot osebni dohodek tistega, ki plačuje preživetno, materialni stroški se bodo verjetno hitreje višali kot osebni dohodek. V bodoče bo verjetno razkorak med rastjo stroškov in osebnega dohodka. Konferenca predlaga, da bi uskladjili osnutek za preživetno z osnovami za družbene denarne pomoči in rejnine.

Z valorizacijo stalnih družbenih denarnih pomoči in rejin od 1. januarja 1981 se konferenca delegacij strinja.

Za samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske skupnosti socialnega skrbstva Jesenice in statut občinske skupnosti socialnega skrbstva Jesenice, konferenca delegacij pravi, da sta bila ta dva dokumenta obravnavana že na prejšnji seji. Javne razprave o njiju v Železarni ni bilo mogoče organizirati in izvesti, zato ni nobenih dodatnih pripomb oziroma konkretnih predlogov.

S samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti socialnega skrbstva Slovenije se konferenca delegacij strinja.

Finačni načrt za leto 1981

Delegati vprašujejo ali je rast načrtovanih sredstev v skladu z letošnjo resolucijo. Konferenco tudi zanima, zakaj je indeks rasti planiranih sredstev za letos v primerjavi z lanskimi realizacijami precej visok pri enotnem programu za bruto osebne dohodke za strokovne delavce in solidarnostni program ter pri občinskem programu za druge naloge.

Delegat vprašuje, zakaj se iz drugih občin, konkretno iz radovljiške občine, lahko zdravijo v jeseniški zobozdravstveni ambulanti, delavec iz Železarn pa se ne sme?

KONFERENCA DELEGACIJ ZA KULTURO

Od enajst točk dnevnega reda je konferenca delegacij pripomnila samo k petim točkam, za eno točko ni

bilo posredovano gradivo, ostale točke dnevnega reda pa je konferenca sprejela brez pripomb.

Predlog dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice 1981 - 85, ki so ga sprejeli vsi zbori skupščine občine Jesenice

Konferenca delegacij pripominja, da bi to moralo biti zajeto v samoupravnem sporazumu o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1981 - 85, ne pa da obravnavamo dopolnila v tako kratkem času po sprejemu sporazuma.

Konferenca se strinja s tem, da je samoupravni sporazum o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1981 - 85 sprejet.

Predlog programa in finančnega načrta Kulturne skupnosti Jesenice za leto 1981

Delegati so ugotovili, da so indeksi rasti finančnega načrta za posamezne naloge zelo visoki (npr. tehnični muzej Železarn Jesenice 384, Ajdna 333, Zgodovina NOB 241, informativna dejavnost 625), ni pa razlage zakaj je tako.

Konferenca delegacij je sprejela program dela skupščine Kulturne skupnosti Jesenice za leto 1981.

Poročilo o uresničitvi samoupravnega sporazuma za zbiranje sredstev za idejne načrte novega kulturnega doma na Jesenicah

Konferenca ugotavlja, da je razlika, ki jo je treba plačati iz rezervnih sredstev 11.302 dinarjev, in ne toliko, na kot je v gradivu to je 124.661,80 dinarjev. Konferenca predlaga, naj se za podpisnike sporazuma pridobijo tudi tisti, ki sporazuma doslej še niso sprejeli (npr. Zdravstveni dom, Delikatesa).

Potrditev stalnega člana komisije za družbeno planiranje in ekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice, ki ga delegirajo vse SIS družbenih dejavnosti kot enakopraven zbor skupščine občine

Konferenca delegacij se strinja z imenovanjem Danila Svetlina za stalnega člana komisije za družbeno planiranje in ekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice.

Poročilo o podelitvi Prešernovih nagrad Gorenjske za leto 1980

Konferenca delegacij meni, da bi skupščina morala obravnavati že predloge kandidatov za Prešernovo nagrado Gorenjske, ne pa le poročila o podelitvi.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja Diana Huseinbašić

ZAKLJUČKI IN USKLADITVE PRIPOMB NA SAMOUPRAVNI SPORAZUM

Iz razprav o samoupravnem sporazumu o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981 - 1985, je bilo posredovanih na skupnost devet pripomb in sicer:

Splošne pripombe na samoupravne sporazume vseh občinskih SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje je poslalo pet TOZD (TOZD Gradbenec BZO, TOZD Gradbenec SVG, TOZD Gradbenec ING, TOZD Gradbenec Družb. standard, TOZD Energetika - Železarn) ter oddelek za LO skupščine občine Jesenice. Pripombe so naslednje:

- obveznosti za SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, ne smejo biti višje kot je predvideno z dogovorom o temeljnih družbenega plana občine v obdobju 1981 - 1985;

- vsi sporazumi morajo biti usklajeni s smernicami republiškega izvršnega sveta;

- finančne obremenitve ne smejo presegati možnosti TOZD;

- izdelati je potrebno korekcijo z upoštevanjem stabilizacijskih ukrepov.

Na te pripombe je komisija, imenovana na skupščini SIS za zdravstvo, pripravila naslednji dogovor: Občinsko zdravstveno skupnost občine Jesenice je pred izdajo osnutka oziroma predloga samoupravnega sporazuma o temeljnih plana za obdobje 81/85 uskladila vse obveznosti s smernicami republiškega izvršnega sveta in z družbenim planom skupščine občine Jesenice za to plansko obdobje. Sprejete pripevne stopnje se usklajujejo z rastjo družbenega proizvoda v občini in s splošno porabo ostalih interesnih skupnosti.

Oddelek za LO občine Jesenice pripominja, da samoupravni sporazumi o temeljnih planov občinskih SIS ne opredeljujejo in vrednotijo nalog s področja družbene samozastite.

Občinska zdravstvena skupnost predvideva v ovrednotenem programu, ki je objavljen v Uradnem

vestniku Gorenjske št. 1/1981, za SLO in informacijsko dejavnost naslednja sredstva (v 000 din):

1981	1982	1983	1984	1985
2.436	2.532	2.634	2.739	2.849

Ostale pripombe na samoupravni sporazum občinske zdravstvene skupnosti:

Krajevna skupnost Dovje-Mojstrana: Glede na porast prebivalcev v krajevni skupnosti je potrebno odvzeti sredstva za redno ambulantno zdravljenje, upoštevajoč zobozdravstvene usluge.

ODGOVOR: Samoupravni sporazum o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981 do 1985 zagotavljajo sredstva za ambulantno zdravljenje in za zobozdravstvene storitve za vse občane občine Jesenice. Delo splošne ambulante v Mojstrani je treba reševati v okviru Zdravstvenega doma Jesenice. Direktor zdravstvenega doma Jesenice Janko Burin je odgovoren za organizacijo in redno delo splošne zdravstvene službe in zobozdravstva.

Splošna bolnica Jesenice: samoupravni sporazum sprejemamo pod pogojem, če ga sprejme tudi zdravstvena skupnost Jesenice.

ODGOVOR: Skupščina občinske zdravstvene skupnosti Jesenice samoupravnega sporazuma ne sprejema. Sprejela pa je ugotovitev, da je k samoupravnemu sporazumu pristopilo 128 delovnih organizacij zloženega dela z 12.417 delavci ali 90,25 %, kar pomeni, da je bil samoupravni sporazum z veliko večino sprejet.

TOZD ŽEBLJARNA - Železarn Jesenice: S tem, ko se odločamo, da bomo za zdravstvo namenili večji

SAMOUPRAVNA TELESKUPNOSTI ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO OBČINE V OBDOBJU APRIL 1978 - DEC. 1980

Občinsko skupščino zdravstvene skupnosti sestavljata dva zbora in sicer zbor uporabnikov, za katerega delegirajo 36 delegatov in petindvajset delegacij in izvajalcev v katerega delegirajo 17 delegatov iz petih delegacij. Poleg skupščine imamo še izvršni odbor, ki ima deset članov, odbor samoupravnega nadzora, odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozastito (tri seje), komisijo za kadre (štiri seje), komisijo za uresničevanje svobodne menjave dela (devet sej) in komisijo za spremljanje zdravstvene problematike borcev NOV (pet sej). Vsi ti organi so razmeroma zelo aktivni in tekoče rešujejo problematiko iz teh področij.

Seje izvršnega odbora so razmeroma pogoste, saj smo jih imeli v tem obdobju kar 35. Na teh sejah je bilo predloženih kar 198 točk dnevnega reda. Poprečno se je sej udeleževalo sedem članov, kar predstavlja 70 %. Na teh sejah je prisostvovalo še 143 ostalih, kar pomeni povprečno štiri na sejo. Glede na to, da je izvršni odbor sestavljen iz stalnih delegatov je udeležba zadovoljiva, posebno, ker sta bila poprečno za vsako sejo po dva upravičeno odsotna. Na teh sejah smo v glavnem obravnavali gradiva, ki so bila kasneje predložena skupščini, poleg vprašanj za katerih rešitev je pristojen izvršni odbor. Vsi člani sodelujejo v razpravah in so seje zelo živahne.

Skupno je bilo v tem obdobju sklicanih 18 sej obeh zborov skupščine, toda zaradi enkratne neiskupčnosti zbora izvajalcev, smo imeli v tem obdobju 17 skupnih sej obeh zborov in eno sejo zbora uporabnikov! Na teh sejah je prisostvovalo skupaj 419 delegatov zbora uporabnikov, oziroma 25 delegatov na sejo ali 68,45 % in 211 delegatov zbora izvajalcev, oziroma 12,7 delegatov na sejo ali 73,01 %. Skupna povprečna udeležba je bila 70 %. Kljub razmeroma zadovoljivi povprečni udeležbi delegatov v obeh zbora, pa ne moremo biti zadovoljni z udeležbo delegatov iz posameznih delegacij.

Na 17 sejah skupščine je bilo predloženih 114 točk dnevnega reda. Razprave na sejah skupščine so bile še kar zadovoljive, vendar še vedno nismo uspeli, da bi v razpravi sodelovali tako uporabniki kot izvajalci, kar je delno razumljivo, saj so izvajalci delegirani le iz petih delovnih organizacij zdravstvenega varstva.

Poleg skupnih sej obeh zborov, smo imeli v tem obdobju še po štiri ločene seje zborov. Udeležba na zborih uporabnikov je bila v povprečju 68,75 %, na zboru izvajalcev pa kar 79,41 %. Skupno je bilo zboroma predloženih v razpravo 24 točk dnevnega reda.

Udeležba delegatov na sejah zbora uporabnikov je bila naslednja:

- delegati TOZD in delovnih skupnosti Železarn, TOZD GIP Gradiš, krajevne skupnosti Kranjska gora in Javornik-Koroška Bela

so se udeležili vseh sej.

- krajevne skupnosti Žirovnica 18 sej.

- Savske elektrarne in PTT Kranj 16 sej.

- SGP Gradbenec Jesenice, Zavarovalna skupnost in krajevna skupnost Plavž 15 sej.

- tehnični biro, krajevna skupnost Sava in HP Gorenjka 14 sej.

- Tobačna Jesenice 13 sej.

- Kovinar Jesenice 12 sej.

- krajevni skupnosti Rateče Planica in Blejska Dobrava 11 sej.

- TPP Golica, Inter Evropa Koper, krajevni skupnosti Mojstrana in Hrušica deset sej.

- Emona, prodajalna Kranjska gora šest sej.

- VIZ osnovne šole pet sej.

- krajevni skupnosti Planina pod Golico in Podmežaklje ene seje.

- Združenje privatnih obrtnikov Jesenice se ni udeležilo nobene seje.

Da bi izboljšali udeležbo na sejah skupščin smo organizirali dva posveta z vodji delegacij in o slabi udeležbi ovestili tudi občinsko konferenco SZDL Jesenice, vendar se situacija ni nič izboljšala.

Pri tem je potrebno povedati, da so se posveta udeležili le tisti, ki dokaj redno pošiljajo svoje delegate na seje. Težava je tudi v tem, da se delegacije združujejo iz različnih malih TOZD in da je njihova sklepčnost vedno problematična in se težko dogovorijo iz katere TOZD naj gre delegat na sejo skupščine. To se pozna tudi v razpravi na skupščini, namreč delegati, ki so bili delegirani iz seji posameznih delegacij, ali konference delegacij, imajo vedno formirana svoja stališča in tudi sodelujejo v razpravi. Kljub vsemu lahko rečemo, da je narejen majhen korak naprej v razvijanju delegatskega sistema. Morda na udeležbo na sejah vpliva tudi to, da so določeni problemi že vnaprej opredeljeni in jih delegati samo formalno potrjujejo. K razmeroma uspešnemu delu skupščinskih teles je brez dvoma prispevala tudi dobra informiranost delegatov.

V jeseniški občini imamo že več let uvedeno široko informacijsko dejavnost. Delegete obveščamo po naslednjih poteh:

- Gradivo za seje skupščin dostavljamo vsem delegacijam najmanj 14 dni pred sejo skupščine, vedno je poslano toliko izvodov, kolikor imamo delegacij.

- Enako število zapisnikov sej skupščin je poslano delegacijam.

- Vso najpomembnejšo problematiko obravnavamo pred sejami v tedniku Železar, katerega ima skoraj vsaka družina, precej tega pa tudi v lokalni radijski postaji Triglav Jesenice.

- V letu 1980 je bilo objavljenih skupno 28 sestavkov.

V občini so tako uporabniki, kakor izvajalci zdravstvenega varstva podrobno seznanjeni o finančni situaciji v posameznih tromesečjih.

Se vedno pa nismo uspeli, da bi delegacije tako kot gradivo obravnavajo z delegati vsaj pomembnejša vprašanja prenesli v razpravo med volice. Zato so objave v časopisu Železar toliko pomembnejše, ker delovne ljudi in občane redno seznanjamo o poteku razprav ter s prejetimi stališči tako na sejah izvršnega odbora, kakor tudi na sejah skupščine. Še posebno v letu 1980 je bilo dosti pisanega o sprejemanju stališč in nalog pri izdelavi planov za srednjeročno obdobje 1981 - 1985.

Stane Torkar

Dve naši sodelavki - čistilki, ki vestno odlagata papir v zbiralni kontejner. (Foto B. Blenkuš)

ŽELEZAR

ZAKLJUČEK NALOŽBE »ŠOLSKI CENTER PLAVŽ«

Med pomembnimi dosežki s katerimi smo v preteklem letu 1980 proslavili občinski praznik 1. avgust, je bil tudi zaključek gradnje in otvoritev šolskega centra Plavž, kot rezultat naše enotnosti, da s samoprispevkom pomagamo reševati perečo osnovnošolsko in varstveno prostorsko stisko, ker v obdobju stabilizacijskih prizadevanj gospodarstvo še dalj časa ne bo moglo za te in druge namene odvajati od dohodka več kot doslej. Posebej poudarjamo solidarnost upokojencev, ki so dvoimenski pouk ali druge šolske in varstvene težave svojih otrok že davno prebradili, vendar so za izgradnjo šolskega centra prispevali precejšen del sredstev, čeprav nekateri z nižjimi pokojninami težko.

V številnih občinah naše in drugih republik, občani na ta način že desetletja pomagajo reševati neodložljive skupne probleme delovnih ljudi. S prvo tako akcijo smo se jim pridružili tudi mi. Jeseničani imamo veliko novih načrtov pa tudi nekaj akcij iz preteklosti v katere smo se z večjim ali manjšim navdušenjem vključili, ne pa končali. Take in podobne izkušnje zadosti nazorno kažejo, da edino združevanje sredstev in enotna demokratična odločitev naše skupnosti, zagotavlja končni načrtovani uspeh samoupravno sprejete akcije. Iz množice predlogov in skupnih potreb občanov se moramo v naslednjem programskem obdobju odločiti za rešitev najbolj izstopajočih problemov.

Vseh načrtov, z omejenimi sredstvi, ni možno dokončati. Razpršitev sredstev po načelu »vsakemu nekaj«, pa bi dala le še nekaj »nedonošenčkov« več kot jih že imamo. Moramo se odločiti za tak program, ki ga bomo lahko tudi realizirali.

Zaradi celovitosti končnega poročila ponavljamo na kratko še zgodovino poteka gradnje od priprave do uspešnega zaključka. Istočasno dajemo v razpravo končni obračun naložbe, iz katerega je razvidno, kako smo pokrivali stroške, koliko smo prispevali občani s samoprispevkom, koliko pa samoupravne interesne skupnosti in kdo in koliko nam je pomagal s krediti premostiti investicijske finančne težave. Te so vso dobo spremljale gradnjo, saj je bilo že ob pričetku znano, da bo samoprispevek pokrival le okrog 69 % stroškov naložbe, ostalo pa je bilo potrebno zagotoviti iz drugih virov.

ODLOČITEV O IZGRADNJI »ŠOLSKEGA CENTRA PLAVŽ«

Po daljših javnih razpravah smo se na referendumu 29. februarja 1976 odločili, da se center zgradi in v ta namen uvede za delno financiranje naložbe prvi samoprispevek občanov.

Od 20.882 volilcev jih je glasovalo 20.080, od tega za 15.151 ali 75,4 % volilcev. Uvedbo petletnega 2 % samoprispevka od neto osebnih ali drugih dohodkov občanov od 1. aprila 1976 do 31. marca 1981 za izgradnjo:

— celodnevne osemletne osnovne šole Tone Cufar za 1000 učencev,

— vzgojno-varstvene organizacije, vrtec Angele Oček za 240 varčevcev,

je skupščina občine Jesenice z odlokom uzakonila 23. marca 1976 v Uradnem vestniku Gorenjske, št. 6.

Za nadzor nad uporabo sredstev, programiranje in stalno javno spremljanje poteka gradnje šolskega centra, sta skupščina občine in investitor — izobraževalna skupnost, imenovala 13-članski gradbeni odbor, ki se je na konstituantni seji takole organiziral:

Anton ARH, predsednik, Stane ZORMAN, podpredsednik in člani: Boris BREGANT, Lado BRIŠAR, Božo BARTELJ, Kati HITI, Milan MEŽNAREC, Jela LEŠTAN, Vinko ZORMAN, Marjan ZVOKELJ, Franc HRASTAR, Jože GAZVODA, Anton GROŠELJ. Slednji je s polovičnim delovnim časom prevzel tajiške posle gradbenega odbora, med drugim za pripravo sej, izvajanje sklepov, pripravo programov in pogodb, izstavljanje naročil, koordinacijo dela med investitorjem, izvajalci del, ter dobavitelji opreme.

Zaradi pokrivanja vseh strokovnih področij investicije, so bili v odbor kooptirani še naslednji člani:

Tine SODJA, Stanko ENIKO, Alojz BERNETIČ, Marica MIKLIC in Hilda ZGONC.

Računovodska opravila je prevzela Jožica MAGNIK, zaposlena pri izobraževalni skupnosti.

Odbor je za posamezna strokovna področja dela formiral posebne komisije in sicer:

Komisija za tehnično izvedbo investicije: Boris BREGANT, predsednik in člani: Franc HRASTAR, Stane ZORMAN, Vinko ZORMAN in Stanko ENIKO.

Komisija za funkcionalna vprašanja investicije: Lado BRIŠAR, predsednik in člani: Tine SODJA, Jože GAZVODA, Jela LEŠTAN in Hilda ZGONC.

Komisija za finančna vprašanja: Alojz BERNETIČ, predsednik in člani: Kati HITI, Marica MIKLIC in Milan MEŽNAREC.

Gradbeni odbor je imel v času svojega delovanja 40 sej, njegove komisije pa 47 sestankov, posvetovanj in razgovorov v zvezi z naložbo.

Strokovno in pravno zastopanje investitorja je pogodbeno prevzel BUSP Jesenice, ki je za to delo prejel 2 % provizije od vrednosti gradbenih del.

Odboru je bil za osnovno usmeritev dela dan zaidalni načrt št. 350-7778-40, ki ga je projektiral BUSP Jesenice v mejah, že več let na Plavžu rezerviranega zemljišča za ta namen. Sprejet je bil od vseh skupščinskih odborov občine na seji, dne 22/4-1976.

Med prvimi akcijami smo odkupili potrebno stavbno zemljišče za predvideno gradnjo. Od skupno dva hektara rezervata, je skupščina občine dala investitorju za namene centra v brezplačno uporabo 11.690 kv. metrov zemljišča, ocenjenega na 292.250,00 din. Ostalo rezervirano zemljišče pa so prodali naslednji lastniki parcel:

	kv. m	din
Marija Novak	4427	136.275,00
Anica Verdnik	2792	74.540,00
Jože in Zofija Bertoncelj	970	59.737,00
Boris Hafner	463	31.185,00

Zemljišče je bilo uradno ocenjeno. Lastniki so dobili po ceni iz leta 1977 za kv. meter 25,— din in odškodnino za drevje, kulture in druge vrednosti, ki so jih imeli na parcelah.

Razpisali smo natečaj za izdelavo idejnega načrta šolskega centra. V razpisnem roku so predložili rešitve: SGP-Sava, Jesenice, ZUB-Bled in SGP-Projekt Kranj. Po opravljeni javni razgrnitvi, razpravi, ter posvetovanju s strokovnjaki izobraževalne skupnosti SRS in Zavoda za šolstvo SRS je komisija izbrala delo SGP-Projekt Kranj, kot osnovo za izdelavo glavnih izvedbenih načrtov. Projektiranje je potekalo etapno v skladu s potrebami gradnje.

Glavni projektanti »šolskega centra Plavž« so:

Milan ŽEPIČ, dipl. inž. arh., Pavla ZALETEL, dipl. inž. arh., Roman ZALETEL, dipl. inž. arh., Majda PRION, dipl. inž. arh., Elizabeta FLEISER, dipl. inž. arh., Vladimir ŠVAB, dipl. inž. gradb., Miha KOZELJ, dipl. inž. gradb., Karl GREGORC, dipl. inž. gradb., Ljudmila VIDIC, gradbeni tehnik.

Pri načrtovanju SCP so sodelovale tudi druge projektantske organizacije in posamezniki kot kooperanti SGP Gradbinca.

Po izvedbi geoloških raziskav terena in pridobitvi gradbenega dovoljenja je bila dana možnost za pričetek gradnje nižje stopnje osnovne šole.

V ta namen smo razpisali tečaj za izvajalca del. Po preteku razpisnega roka je komisija pregledala in po strokovnih kriterijih ocenila prispeli dve ponudbi od GIP-Gradisa, Ljubljana in SGP-Gradbinca Kranj, ter odločila, naj se pogodba za gradnjo sklone s SGP-Gradbincem Kranj, ker je najbolj zadoščal razpisnim pogojem.

GRADNJA CENTRA
a) **Etapa izgradnje**
— Temeljni kamen je položil ob praznovanju dneva OF in prvega maja, 26. 4. 1977 Štefan NEMEC, takratni predsednik zbora republiške skupščine.

— Po opravljeni odstranitvi obstoječih vodnih, elektro in telefonskih napeljav ter humusa z zemljišča, je izvajalec uredil delovišče in pričel 25. junija 1977 z izkopom gradbene jame za nižjo stopnjo osnovne šole.

— Gradbeni odbor si je zadal nalogo vsak objekt etapne gradnje funkcionalno tako zaključiti, da bo sposoben za takojšnjo namensko uporabo. V tem smo tudi uspeli, kar je razvidno v nadaljevanju:
1. Trakt nižje stopnje osnovne šole je bil dograjen do 1. septembra 1978 za pouk za okrog 500 učencev. Njihovo prehrano je organiziralo vodstvo šole z zasilno kuhinjo, ob pomoči kuhinje osnovne šole Prežihov Voranc, kar je omogočilo prehod na celodnevni pouk za učence 1.—4. razreda.

2. V višji stopnji osnovne šole so po dograditvi pričeli z rednim poukom, tudi krog 500 učencev, 1. septembra 1979. Organizacija celodnevnega pouka je bila v tej fazi, zaradi nedograjene centralne kuhinje še vedno omejena le od 1.—5. razreda, skupno za 657 učencev, tem so se v

letu 1980 pridružili še 6. razredi tako, da je v ta način pouka vključeno že 848 učencev.

3. Dva meseca kasneje je imela šola za pouk telesne vzgoje na razpolago še normalno in orodno telovadnico, trim kabinet, ter mali bazen.

4. Vzgojno varstvena organizacija (vrtec) s centralno šolsko kuhinjo ter zunanja ureditev celotnega centra, so bili gradbeno zaključeni 1. avgusta 1980. Vrtec je sprejel prve varčevce v oskrbo 1. septembra 1980. Danes ima zagotovljeno varstvo 235 otrok, od tega 56 dojenčkov. Z izgradnjo šolske centralne kuhinje je zagotovljena zadostna kapaciteta za zdravo prehrano vseh učencev, varčevcev in osebja. Ob zagotovitvi potrebnih dodatnih sredstev, bo možno organizirati celodnevni pouk za vse učence osnovne šole Tone Cufar, kar je tudi končni cilj.

S tem je bil »šolski center Plavž« v obsegu, ki ga opredeljuje cit. občinski odlok dograjen, odprto pa ostane vprašanje izgradnje šole Polde Stražar s posebnim učnim programom, ki je predvidena na tem prostoru, ni pa bila zajeta v izvedenem investicijskem in finančnem programu.

Istočasna gradnja etapnih objektov in zagotovitev pogojev za pouk v zgrajeni nižji stopnji osnovne šole je zahtevala tako od izvajalca del in gradbenega odbora, kot vodstva šole, večje napore za doseg potrebne varnosti otrok, in zagotovitev pogojev za učinkovito izvajanje šolskega programa.

b) Finančni pogoji gradnje

Po prvotnem investicijskem programu je bila zaradi omejenih finančnih možnosti izgradnja centra predvidena do konca marca 1981, ko se preneha naš samoprispevek. Za objektivno presojo časovne uspešnosti in ekonomičnosti poteka investicije je potrebno, da se seznanimo s pogoji finansiranja, ki so poleg organizacije in prizadevanj izvajalca del, kot glavni dejavniki vplivali na upočasnenje, ali pospeševanje gradnje:

— kreditiranje negospodarskih investicij je bilo do avgusta 1977 zavrtlo. Od pričetka, do tega časa smo gradnjo financirali le z mesečnim pritokom samoprispevka, ter delno soudeležbo izobraževalne skupnosti občine Jesenice. **Gradnja nižje stopnje osnovne šole je potekala v teh pogojih počasneje kot je bilo tehnično možno.**
— Po tem obdobju so bile uzakojene delne sprostitev za naložbe, vezane na samoprispevek. Banka je lahko odobrila premostitveni kredit na bodoča sredstva, ki jih bo iz tega, ali drugih virov zbral investitor. Ta zaproseni glavni kredit in dodatnega, kot je prikazano v finančnem delu poročila, je TBG Ljubljanska banka PE Jesenice investitorju tudi odobrila. Kredit so nam odobrili tudi: Izobraževalna skupnost SRS, SGP-Gradbinca in Zavarovalna skupnost Triglav. **S tem so bile podane možnosti za hitrejšo gradnjo, saj smo lahko pričeli z izgradnjo ostalih treh objektov višje stopnje osnovne šole, telovadnic in vrtca, istočasno. To gradbeno obdobje, ki je trajalo nekako do sredine leta 1979 je bilo zaradi navedenih dejstev časovno in ekonomsko za naložbo najuspešnejše. Ob takem pospešku smo planirali dograditev šolskega centra v celoti še v letu 1979.**

— Žal so se v drugi polovici leta 1979 možnosti izvajalca del za kreditiranje nastalih prekoračitev stroškov investicije zelo zmanjšale. Naša vloga pri Ljubljanski banki za kredit, s katerim bi naložbo zaključili, je bila odložena, rešena pa proti koncu leta 1979 z omejitvijo, da se odobreni kredit lahko črpa šele v začetku leta 1980. S kratkoročnim kreditom nam je Sob Jesenice pomagala delno premostiti nastale težave.

— **Intenzivnost gradnje je morala biti upočasnjena le na obseg del, ki so jih finančno pokrivali mesečni pritoki samoprispevka in soudeležba SIS.**

— Del dodatno nastalih obveznosti do investicije so prevzele v letu 1980 skupnost otroškega varstva z najetjem kredita pri SGP-Gradbincu ter TO Zarja Jesenice, vodstvo vrtca Angele Oček in vodstvo novozgrajene šole Tone Cufar. **Skupno z možnostjo pričetka koriščenja odobrenega kredita LB po 1.1.1980, so bili dani pogoji za normalno hitrost gradnje, ki je bila kot omenjeno zaključena do občinskega praznika 1. avgusta 1980.**

— Iz navedene grobe analize je razvidno, da je bil investitor vso dobo gradnje obremenjen s pomankanjem finančnih sredstev. Čas dograditve centra smo v omenjenih, delno zaviralnih in delno pospeševalnih pogojih, uspeli skrajšati za okrog eno leto.

— To je bil tudi stalno zasledovani cilj delovanja gradbenega odbora, saj je na ta način vsaj delno uspel

zmanjšati vsakoletni vpliv inflacije na povečevanje stroškov investicije, čeprav je investitor moral za ta namen najemati kredite od katerih so obrestni še vedno manjše kot vsakoletne podražitve investicijskega materiala, opreme in storitev, ki se gibljejo od 20—30 % in več.

OPIS OBJEKTOV CENTRA

a) **Splošna zasnova**
— Šolski center je izveden enotažno s podkletitvijo vseh objektov, v drugi etaži je le hišniško stanovanje. V spodnjih prostorih višje in nižje stopnje osnovne šole, ter vrtca so zaklonišča, ki se v šoli uporabljajo tudi za garderobe učencev. Vsi objekti so v kleti med seboj povezani s hodniki.

— Osrednji zunanji prostor je atrijski oblikovan in s te prednje strani je tudi glavni vhod, zasilni izhod pa na zadnji strani nižje stopnje osnovne šole, preko sedaj zgrajenega mostu čez potok Jesenico.

— Levi breg, ki omejuje center in delno desni breg Jesenice, je podjetje za urejanje hudournikov Ljubljana, z delno našo finančno udeležbo, dokončno reguliralo z ustrezno skarpo. Železniška proga omejuje športni del

centra z igrišči za odbojko, mali nogomet in atletsko stezo.

— Vrtec ima na vhodni strani v odnosu na nivo atrija dvignjeno zelenico za zvirala in igrišča varčevcev, ter pokrito teraso za zunanje bivanje dojenčkov.

— Ostale zunanje površine zavzemajo parkirni prostori, butanska in trafa postaja, ter asfaltirane komunikacije. Zelene površine so za to število učencev okrog 50 % premajhne v primerjavi z normativi. Problem je bil nakazan že ob javni razpravi o idejnem osnutku centra. Obstaja nekaj konkretnih variant za pridobitev dodatnih površin. Potrebne so le odločitve in sredstva.

— Šola je prostorsko in funkcionalno zgrajena za celodnevno. V ta namen je v spodnjih prostorih vrtca moderna centralna kuhinja, ki zadošča za vse prehrabene šolske in varstvene potrebe.

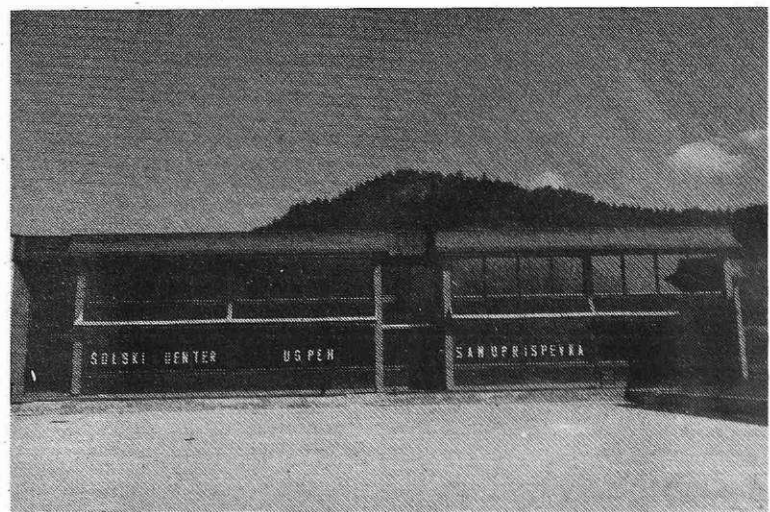
— Vsi objekti so priključeni na centralni jeseniški toplovod. Proces ogrevanja poteka preko treh toplotno-izmenjevalnih postaj od katerih je ena za šolo, druga za telovadnico in tretja za vrtec.

— Za prepraževanje prostorov, so v kletnih prostorih centra vgrajeni ustrezni agregati.

VRSTA PROSTORA	nižja stopnja		višja stopnja		telovadnice + ostali pr.	
	št.	kv. m neto	št.	kv. m neto	št.	kv. m neto
Učilnice-matične	19	1.093,56	—	—	—	—
Učilnica-glasb. pouk	1	76,44	1	76,28	—	—
Učilnica-likovni pouk	1	76,44	1	74,68	—	—
Učilnice-sloven. jezik	—	—	3	179,60	—	—
Učilnice-tuj jezik	—	—	2	118,16	—	—
Učilnice-tehn. pouk	—	—	2	144,13	—	—
Učilnice-kemija	—	—	1	74,68	—	—
Učilnice-biologija	—	—	1	74,68	—	—
Učilnice-gospod. pouk	—	—	1	56,50	—	—
Učilnice-fizika	—	—	1	74,68	—	—
Učilnice-matematika	—	—	3	179,60	—	—
Učilnice-zemljepis	—	—	1	59,08	—	—
Učilnice-zgodovina	—	—	1	59,08	—	—
Učilnice-fonolaborator.	—	—	1	74,68	—	—
Knjižnica	—	—	2	70,36	—	—
Citalnica	—	—	1	95,78	—	—
Kabinet	8	167,20	11	275,95	2	18,48
TV studio	—	—	1	19,87	—	—
Oddajna post. + snemanje	1	5,50	1	17,40	—	—
Sejna soba učencev	—	—	1	49,21	—	—
Sanitarije in garderobe	7	75,86	4	68,64	16	188,95
Večnamenski prostor	2	355,78	1	95,78	—	—
Večnamenski prost.-skupen	1	398,90	—	—	—	—
Zaklonišče + garderobe	2	511,94	1	374,38	—	—
Galerija (skupna)	1	149,10	—	—	—	—
Zbornica (skupna)	1	94,40	—	—	—	—
Šramba pohoštva	—	—	1	76,20	—	—
Šramba kuh. (razdelilne)	1	14,50	—	—	1	46,86
Delavnica hišnika	1	18,56	1	29,56	—	—
Hodniki, stopnišča, čistila	—	—	—	—	—	672,08
Toplotna postaja + prezrač.	1	120,64	—	—	1	135,70
Strojnica	—	—	—	—	1	8,40
Telef. centr. + vrtarnica	—	—	—	—	2	10,64
Stanov. hišnika + stopn.	—	—	—	—	1	98,99
Orodna telovadnica	—	—	—	—	1	280,44
Normalna telovadnica	—	—	—	—	1	502,44
Trim kabinet	—	—	—	—	1	82,44
Bazen	—	—	—	—	1	170,64
Šramba orodja	—	—	—	—	2	78,84
Galerija male telovadn.	—	—	—	—	1	186,24
Razdeljevalna kuhinja	—	—	—	—	1	81,90
Jedilnica	—	—	—	—	1	416,40
Upravn. pr. + strok. del.	—	—	—	—	7	156,15
skupaj		3.865,51		3.134,02		3.135,59
od tega:						
klet		749,46		547,25		650,85
pritličje		1.702,83		1.294,47		1.808,86
I. nadstropje		1.413,22		1.292,30		576,89
II. nadstropje		—		—		98,99
Bruto zazidalne površine objektov: kv. m		1.860,49		1.439,28		1.907,00

c) Notranji prostori vrtca

VRSTA PROSTORA	vrtec		kuhinja	
	št.	kv. m neto	št.	kv. m neto
Sprejem otrok	1	33,15	—	—
Jasli za dojenčke od 0—2 leti	4	175,72	—	—
Igralnice za otroke od 2—3 let	3	127,05	—	—
Igralnice za otroke od 3—4 let	3	128,76	—	—
Igralnice za otroke od 4—5 let	3	129,92	—	—
Igralnice za otroke od 5—7 let	2	85,84	—	—
Kabineti vzgojit., med. sestre	2	41,18	—	—
Izolacijska soba	2	12,26	—	—
Vzgojna knjižnica	1	12,54	—	—
Večnamenski prostor	2	124,68	—	—

VRSTA PROSTORA	kuhinja			
	št.	kv. m neto	št.	kv. m neto
Čajna kuhinja	1	12,46	—	—
Prostor za vzgojne pripom.	2	22,11	—	—
Sanitarije	7	99,64	—	—
Garderobe	4	118,37	—	—
Shramba perila + odprema	3	26,51	—	—
Zaklonišče	1	168,67	—	—
Hodniki, stopnišča	—	473,69	—	140,69
Čistila	1	1,35	1	3,90
Toplotna post. + prezračev.	1	63,80	—	—
Uprava	5	66,79	—	—
Pralnica + shramba	1	102,56	—	—
Strojnica	1	8,01	—	—
Termična kuhinja	—	—	2	49,07
Priprava zelenjave	—	—	1	18,72
Priprava mesa	—	—	1	10,40
Hladilnica	—	—	1	27,43
Pomivanje bele posode	—	—	1	18,50
Pomivanje črne posode	—	—	1	12,69
Mlečna kuhinja	—	—	1	17,74
Hladna kuhinja	—	—	1	8,28
Priprava močnih jedi	—	—	1	33,06
Shramba mlečne kuhinje	—	—	1	14,10
Shramba specerije	—	—	1	41,35
Prostor za transportne voz.	—	—	1	3,98
Prevoz živil	—	—	1	21,84
Sanitarije	—	—	1	17,90
Pisarna ekonoma	—	—	1	7,45
Vodja kuhinje	—	—	1	6,87
Jedilnica osebja	—	—	1	9,40
Garaža	—	—	1	22,04
skupaj		1.935,06		485,51

od tega:	
klet	863,81 kv. m
pritličje	857,31 kv. m
nadstropje	699,35 kv. m
skupaj	2.420,47 kv. m
Bruto zazidalne površine	989,48 kv. m

REKAPITULACIJA POVRŠIN OBJEKTOV:

OBJEKT (kv. metrov)	klet	pritlič.	I. nadstr.	II. nad.	skupaj neto	bruto za zid. povr.
Osnovna šola	1.947,56	4.806,16	3.282,41	98,99	10.135,12	5.206,77
Vrtec	863,81	857,31	699,35	—	2.420,47	989,48
Skupaj	2.811,37	5.663,47	3.981,76	98,99	12.555,59	6.196,25

Pri upoštevanju površine, ki jo zavzemajo sanitarije, shrambe, prezračevalne naprave in zasilna razsvetljava ima šolski center v vseh treh zakloniščih skupno 815,49 kv. m bivalne površine. Od tega v nižji stopnji osn. šole 393,53 kv. m, v višji stopnji 309,50 kv. m in v vrtcu 112,46 kv. m prostora.

IZVAJALCI DEL

SGP GRADBINEC, Kranj, grad-bena, tesarska, mizar, dela; KOVIN-SKO PODJETJE, Kranj, ključavničarska-krovska dela; TERMIKA, Ljubljana, krovska-kleparška dela; ZBICAJNIK Igor, Velenje, krovska-kleparška dela; TECTUM, Ljubljana, kadrovska dela; HOJA, Ljubljana, lepljeni leseni nosilci; KOVIN, Jesenice, ključavničarska dela; VALJAVEC Jaka, Jesenice, ključavničarska dela; KOGP, Kranj, mizar-ska-steklarska dela; OBLOGA, Ljubljana, keramična dela; KRI-

STAL, Maribor, steklarska dela; HLEBANJA Alojz, Martuljek, tla-karska dela; LESNINA, Ljubljana, bazen; IMP, Ljubljana, vod. ins. prezračev. dvigala; ELIM, Jesenice, centr. kurjava-el. instalac.; FIMALIST, Maribor, tlaki v telovad-nici; LTH, Šk. Loka, hladilnica; PLAMA, Podgrad, hladilnica; MONTING, Zagreb, zakloniščna oprema; OLT, Osijek, zakloniščna oprema; ELEKTRO, Žirovnica, elektro-priključki; VODOVOD, Je-senice, vodovodne instalacije; LIK-SLOVENIJA LES, Kočevje, šolska oprema in za vrtec; ELAN, Begunje, oprema telovadnic; IGO, Ljubljana, oprema centralne kurja-ve.

Poleg OZD so sodelovali pri zu-nanji ureditvi in izdelavi ograje mladinske brigade in učenci osnovne šole Tone Cufar.

Dobavitelj opreme za šolo in vrtec je TOZD Zarja Jesenice

STROŠKI NALOŽBE »ŠOLSKI CENTER PLAVŽ«

Vrsta stroškov	Planirani	Dejanski	%
I. STAVBNO ZEMLJIŠČE			
1. Odškodnina za zemljišče	307.000,00	301.737,00	18,2
II. PRIPRAVA STAVB. ZEMLJ.			
2. Idejni načrti centra	375.650,00	375.650,00	100,0
3. Raziskava zemljišča	172.474,00	212.631,50	123,3
4. Prestavitve el. in drug. nap.	173.002,00	177.417,80	102,6
5. Odškodnine za posege v tuje z.	67.289,00	31.115,00	46,2
6. Zakoličbe	2.585,00	3.110,75	120,3
SKUPAJ	791.000,00	799.925,05	101,1

III. KOMUNALNA OPREMLJENOST ZEMLJIŠČA

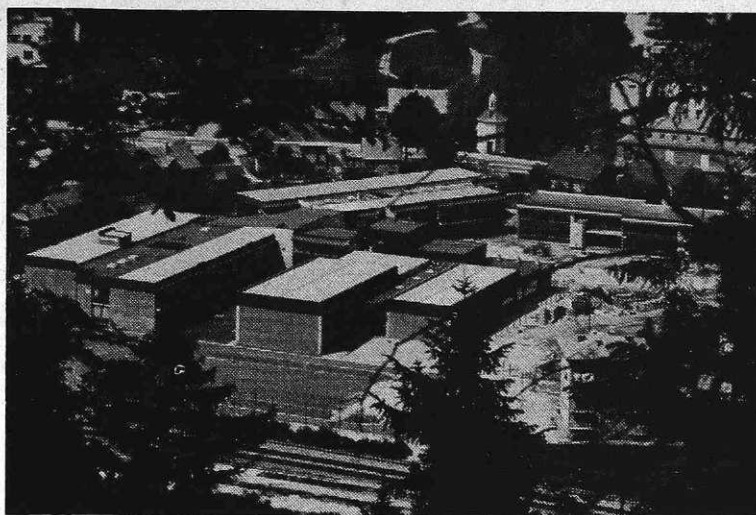
7. Projekti kom. ureditve	311.735,00	581.685,52	186,6
8. Geodetske meritve	4.142,00	18.750,65	452,6
9. Vročevodni priključki	1.415.476,00	1.235.118,10	84,9
10. Vodovodni priključki	1.415.810,00	1.457.121,48	102,9
11. Elektropriključki	991.002,00	1.257.782,73	126,9
12. Trafo-postaja	1.551.000,00	2.005.502,15	129,3
13. Kanalizacijski priklj.	1.250.994,00	1.416.337,67	113,2
14. Telefonski priključki	650.000,00	254.565,56	39,2
15. Razsvetljava zunanja	301.730,00	301.730,02	100,0
16. Igrišča + odvodovanje	1.800.000,00	1.740.583,41	97,0
17. Ograje + oporni zid	900.000,00	1.875.985,36	208,4
18. Asfaltiranje	699.128,00	699.128,45	100,0
19. Vezni hodnik vrtec-šola	1.000.000,00	1.085.179,83	108,5
20. Regulacija obrežja Jesenice	250.000,00	535.131,00	214,0
21. Varnostni dostop in izhod	300.000,00	360.910,60	120,3
22. Prometni znaki	—	64.449,95	—
23. Razni stroški	—	17.298,63	—
24. Ureditve central. atrija	2.195.983,00	2.704.203,95	123,1
III. SKUPAJ	15.037.000,00	17.611.465,06	117,1

IV. INVESTITORJEVI STROŠKI

25. Javni razpis za izvaj. del	15.046,00	15.046,00	100,0
26. Glavni načrti	3.105.460,00	3.305.460,00	106,4
27. Lokac. dokumentacija	77.533,00	60.463,80	77,9
28. Gradbeni nadzor	3.101.160,00	3.379.715,15	108,2
29. Provizije banki + SDK	749.011,00	592.985,40	79,2
30. Prispevki za zemljišče	162.320,00	291.552,00	179,6
31. Prispevki za kanalizacijo	985.306,00	985.306,00	100,0
32. Prispevki za vodovod	100.000,00	136.160,00	136,1
33. Prispevki za prim. toplovod	2.287.164,00	2.232.516,80	97,6
34. Stroški inspekcij	20.000,00	16.853,70	84,2
IV. SKUPAJ	10.603.000,00	11.016.058,85	103,9

V. STROŠKI IZGRADNJE OBJEKTA

a) Gradbena dela			
35. Zemeljska dela	10.389.050,00	10.559.471,43	101,6
36. Betonska dela	28.349.328,00	27.754.468,91	98,0
37. Opažarska dela	15.473.715,00	17.066.540,76	110,2

Šolski center Plavž

Vrsta stroškov	Planirani	Dejanski	%
38. Zidarska dela	11.994.218,00	10.773.394,36	89,8
39. Interna kanalizacija	1.615.436,00	1.987.699,59	123,0
40. Več in dodatna dela	1.759.121,00	3.306.018,21	187,9
41. Podražitve	5.333.132,00	5.008.886,34	93,9
SKUPAJ grad. dela	74.914.000,00	76.456.479,60	102,0
b) Instalacijska dela			
42. Elektro instalacije	10.130.094,00	9.820.842,55	96,9
43. Centralno ogrevanje	2.963.203,00	4.701.382,20	158,6
44. Vodna instalacija	2.725.154,00	3.052.504,76	112,0
45. Prezračevalne naprave	5.694.713,00	5.089.512,25	89,3
46. Več in dodatna dela	1.000.000,00	1.488.287,65	148,8
47. Manipulativni stroški	699.836,00	739.384,67	105,6
SKUPAJ instal. dela	23.213.000,00	24.891.914,08	107,2
c) Obrtniška dela			
48. Tesarska	6.770.977,00	7.245.572,68	107,0
49. Krovska	1.901.745,00	2.000.795,10	105,2
50. Kleparska	3.355.914,00	3.705.710,93	110,4
51. Ključavničarska	1.007.258,00	1.099.338,50	109,1
52. Keramičarska	2.874.977,00	3.090.947,38	125,8
53. Steklarska	2.456.367,00	3.023.247,05	123,0
54. Tlakerska	2.912.494,00	3.157.060,80	108,4
55. Slikopleskarska	335.105,00	456.620,05	136,2
56. Mizararska	20.542.080,00	19.439.672,17	94,6
57. Zakloniščna oprema	2.639.478,00	3.456.956,00	130,9
58. Dvigala	1.003.000,00	1.003.000,00	100,0
59. Manipulativni stroški	1.874.933,00	2.051.557,70	109,4
60. Razna dela	935.981,00	144.751,10	15,4
61. Bazen	1.850.691,00	2.278.311,10	123,1
SKUPAJ obrtniška dela	50.461.000,00	52.153.540,56	103,3

V. SKUPAJ stroški izgradnje objekta	148.588.000,00	153.501.934,24	103,3
VI. STROŠKI OPREME	12.369.000,00	14.946.759,65	120,8

REKAPITULACIJA STROŠKOV

I. STAVBNO ZEMLJ.	307.000,00	301.737,00	98,2
II. PRIPRAVA STAVB. ZEMLJ.	791.000,00	799.925,05	101,1
III. KOMUNAL. UREDITEV	15.037.000,00	17.611.465,06	117,1
IV. INVEST. STROŠKI	10.603.000,00	11.016.058,85	103,9
V. STROŠKI IZGRAD. OBJ.	148.588.000,00	153.501.934,24	103,3
VI. STROŠKI OPREME	12.369.000,00	14.946.759,65	120,8
SKUPAJ	187.695.000,00	198.177.879,85	105,58

— Popusti na gr. dela	—	1.621.024,30	—
SKUPNI STROŠKI ŠCP	187.695.000,00	196.556.855,55	104,7
Načrti šole »Polda Stražišar« — avans	1.000.000,00	1.000.000,00	100,0

CELOKUPNI STROŠKI ŠCP			
in načrti šole P. Straž.	188.695.000,00	197.556.855,55	104,6
Končno plačilo načrtov šole »Polda Stražišar«	—	649.215,00	100,0

Za načrte šole s posebnim učnim programom Polde Stražišar je sklepala skupščina izobraževalne skupnosti in iz svojega programa namenila 1.000.000,— din, ostanek

so solidarnostno prispevale osnovne šole naše občine kot posojilo, ker so načrti dejansko pogodbeno stali več, kot je znašala ocena pri sklepanju o sredstvih.

RAZDELITEV STROŠKOV PO ODGOVORNOSTI ZA UPRAVLJANJE OBJEKTOV CENTRA

Objekt	Planirani	Dejanski	%
Osnovna šola s telovadnicami, bazenom, upravni prostori, jedilnico kuhinjo in zun. uredit.	144.103.000,00	147.711.287,64	102,5
1. Vrtec	43.592.000,00	48.845.567,91	112,0
2. Skupaj	187.695.000,00	196.556.855,55	104,5

OBRAZLOŽITEV PREKORAČITEV STROŠKOV INVESTICIJE

Primerjava načrtovanih in dejanskih stroškov naložbe se nanaša na SDK prijavljene celotne izgradnje ŠCP in naše vloge na LB-PE Jesenice za odobritev zaprošenih kreditov.

Planirane stroške sestavljajo v teh finančnih konstrukcijah že sklenjene glavne pogodbe in ocene nekaterih, vsako investicijo spremljajo-čih stroškov, podražitev in nepredvidenih del.

Po posameznih vrstah stroškov so vzroki za večja odstopanja od načrtovanih naslednji:

II. Priprava stavbnega zemljišča.

Izvedene so bile obsežnejše geološke raziskave nivoja talne vode in terena od planiranih. Stroški so prekoračeni za 40.157,— din.

III. Komunalna opremljenost zemljišča.

Povečanje stroškov zaradi dodatnega projektiranja butanske in toplotne postaje, v višini 269.950,— dinarjev.

Zaradi pomanjkljivega popisa del so stroški prekoračeni za 42.311,— din.

— Stroški za el. priključke so višji zaradi več del in podražitev materiala.

— Poleg izgradnje trafo postaje je bilo potrebno zamenjati in položiti v kanal glavni visokonapetostni vod, kar je v glavnem vplivalo na zvišanje stroškov za 554.502,— din.

— Priključek na kanalizacijo je bil izveden v večji globini od predvidene, zaradi tega tudi več zemeljskih del in opažev. Stroški prekoračeni za ca. 166.343,— din.

— Postavka ograje in oporni zidovi je prekoračena za 975.985,— din zaradi dodatno dvignjenega platoja pred vrtcem in zaradi opornih zidov ob Jesenici, ter vzdolž vrtca za zaščito močno poglobljene komunikacije do gospodarskega vhoda kuhinje.

— Povezavni hodnik je bil zaradi kasnejše spremembe v lokaciji kuhinje poglobljen, istočasno pa je bilo potrebno toplovod pretrasirati preko hodnika. Ta dodatna dela so zahtevala 85.179,— din več sredstev.

— Regulacijo obrežja Jesenice je izvajalo podjetje za urejanje hudo-urnikov Ljubljana. Za ureditev škarpe levega brega Jesenice, ki omejuje šolski center in delno desne-

ga, kjer smo postavili most za zasilni izhod in vhod, so zahtevali našo sodeležbo, ki pa presega plan za 285.131,— din.

— Centralni atrij je bil prvotno planiran v asfaltni izvedbi, kasneje se je zaradi negativnih toplotnih vplivov odločilo, da se ta prostor izvede s tlakovcem, prostor pred vrtcem pa dvigne in uredi v zelenico z igrišči, da se zagotovi v samem vrtcu najnujnejši življenjski prostor za varovanje vrtca. Stroški so večji za 508.220,— din.

— Stroški projektiranja vrtca so prekoračeni za 200.000,— din zaradi dodatnega dela, ker je bila kuhinja lokacijsko prestavljena v kletne prostore vrtca.

INVESTITORJEVI STROŠKI

— Prispevki za zemljišče in drugi so bili v zadnjem letu močno povečani, kar je vplivalo na prekoračenje planiranih stroškov za 189.232,— dinarjev.

STROŠKI IZGRADNJE OBJEKTOV

— Zaradi netočnih količin v izva-
jalčevem popisu del in napačno ka-
tegorizacijo izkopov so prekoračene
v vrednosti 170.421,— din.

— Opažarska dela so prekoračena zaradi prenizke planske ocene in
večjih količin pri izdelavi opornih
zidov.

— Pri stroških interne kanaliza-
cije je povečanje 372.263,— din
zaradi izvedbe zunanega dela mete-
orne kanalizacije in odvoda vode iz
gospodarskega dostopa v vrtce.

— Prekoračenje postavk več in
dodatna dela za 2.035.171,— din je
nastalo v glavnem zaradi 70.000 kg
iz predračuna izvajalca izpadlih
armatur, zaradi izdelave gimnastič-
ne jame, brisolejev in tamponskega
gramoznega nasipa na zadnji strani
nižje stopnje osnovne šole ter zaradi
prenizko planirane ocene ter stro-
škovne postavke.

— Stroški za vodno instalacijo in
centralno ogrevanje so bili prenizko
planirani, poleg tega je bilo potrebno
po analizi strokovnjakov vgraditi
tudi v vrtec posebno toplotno izme-
njevalno postajo v vrednosti 585.000
dinarjev, ki pa ni bila zajeta v pre-
računu. Na povečanje stroškov je
vplivalo tudi več del na posameznih
instalacijah in pa podražitev tovrst-
nega materiala.

— Tesarska dela izkazujejo
474.595,— din večje stroške, ker so
stropne obloge v objektih izvedli
delno tudi tesarji. Zaradi tega je ta
postavka večja, pri mizar-skih delih
pa manjša.

— Kadrovska dela so zaradi do-
datnih del na pokritju zunanje lope
za dojenčke, ki prvotno ni bila pro-
gramirana za 93.050,— din večja, od
planiranih.

— Pri kleparskih stroških je bil
popis del p

MALI BABILON

Prej ste nastopali skoraj v imenu zakona. Ali ste študirali na eksekutorski fakulteti in se potem ugli na izsiljevanje? Vse kaže na to. Prosim, ne agitirajte s plemenitostjo za kriminal! — Kadar vladajo Ameriko suhi, je alkohol kriminalna, če jo komandirajo mokri, pa državotvorna pijača. Tako je z vsem na svetu. Žal mi je, da sem natelet na guha ušesa. Se bo hudo, saj celo tisti odklanjajo dobra dela, ki so po svoji naravi poklicani nanje. Morda se še premislite. — Mislim, da sva z vsem opravila. — Spočetka so vse velike ideje preganjane in nalete na odpor. Tudi vi greste lahko na policijo. Ne spoznam vas in ničesar ne priznam. Tudi na sodnji ne! — Zaključite, odhaja in si reče v duomih: »Morda res ni Gorjanov. Ima pa denar!« Potem pa odide na desno in že kuje svoj naklep.

BREZDOMEČ zleze s culo iz mrlišnice in upraša GOSPODA: »Kaj ti je nakusil gobezdač?« — »Govoril je o nekem Ignaciju Hrenu. Saj ni to on?« — »Dolgo sem bil zdoma, pa v temi ne prepoznam vseh... Da, on je! Trgovca Hren!« se naposled domisli brezdomec. »Poprej mi ni bilo jasno, kam naj vahnem to butico.« — Gospod pa preudari: »Za njim bi moral. Ne, kar papa naj ima opravka s takimi tipi. Vsega sem sit.« — Sami pustolovci so preplavili svet. — »Jih že odplovili svet.« — »Jih že odplovimo, ko pride naš čas. Ne bodi tako kislica!« — »Vi ste zame uganke, ki bi jo neizmerno rad razrešil.« — »Oho! Zdravniki se uče na bolnikih in mrličih. Ali bodo zdaj še brezposelni za učenkajarske poizkuse? Povej mi, kaj si Hren je govoril o Gorjanu. Ne vem, ali sta še s knezom v kompaniji pri kamnolomu. Svoje čase sem delal pri njih.«

— »Tako?« — »Ali ti je zaprlo sapo! Starti te bo z lestovko, če mu poveš, komu si bil za natakarja. Zdad res ne ve, kaj stoji za vso to tvojo dobroto.« — »Vsi od kraja me napak sodite.« se pritožuje gospod. »Nič za to. Ob enem vohodu leži obleka za vasa, pravi in pokaže levo.« — Tam jo lahko kdo pljune, se zavzame brezdomec in nakaže z roko tatvino. — »Zaradi mene. Saj nihče ne pozna hvalenosti.« — »Morda mi ti v drobtinah vračaš, za kar so me vaši in vašim enaki na debelo okradli.« — »Okradli — berača!« se močno začudi gospod, brezdomec se pa atletsko postavi pred gospoda in napne mišice: »Glej moje premoženje! Puščal sem ga v kamnolomu in drugod po svetu. Lepih podob, ki jih imaš v žepu, nisi sam prislužil. Drži se jih naš znoj, moj in mojih sotrpinov. Ni pa treba, da se zato zdaj grdo gledava. Se policaj in arestant si privoščita dobro besedo. Škoda, da nisi prinesel vina, da bi bila bratovščina!« — »Kaj bi se bratili s človekom, ki je obsojen na smrt.« — »Vraga! Dobro se skrj, pa ukaša sto let. Pa saj ni res, četudi so glave dandanes hudo poceni. Zdad si ti meni uganke. Kaj neki obupuješ, ko si vendar rojen pod zlato zvezdo!« Tvoje dobre volje bi rad. Ti ne veš, kje boš spal in kdaj boš jedel, pa vendar najdeš svoj smisel življenja.« — »Ali tebi ženske jemljejo apetit zanj? Glej, gre

že krvnik pote! Ej, če bi meni hotel zaviti vrat!« se nasmeji in gleda na desno, kjer vidi prihajati neko žensko. Gospod je jezen: Nadležnica! Še tu me ne pusti pri miru.

GOSPOD se zlovoljen umakne proti levi, MAJA pa pride bliže. BREZDOMEČ, ki je mimogrede spravljal svojo culo ob levi strani stopnic, vzame preostale jestvine in jih ji ponudi. »Gospodična, če ste potrebni dobrot, kar s korajžo po njih!« — »O, vi ste tisti srečnež, za katerega se gospod Henrik tako zelo ogreva. Prav nič drugega si ne želim, kakor da bi menjala z vami. Bila bi nad vse srečna.« — »Prosim, vzemite na znanje, da lahko shajam brez vaše zajedljivosti,« jo zavrne gospod, a brezdomec ga nažene: »Tepec! Jezikavo ščegotanje pomeni, da si ženski vseč. Na to bi se pa že lahko spopal. Sama od sebe ti ne bo zlezla v naročje. Jaz bi si obliznil vse prste, ti jo pa podiš.« — »Gospodična, naučite ga živeti!« — »Ko so mu pa ljubši mrlič kakor pravi svet,« de ona, a gospod upraša: »Ali mi hočete izpititi vso kri?« — »Otrok!« ga ozmerja brezdomec. »V rudnik bi te postavil. Nekot me je zasulo več sto metrov globoko. Ti bi skopnel prvo uro, jaz sem vztrajal s tovaršili in se po blaznih dneih rešil. Žr sem prah in prestajal hudičeve ure; smrt sem suval v gobec in se je do zadnjega otepala.« — »Ko je tako prijetno živeti!« se razuname Maja. — »Včasih je presneto trda,« razlaga brezdomec. »A tudi po najhujši zimi se staja sneg, da človek lahko leže v travo in se naveseji pomladi. Še takrat, ko naklešči stavokaza ali se spoprimeš s policajem in te zamrežijo, še ni vse zapečaten. Paragraf je neusmiljen, ampak enkrat se le odpro vrata na sonce.«

— »Resnično!« vzdikne Maja. — »Ali ste bili tudi vi že pod ključem?« upraša iznenaden gospod. — »Te zanimivosti še nisem doživela. Morda sem oguljuna za posebna doživljanja. Ko je kazalo, da pojdem za zapuše, sem se jih otepala na vse kriplje.« — »Tako daleč ste že zašli, do zapor!« — »V korist Gorjanove hiše.« — »Prosim, vse ima svoje meje! Vam pač ni do žrtvovanja za našo hišo. Svoje koristi pa hočete od nje in jih tudi imate.« — »Prosim, naštejte jih.« — »Marsikaj neprijetnega sem že slišal. Seveda je kriv papa, ker trpi vam podobne »tajnice«, da ga zapletajo v svoje mreže. Saj ni nič čudnega, če potem zaide v plačilne težkoče.« — »Brez takšnih »tajnic« bi gospod papa res ne bil v težkočah.« — »Lepo, da ste priznali. Kar verjamem vam, da res skrbite za nekakšno rešitev našega trgovskega poslovanja. S tem hočete rešiti zase vire lahkomišelnega življenja.« — Maja se grenko nasmeje in se mi čisto približa. »Brez »tajnic« bi usahnili viri vašemu šolanju, zdravljenju; gospod papa bi sploh ne mogel zaiti v trgovske težkoče, ker bi trgovine prav gotovo ne imel. Prosim, ne žalite me več, ko ne veste, kako malo imam od tega, kar sem dala vaši hiši. Tudi meni, ker ima vse svojo mejo. Tako očitna krivica boli. Premagala bi jo, saj sem bila kos težjim udarcem, vendar si je ne želim. Lahko se drugače razgovoriva.«

»To je punca zate! vzdikne brezdomec, ki je samo poslušal pomenek. »Če te ta ne spravi k življenju, potem se pa le priporoči grobarju.« mu reče, postavi zavoj k culi in se nameri na levo. — »Kam?« upraša gospod. — »Po frak! Ali naj vama bom za svečo? Ej, lemenator neizkušeni!«

Brezdomec odide. MAJA se prijazno približa GOSPODU: »Dragi Henrik, kmalu bi vam pozabila sporočiti pozdrave onih dveh, ki sva jima tako lepo šli s poti. Zdad sta že pijana ljubzenske medicine.« — »To meni nič mar.« — »Ne verjamem,« mu smehljaje govori ona in ga potipa na srčno stran. »Razburjeni ste! Ali jima ne privoščite veselih ur?« — »Pustite to! Ako je papa naročil kaj posebnega, prosim.« — »Zdad njegova naročila toliko zaležejo kakor injekcije v agoniji.« — »To pomeni — konec.« — »Se daleč ne! Gospod Gorjan se je izmazal že iz hujših stisk. Ne govori o tako usakdanjih rečeh v tej prelepi noči. Ta godba.« Gospod jo res posluša in se predaja vplivu Majinih besedi. — »To bi pa rad dognal,« ji reče, »če vam je res zaradi nas pretila ječa. Kako naj si to razlagam?« — »Različna so pota do denarja. Včasih je treba preliti kri, včasih opehariti prijatelja, vselej pa temeljito izkoristiti tiste, ki morajo služiti drugim. Vašega papana so dvignile utihotapljene valute. Ženskam je za ta posel narava bolj naklonjena kot moškim. Vsa vaša družina mi je lahko za marsikaj hvala. Vendar me gledate po strani in me imate za žensko tretje vrste. To boli.« — »Oprostite mi vse žal besede in razbremenite me,« ji reče gospod, ki vedno bolj čuti, da ni zaslužil denarja, ki ga nosi v listnici, zato ji da skoraj vsega. — »Preveč nelega je na teh podobah. Mnogi ljudje vidijo v denarju srečo, meni je vir vsega hudega,« ji govori z zaupnostjo, ki je dotlej še ni poznala pri njem, in sede na stopnice.

Maja vesela spravi denar, prisede k njemu in kramlja kakor da je ni nikdar napodil od sebe: »Včasih res ni življenje vredno piškavca oreha. Tudi jaz imam za sabo obupne dneve. Šele nočoj se mi je nasmejala prava sreča. Najbrže za kratek čas a tudi to je zame neizmerno mnogo. Z vami vse... Do zdaj ste mi bili nekaj podobnega, kar je filmski junak za milijone žensk. Ljubijo ga na daljavo, oboževalec pa nima pojma o njih. Redkim je dana njegova bližina, a še redkejšim on sam. Šele zdaj se zares radujem, ker nisem šla pod vlak.« mu odgovarja ona, se zlekne v njegovo naročje in ga omamlja s svojim gibčnim telesom. Gospodu je nerodno, povsem nepričakovano postuje lepo dekle in ob misli, da bi jo bila nekoč lahko razmesarila lokomotiva, se zgrozi: »Vi — pod veliko koleso? Tako mlada, tako... Kaj vas je prignalo do takšnih misli?« — »razočaranje nad človekom, se mu izpoveduje Maja, ki ni zaslužil njegove spoštovanja. Bil je iz premožne hiše in je menil, da so revne študentke samo za igravo. Nerada se spominjam pokopanih muk. Bila jih je zurnana mera.« — »Vaš večni smeh govori za drugačno mnenje.« — »Mladost, ki premaga smrt, ni greh,« mu pravi ona in se ga oklene, a gospod se ji oprostja: »Zares sem krivo sodil, oprostite mi.« — »Odpuščanje je velika slast pravih ženskih src. Največja slast pa je življenje samo.«

(se nadaljuje)

Nenadno ga je zgrabilo, da se mora pogovoriti z mamo. Ni toliko zato, da ji poroči. Mora jo pripraviti, da bo zapustila Fonzija in se preselila k njima. Le ona se lahko pomaga očetu. Vse drugo, le obupni poizkusi, ki bodo zavlekli očeto smrt, ne bodo pa jo za dalj časa odložili.

Zavil je na pošto, sporočil uslužbenki številko in se zavalil v naslanjač. Strmel je v obrabljeno opravo, v uslužbenke, ki so hoteli svojimi opravki. Mamo bo povabil v restavracijo, kjer so zadnji kosili, da se pogovorita. Vztrajal bo, da mora priti, ker bo drugače zbolel zaradi neučakanosti.

Mama je olajšano vrisnila v slušalko, ko je spoznala njegov glas. Srečna je odgovarjala, da se dobro počuti, da se doma ni zgodilo nič posebnega. Je da je zelo pusto, ker ga ni. Ko pa je omenil da bi se dobila v restavraciji, je mama zelo dolgo molčala.

»Bojan, vrni se domov, da se pogovoriva. Saj ni daleč,« je z drhtavim glasom prosila mama. »Pogovorila se bova in se odločila za najboljši rešitev. Lepo prosim, vrni se domov,« je že zastokala mama.

»Govorim iz tvojega rojstnega kraja,« je nalašč zelo pomenljivo zategnil Bojan. »Vendar to ni poglavito. Morava se pogovoriti in odločiti. Zaradi očeta. Če bomo naposled zažveli kot družina. Zato pridi. Čakal te bom.«

Ni bilo lepo, vendar Bojan je položil slušalko na vilice. Z mamo bi se samo pogajala. On pa je želel, da pride k očetu!

V restavraciji mame še ni bilo. Tega ni mogel razumeti. Se je premislila, je zaslutila, kaj jo bo prosil in se je tega zbal? Lahko je strah, vendar tega ne more odložiti. Počakal bo dve uri, v tem času se mama lahko pripelje. Potlej bo prodal dragoceno uro in si naročil taksi. Še danes bo dognal, kako v prihodnje.

Srce mu je močneje utripalo, zadržel je v razburjenju, ko je zagledal mamo, kako počasi, obotavljivo stopa v restavracijo. Občlena v svetlo siv kostim, s svetlo obarvanimi lasmi, vitka, je bila na to daljavo videti zelo lepa. Bliže je učinkovala nekoliko manj

VINKO TRINKHAUS

»PO PRIZNANJU« 34

lepo, vendar elegantno. Le skrbi in bolečin tudi debelejša plast ličila ni povsem prikrila. Zamišljena ga je pozdravila in počasi sedla.

»Zamudila sem se, zaradi Fonzija. Imela sva trd pogovor. No, o tem pozneje. Ti si se želel pogovoriti,« je nenavadno zadržano povedala mama.

Nekaj hipov je Bojan strmel v mamo. Ni bila videti le nesrečna. Kazala je posebno odločnost, kot bi se o nečem pomembnem zatrdno odločila.

»Ja, pogovrili, odločiti,« je rekel Bojan in zavzeto pokimal. »Bil sem v tvojem kraju, pogovarjal sem se tudi z Jernejem Koscem. Ne vem če ga poznaš? Bil je na Ozni, pozna tvoj primer. Vsaj kolikor je lahko razbral iz zapisnikov, kolikor se spominja. Pravi, da si sodelovala z gestapom, da si pri soočanjih potrjevala krivdo svojih sodelavcev. Prav tako je povedal, da vsega, kar si vedela, si niso povedala gestapu. Reševala si svoje življenje na zelo sebičen način, ne oziraje se, kaj bodo pri tem trpeli drugi.«

Mama se je razburjena dvignila. Potem je počasi sedela. Obraz ji je prestrašeno drhtel.

»Bojan, ti ne razumeš, kako je bilo. Ne razumeš. Pozneje tega ne bi napravila,« je boleče kriknila mama. Prestrašila se je svojega glasu, pa je namrščila čelo in se pripravljala, da zajoče. »Nisem hotela, ne vem, kaj me je zmoglo. Včasih napravi človek tudi stvari, ki jih ne razume. Niti sam sebi jih ni sposoben razložiti.«

Bojan je naveličano zamahnil z roko. Ta pogovor ga ni zanimal. »Mama, pustiva to. Strah, slabost, ti si to doživela. Velike krivde nisem dognal. Skušal bom verjeti, da si le popustila. Prosil bi te nekaj, kar lahko popraviš,« je rekel Bojan in se skušal prijazno nasmejniti. Ni mu uspelo. Le z roko je mahal, da bi pripravil mamo do obljube. »Zapusti Fonzija. Loči se od njega in se poroči z očetom. Edino to ga lahko reši! Kot sem ugotovil, zelo te ima rad. Zmerom te je imel rad. Le občutka, da bi prejemal miloščino, oče ne prenese.«

Kako nenavadna holecina se je zarisala na maminem obrazu. Veliko hujša kot prej, ko ji je omenil krivdo. Kot bi bila misel na skupno življenje z očetom hujša od spomina na krivdo?

»Bojan, pripravljena sem zapustiti Fonzija. Pripravljena sem živeti s tabo kjerkoli. Tudi očetu bom pomagala. Povej, koliko potrebuje, mu preskrbimo potrebno nego. Dala bom. Tebi, vse kar imam. Nikar mi ne prigovarjaj, naj bi živel z njim. Ob zadnjem obisku sem začutila, da ne morem. Ti tega ne moreš prav razumeti. Tebi se oče smili. Meni tudi. Vendar iz usmiljenja se ljubzen ne porodi. Ljubezen pomeni, da k nekemu želiš, da je nekaj na njem, kar te privlači. Na tvojemu očetu, ne zameri, ni nič takega, kar bi lahko žensko privlačilo. Če bi bilo, v teh letih bi si dobil drugo.«

»Če pa je ljubil samo tebe,« je obupan kriknil Bojan. »Samo tebe, nobene druge ženske! Zaradi tebe je izdal tudi to, kar je imel najraje — vojsko. Ne govori, da se ni zavedal posledic ljubimkanja s tabo, če ga odkrijejo. Njegovo poznejše življenje, to, da ni imel drugih žensk, dokazuje, da ga k temu ni gnala pohota, sla po ženski. Misliš, da ne bi mogel dobiti dekleta izven taborišča, da takih deklet, ki bi želele za moža častnika — ni bilo?«

Nadaljevanje

GROZOTE KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA OŚWIECIM-AUSCHWITZ

13 ŽRTEV IZ JESENIŠKE OBČINE

V tem strahotnem uničevalnem taborišču smrti so trpeli tudi mnogi Jugoslovani, pri čemer niso bili izvzeti Jeseničani. V tem zloglasnem koncentracijskem taborišču je bilo 19 žensk in osem moških iz jeseniške občine. Od tega števila se enajst žensk in dva moška ni vrnilo iz taborišča.

V nadaljevanju navajamo seznam naših občanov, ki so postali žrtve nacističnega sadizma in seznam tistih, ki so trpljenje preživeli in se po osvoboditvi leta 1945 vrnilo na svoje domove. Lakoti in mučenju so v AUSCHWITZU podlegli:

ŽENSKES:

Ime in priimek	roj.	kraj	v taborišču od — do
1. Jožefa Frelj	1900	Jes.	4. 9. 1943 do 11. 3. 1944
2. Marija Kobentar	1902	Hruš.	19. 9. 1942 do dec. 1942
3. Cecilija Kolman	1918	Bl. Dob.	24. 5. 1944 do jan. 1945
4. Marija Krivec	1909	Hruš.	10. 9. 1942 do 27. 11. 1942
5. Jožica Ludvik	1905	Jes.	23. 7. 1943 do 18. 2. 1944
6. Alojzija Marinič	1917	Hruš.	1. 9. 1942 do 2. 11. 1942

Priimek in ime	roj.	kraj	v taborišču od — do
7. Helena Marinič	1880	Hruš.	1. 9. 1942 do 3. 1. 1943
8. Antonija Robič	1913	Rat.	23. 12. 1943 do 1. 2. 1944
9. Angela Saračević	1909	Jes.	23. 7. 1943 do 1. 2. 1943
10. Branka Stegu	1906	Jav.	23. 7. 1943 do 8. 1. 1944
11. Ivanka Zorman	1902	Jav.	23. 7. 1943 do 20. 11. 1943

MOŠKI:

1. Jožef Dovžan	1907	Dovje	10. 4. 1942 do 17. 7. 1942
2. Anton Hlebanja	1918	Belca	8. 7. 1942 do 9. 8. 1942

Po osvoboditvi so se vrnilo na svoje domove:

ŽENSKES:

1. Franciška Ambrožič	1881	Hruš.	april 1944 do jan. 1945
2. Marija Balanč	1918	Jes.	okt. 1944 do 19. 9. 1945
3. Marija Černe	1920	Jes.	23. 9. 1944 do 15. 6. 1945
4. Marija Koren	194	Gozd	4. 6. 1944 do 1. 8. 1945
5. Franciška pajer	1903	Hruš.	20. 9. 1942 do 6. 9. 1945
6. Terezija Prešeren	1913	Jes.	4. 9. 1943 do 12. 7. 1945
7. Angela Sodja	1924	Jes.	1. 8. 1942 do 17. 1. 1945
8. Alba Makorič, por. Sekardi	1923	Gor.	2. 9. 1944 do 13. 8. 1945

MOŠKI:

1. Hasan Gluhit	1907	Bos. Grad.	— do 27. 1. 1945
2. Safet Grbič	1926	Sl. Brod	2. 7. 1943 do 15. 5. 1945
3. Simon Rešek	1903	Jes.	16. 1. 1944 do 15. 5. 1945
4. Vladimir Rudolf	1927	Jes.	10. 3. 1944 do 15. 5. 1945
5. Jože Sivec	1913	Jes.	16. 1. 1944 do 1. 1. 1945
6. Franc Sodja	1894	Bl. Dob.	okt. 1943 do 1. 1. 1945

Podatki iz evidence, ki jo ima tehnični muzej železarne Jesenice, oddelek za delavsko gibanje iz NOV.

BOŽO BENEDIK

O TERMALNIH VRELICAH NA BLEDU

Znani zgodovinar Janez Vajkard Valvasor že leta 1689 kot prvi omenja v svoji knigi Slava vojvodine Kranjske vrelce na Bledu. Te tedaj so jih radi obiskali tako domačini kot »gospoda« iz avstrijskih pokrajin. Ovrelcih je bilo postavljeno leseno kopališče. Pripoveduje pa tudi zanimivo pripoved o skopuškem grajskem oskrbniku Kristofu Waidmannu. Ta je dal del vrelca porušiti, ker se je želel znebiti stalnih gostov, ki jih je moral streči na gradu ali v kopališču. Zaradi tega je tudi spustil v jezero some, da bi ugonobili postvri. Vendar se mu ni nobena od namer uresničila, saj so postvri vzdržale boj s somi, domačini pa so našli poleg prejšnjega še nov vrelce, ki je bil sicer hladnejši, pa so vanj dovajali toplejšega. Te pripovedi o Kristofu Waidmannu pa nam župnik Josip Lavtižar, ki je eno leto služil na Bledu, ne omenja v svoji knigi Bled Briksen — je pa napisal veliko hvala o Waidmannu in tudi njegovi varčnosti, saj ga je njegov gospodar škof Welsberg iz Briksna ob obisku na Bledu v letu 1628 izredno pohvalil.

Vrtno se raje k termalnim in zdravilnim vrelcem na Bledu. O tem je veliko napisal dr. Peter Borisov. Njegovo pisanje bom na kratko povzel, saj kaj novega ne bomo mogli več dodati razen, kar je novega v novejšem času.

Kaj je znanega o začetkih zdravilnih vrelcev?

Termalni vrelci so bili razporejeni ob vzhodni strani jezera v polkrogu od severa proti jugu. Vseh je bilo sedem, uporabni pa so bili le štirje, po temperaturi pa so bili proti jugu vse toplejši. Le ta je bila 14, 16, 17, 5 in 18, stopinj celzija. Najtoplejšega so ločili od sosednjega hladnejšega in ga speljali v bazene. Večji je sprejel 12 oseb — moških in drugi manjši štir oseb — ženske. To kopališče so imenovali po domače.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 132. seji, 24. februarja sprejel predlog odloka o davkih občanov in predlog odloka o spremembi odloka o komunalnih takсах, ki ju je predložil v potrditev občinski skupščini. Obravnaval je predlog družbenega dogovora o skupnih osnovah za usklajeno urejanje odnosov pri pridobivanju in razporejanju dohodka delovnih skupnosti upravnih in drugih organov družbenopolitičnih skupnosti ter pri delitvi sredstev za OD in skupno porabo. Z nekaj pripombami je sprejel osnutek družbenega dogovora o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva Slovenije v obdobju 1981-1985 ter predlog družbenega dogovora o izgradnji in financiranju stavbe muzeja revolucije Slovenije v Ljubljani. Na seji so potrdili deset zaključnih računov posebnih računov občinske skupščine Radovljica za 1980. leto.

Komite OK ZK Radovljica je na 10. razširjeni seji, 24. februarja razpravljala o dosedanjih dobrih in slabih izkušnjah medobčinskega povezovanja družbenopolitičnih organizacij, skupščine in gospodarstva. Največ pozornosti so posvetili razpravi o problematiki celodnevne osnovne šole in usmerjenega izobraževanja ter otroškega varstva. Spregovorili so tudi o višini in pobiranju članarine zveze komunistov ter o predlogih možnih kandidatov za letošnja priznanja OF.

Na razširjeni seji predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Radovljica 26. februarja so sprejeli predlog statutarnega sklepa občinske organizacije ZZB NOV, ki se nanaša na novo organiziranost, kolektivno vodenje in mandate v skladu s statutom ZZB NOV Slovenije. Udeležencem seje sta arhitekt Milan Jerala iz Zavoda za urbanizem Bled in akademski slikar Jaka Torkar z Jesenic iz Zavoda za urbanizem Bled in akademski slikar Jaka Torkar z Jesenic obrazložila predlog idejnega načrta za ureditev spominskega parka III. bataljona Prešernove brigade na Goreljaku. Dogovorili so se tudi o pripravi na sklice programske volilnih skupščin krajevnih organizacij ZB NOV, ki se bodo pričele v marcu in bodo sklenjene do konca aprila.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na februarjski seji ocenilo potek in vsebino letos prvič organiziranega tedna radovljiške mladine. Ocena je več kot zadovoljiva, o čemer pričajo tudi laskava priznanja in zahvale sodelujočim predstavnikom mladine iz občin Brus, Svila jna, Buje, Varazdin ter mladih zamejskih Slovencev s Tržaškega in Koroške. Predsedstvo je sklenilo, da bo volilno programska konferenca OK ZSMS konec marca. Na seji so spregovorili tudi o štipendiranju v 1980. letu in sprejeli izhodišča za razpis štipendij Titovega sklada v šolskem letu 1981/82.

Za bližnji sklic problemske konference o gradbeništvu v radovljiški občini je sedem članska delovna skupina, ki jo je imenoval komite OK ZK, od 23. do 28. februarja obiskala delovne organizacije s področja gradbeništva, stanovanjske in komunalne ter nekaterih storitvenih dejavnosti. S predstavniki osnovnih organizacij ZK, sindikata, delavskih svetov in strokovnih služb so izmenjali mnenja in stališča o uresničevanju stabilizacijske politike v gradbeništvu s posebnim poudarkom na stanovanjsko gradnjo. Ocenjevali so tudi stanje v vsaki delovni organizaciji. Gradivo bo delovna skupina dala v obravnavo komiteju, ta pa ga bo posredovala problemski konferenci CK ZKS.

Pičla udeležba delegatov na skupščinah občinskih SIS družbenih dejavnosti o kateri je bilo izrečeno že veliko kritičnih ocen v vseh občinskih družbenopolitičnih organizacijah, ni značilna zgolj za SIS. Po podatkih tajništva občinske skupščine Radovljica za leto 1980 tudi udeležba delegatov za občinske zbore ni najbolj blesteča, razen za zbor krajevnih skupnosti.

Lanska poprečna udeležba na družbenopolitičnem zboru je bila 79,6 %, na zboru KS 95 %, na zboru združenega dela pa le 66,3 %.

Komite za družbeni plan in gospodarstvo pri OS Radovljica je po sklepu izvršnega sveta prejšnji teden organiziral posvetovanja z delavci strokovnih služb v SIS, zavodih, šolah in drugih delovnih skupnostih družbenih in materialnih dejavnosti. Dogovorili so se o izhodiščih in načinu oblikovanja programov in finančnih načrtov za 1981. Osnovno vodilo pri tem je, da morajo biti plani stabilizacijski, skladno z resolucijskimi določili. Stalne prispevne stopnje iz bruto osebnih dohodkov in dohodka delovnih organizacij, ki so sicer najnižje na Gorenjskem, se bodo usklajevale pozneje. Dogovorili so se, da se lahko povečajo planske finančne obveznosti v končnih zneskih za redno dejavnost največ do 18 %.

Za samoupravno stavbno zemljiško interesno skupnost občine Radovljica, to bodo ustanovili v marcu, načrtujejo financiranje iz sredstev, ki se v te namene že doslej zbirajo pri stanovanjski skupnosti in komunalno interesni skupnosti. Predvidena je prispevna stopnja 1,01 % in ne pomeni nove finančne obveznosti uporabnikov. V srednjeročnem obdobju bo iz prispevka po tej prispevni stopnji zbrano skupaj 92.203,00 din, dodatni vir pa bo predstavljal tudi prispevek za nadomestilo uporabe stavbnih zemljišč, ki bo znašal v naslednjih petih letih skupaj 51.830.000 din. Ta denar bo porabljen predvsem za pridobivanje in opremljanje stavbnih zemljišč v Radovljici, na Bledu, v Begunjah, Lescah, Gorjah, Bohinjski Bistrici, Kropi, Podnartu in na Posavcu.

Po letošnjem programu načrtujejo, da bo v kooperacijskem pitanju v prvem polletju na območju KZK Kranj v radovljiški občini 150 telet domače reje in 40 iz posestev Poljce in Blata. Na območju GKZ Srednja vas v Bohinju 100 telet domače reje in na območju KZ Bled 195 telet domače reje.

V minulih dneh so na zborih delavcev v TOZD Iskra Otoče ugotavljali rezultate dela in se odločali o dokončni delitvi dohodka po zaključnem računu za 1980. leto. Lani so imeli največ težav z uravnavanjem zunanjetrgovinske menjave zlasti pa z uvozom sestavnih delov. To se je pokazalo zlasti v drugem polletju, zato so program lastnih izdelkov uspeli uresničiti le 91 %. Za razmeroma ugodne finančne izide pa se imajo zahvaliti prodaji dražjih izdelkov na domačem trgu in povečanim cenam zaradi devalvacije na tuje. Poprečni mesečni neto OD je bil lani 7.991 din ali 16,8 % višji kot leta 1979 na zaposlenega. Lani je bilo zaposlenih 13 delavcev manj kot predlanskim.

Na Rečici je TO LIP Bled lani začeto sortirno in skladiščne zgradbe, dokončno postavila. Nov objekt z okoli 900 kv. m površine bo namenjen za skladiščenje nad tisoč kubikov pripravljalnega lesa za predelavo. Kovinsko konstrukcijo novega objekta so izdelali in postavili delavci mehanične delavnice TOZD Tomaž Godec, vse druge lesene elemente pa sami. Letos nameravajo iz TO Tomaž Godec v Bohinju nabaviti še dvizno mizo za razletvičenje z avtomatičnimi transporterji, v sortirnici pa bodo vpeljali ogrevanje.

V Elanu Begunje so prejšnji teden vsem svojim delavcem, ki še nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja, podelili vprašalne pole. Z anketo nameravajo ugotoviti kdo nima, ali ima neprimerno stanovanje in, ali ga bodo sami in kdaj zgradili, oz. kupili, ali pa želijo kako drugače rešiti svoje stanovanjske potrebe v tekočem srednjeročnem obdobju.

Na zbirnem računu pri občinski skupščini Radovljica je bilo v 1980. letu zbrano iz turistične takse na Bledu 3.505.862, v Bohinju 459.178, v Radovljici 186.101, v Gorjah 6.056, v Lescah 4.330, v Zasipu 1.590, v Ribnem 250 in na Bohinjski Beli 144 din. Od skupnega zneska 4.197.143 din je bilo porabljeno v naštetih devetih krajevnih skupnostih 4.063.277 din, ostanek 133.866 din pa je po zaključnem računu razdeljeno za obveznosti krajevnih

skupnosti in turističnih društev na Bledu, v Bohinju in delno v Lescah.

Delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica so na 14. seji skupščine 26. februarja sprejeli ugotovitveni sklep o sklenitvi samoupravnega sporazuma o temeljnih plana socialnega skrbstva v občini Radovljica za obdobje 1981-1985, za katerega je do 31. 12. 1980 dalo soglasje 99,3 % zaposlenih delavcev v občini. Obravnavali in potrdili so poročilo o finančnem poslovanju v letu 1980, sprejeli sklep o 29,8 % valorizaciji preživil in 30 % valorizaciji rejin in stalnih denarnih pomoči v 1981. letu. Potrdili so več osnutkov samoupravnih sporazumov in osnutek novega statuta skupnosti, v občini in skupnosti socialnega skrbstva v Sloveniji.

Na razširjeni seji izvršnega odbora Kulturne skupnosti Radovljica prejšnji teden so potrdili zaključni račun skupnosti, strokovne službe in kulturne akcije za delovne kolektive ter delovno poročilo skupnosti za 1980. leto. Ugotovili so, da nekateri izvajalci niso izpolnili vseh programskih nalog, zategadelj se bodo sredstva, ki so ostala, poročala za program v 1981. letu. Dogovorili so se tudi o oblikovanju programa in finančnega načrta za 1981. leto. Po začasni prispevni stopnji, ki znaša za občinsko kulturo 0,38 % od bruto OD zaposlenih, bo navzlic stališčem, da se lahko povečajo sredstva za redno dejavnost 18 % v primerjavi z lanskimi, težko zadostiti vsem osnovnim potrebam kulture v občini.

V novo zgrajene stanovanjske bloke v Cankarjevem naselju v Radovljici se bodo prvi stanovalci vselili predvidoma že pred koncem marca. V nove »vila bloke« pa je predvidena vselitev za konec aprila. Zaključna dela na blokih so zaradi dolge zime v majhni zamudi, vendar pa zahvaljujoč izredni prizadevnosti delavcev SGP Gorenje Radovljica in drugih izvajalcev, rok izgradnje ne bo bistveno daljši od pogodbenega.

Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju z OK ZSMS in vodstvi osnovnih šol pripravila seminar za vodstva osnovnih organizacij ZSMS sedmih in osmih razredov osnovnih šol. Na programu so teme o organiziranosti in nalogah ZSMS v osnovni šoli, naloge družbenopolitičnih organizacij v sistemu socialističnega samoupravljanja in vloga ZSMS ter temeljne zakonitosti družbenega razvoja. Udeležencem seminarja so prikazali filme »Nastanek in razvoj razredov«, »Nastanek države« in »Tito«. Prvi seminar je bil 25 in 27. februarja, drugi pa 5. in 6. marca v dvorani radovljiške graščine.

Foto kino klub Radovljica je 20. februarja začel z rednim tečajem za fotoamaterje — začetnike. Program obsega 50 ur teoretičnega in praktičnega pouka, ki ga vodita izkušena člana kluba Jaka Gnilšak in Jože Rotar. Tečaj bodo v aprilu sklenili z razstavo fotografskih izdelkov tečajnikov. Organizatorji pričakujejo, da se bo priključilo desetim sedanjim še nekaj drugih tečajnikov.

Na prvem rednem občnem zboru kulturnega društva Brezje, 21. februarja, so ocenili dvoletno dejavnost. V tem najmlajšem kulturnem društvu v občini Radovljica je včlanjeno 122 članov, katerih poprečna starost 24 let daje upanje, da bo mladostna vnaša v prihodnje žele še več uspehov. Lani so ustanovili dramsko in recitatorsko sekcijo ter pionirski pevski zbor. Doslej so pripravili v novi dvorani družbenega doma že 13 prireditev, ki so v zadnjem času vse bolj obiskane. Več pomoči kot doslej si obetajo od krajevnih skupnosti in KK SZDL.

V dvorani radovljiške graščine je v okviru kulturne akcije gledališka skupina v sestavi Bernarda Gašpersič, Alenka Bolevčar in Igor Škrli iz jeseniškega gledališča Tone Cufar v režiji Mirana Kende 18. in 19. februarja uprizorila enodejansko Učna ura francoskega dramatika Eugenia Ionescoa. Obisk obeh predstav je bil pod pričakovanjem maloštevilen, kar je resnično škoda za tako lep umetniški dogodek.

NAMESTO ŠOPKA NA GROB DR. VOLBANKU

Moj dragi doktor, rad bi se od vas poslovil. Ne mislim napisati nekrologa. Če bi kaj takšnega nameraval, bi vam ga moral povedati ob odprtem grobu. Tam pa bi se ne mogel ubraniti solz. Preveč lepih, dobrih, hvaležnih spominov me veže na vas, da bi mi ob živem slovesu mogle oči ostati suhe. Prvič sem vas videl, ko ste prišli zdraviti starega očeta. Tri leta sem bil star. Ves plah sem se pred vami umaknil v črno kuhinjo. Zakoračili ste v hišo, mene pa je med tem časom zmagal firbec: na dvorišču je stal vaš avtomobil. Velik, mogočen, črn ali plav — ne vem več. Še nikoli v življenju nisem videl avtomobila. Ojunačil sem se, se prehitel, tapil skozi vežo in se napotil k vašemu avtomobilu, ki ga je poznala in spoštovala vsa Dolina. Ko sem ga božal in občudoval, ste se nenadoma znašli zraven mene. Kako dobro, da ste vedeli, da se bo triletni fantiček podelal v hlače, ko bo nenadoma zagledal pred seboj gospoda doktorja! Pogladili ste me po laseh, potegnili k sebi, počepnili, potem pa mi nekaj lepega šepetali na uho. Drug drugemu sva se najprej plašno nasmešnila, nato pa sva bruhnila v pravi otroški smeh. In potem ste me posedali v avto ter me zapeljali na sprehod skozi Mojstrano. Takrat ste bili še mladi. In takšnega vas danes — po več kot pol stoletja — še danes živo vidim pred očmi. Šele devet let mi je bilo, ko me je neko nedeljo dopoldne nora začel boleti modrostni zob. Cele ure sem prevekal, dokler me

mama niso odpeljali na železniško postajo ter me izročili v roke sprevodniku: »Dajte ga komu v Kranjski gori, da ga bo odpeljal k doktorju Volbanku!« Med vožnjo sem skušal zadušiti jok, ampak dobri sprevodnik me je potrepel po stegnu: »Dečko, ti se kar cmeri, če te hudo boli!« V Kranjski gori me je izročil kretniku ter mu naročil: »Po bližnjici ga pelji k doktorju!« Gospodinja nama je odprla vrata v vašo hišo. »Fanta hudo boli zob. Izdreti ga bo treba!« je rekel možakar v modri uniformi. »A naj počakam? Vlak bo že čez pol ure tu!« »Gospod doktor pravkar kosi-jo. Malo naj počaka!« »Nič ne bo počakal! V ordinacijo ga pelji!« Pa ste prišli, se ponorčevali iz majhnih fantkov, ki ne znajo prenašati majhnih bolečin, mi vbrizgali injekcijo s tistim vašim značilnim »To sploh ne bo nič bolelo!« in rekli: »Zdaj pa zamiži in zazijaj ter pokaži s prstom, kateri zob te sploh boli!« In preden sem jaz utegnil vtakniti prst v usta ter pokazati na boleči zob, ste ga vi že imeli zunaj. Tako presenetljivo hitro je to šlo, da še krikniti nisem utegnil. Samo zijal sem v vas, vi pa ste mi nasmejnili kazali zob v kleščah. Potem ste mi podajali vodo v roke, da sem si izplakoval usta. »Kosilo bo mrzlo, gospod doktor!« je med tem priganjala gospodinja, nato pa ukazali:

»Fantu malinovec, potem pa takoj z njim na postajo, da bo še ujel vlak! Karto mu kupi do Mojstrane (tu imaš denar) in kondukterju ga izroči!«

In ko sem s strahom vprašal, koliko sem za izdrtje zoba dolžen, ste s svojim nepozabnim koroškim pogrkavanjem zarobantili:

»A zdaj pa še nobenemu mulcu ne bom smel zastopati zoba izdrti? Popoldne kaj pggigizni, pa bom plačan! Bgž, na vlak!«

Prav tisto nedeljo je sestra iz Podhoma prinesla za polno vedro sladkih hrušk. Kako od srca ste se krohotali, ko sem vam mnogo pozneje med mojim kranjskogorskim šolmaštrvom pripovedoval, da sem jih v senu nad našim hlevčkom skoraj vse pohrustal.

Gradnja nove hale za aglomerirani prašek (Foto I. Kučina)

Poznali ste našo revščino. Nikoli ne bom pozabil kratkega pogovora z našo mamo, ko ste obiskali na smrt bolnega očeta.

»Koliko sem dolžna, gospod doktor?«

»Kje pa ste vendar s pametjo, ženska? Tu imate sto dinarjev za vožnjo na Jesenice in za zdravila. Pa hitro pónje! S prvim vlakom!«

Niste nas samo zdravili, gospod doktor. Imeli ste nas radi. In razen dinarja, ki je bil silno redek gost v hiši, nista moj oče in moja mati nikogar tako spoštovala kakor vas.

Zdaj pa je na vrsti tisto, zaradi česar ste si mi za zmeraj vtisnili v srce.

Bilo je 13. junija 1948. leta. Nedelja popoldne. Moja mati so tako trpeli, da smo bili ob njihovi postelji vsi v solzah. Šel sem na vlak in v Kranjsko goro. Bili ste na obisku v Ratecah. Počakal sem vas pred vašim čebelnjakom. Ne preveč pogumen. Gospodinja mi je povedala, da se že vso nedeljo vozite od enega bolnika do drugega.

»Pomislite: na smrt bo utrujen, ko se bo pripeljal!«

Toda moja mati so umirali v strašnih mukah.

Prišli ste k čebelnjaku. Dovolj je bilo, da sem se obrnil k vam in da ste videli solze v mojih očeh. Še ust nisem odprl.

»Počakaj me pgi v avtu! Samo po mogljosti stopim.«

Utrujen, od celodnevne gariranja ves izžet, ste v nedeljskem večeru prišli rajnki mami lajšat neznosne bolečine. Milo sem vas tedaj prosil za močno injekcijo, ki bi rešila groznega trpljenja mater in vseh nas, pa ste me potegnili na prag, me objeli okrog ramen in zašepetali:

»Fant moj, si že kdaj slišal za zdravniški kodeks? Tu sem zato,

da vas zdravim in ohranjam pri življenju, čeprav jih ni malo, ki morajo skozi trpljenje v smrt. Tu imaš recept za morfij. Glej, da boš jutri dopoldne prišel najkasneje do devetih z uspalom! In ... hudo mi je ... materi so šteje ure ... noben zdravnik ji ne more več pomagati ...

Tako človeški ste bili v tistem trenutku, gospod doktor. Ob vaši novici sem se zlomil in razjokal, pa ste našli moč in čas, da ste me potolažili in me spravili spet k sebi.

Vidite, dragi doktor, zaradi takšnih dogodkov vas v Dolini nikdar ne bomo pozabili. Nobenih spomenikov vam na čast ne bo treba izklesati, tudi nobenih spominskih plošč nikamor vzdavati. Še naprej boste živeli z nami in med nami, ko da se vez med nami nikoli ni pretrgala. Tako ste se vsadili in zakoreninili v našo zemljo, da bo spomin na vas ostal živ, dokler bo tu živ naš rod.

Vesela srečanja pri Milici, v vaši hiši, v Eriki in drugod pa ne spadajo semkaj. Bilo pa je veselo, kajne? Znali ste biti ne le zdravnik in tolažnik, ampak tudi veseljak, ki mu vsi mladeniči in mladenke nismo bili kós. Pod mizo smo padali od smeha, ko ste začeli trositi svoje šale.

Pomeni torej, doktor, da ste živeli polno življenje. Življenje, ki ga je za ljudi okrog sebe vredno živeti. Ničesar niste zamudili, vsem pa ste nam dali več, kot smo si zaslužili.

Za vso dobroto se vam zahvaljuje

Janez Svoljšak

LETOŠNJE PRAZNOVANJE 8. MARCA

Osmi marec, mednarodni dan žensk, dan katerega praznovanje želimo že vrsto let vrniti v tiste okvire, ki bi morali veljati. Pa nam je to uspelo?

Rečemo lahko, da je iz leta v leto boljše, povsem zadovoljni pa še vseeno ne moremo biti. Še vedno se dogaja, da ženske ob tem prazniku »pokupujemo« z boni, dragimi darili, jih vozimo naokoli, pri tem pa pozabljamo, da so ostale dni v letu in letih tudi naše sodelavke, tovarišice, s skrbmi in težavami, ki terjajo pomoč.

Prav zato si prizadevamo, da bi praznovanje 8. marca dobilo iz leta v leto bolj delovni značaj, ki naj bi se odražal tudi kasneje.

Letošnja aktivnost mora biti tako usmerjena v praznovanje 40-letnice vstaje, uveljavljanje sprejetih stališč pri uresničevanju srednjeročnega načrta v zaostrenih pogojih gospodarjenj, načrtovanje akcij v mednarodnem letu invalidov, večje vključevanje žensk v množično samozaščito in aktivnost pri uveljavljanju soseske pomoči in evidentiranje žensk za naslednje skupščinske volitve.

V jeseniškem delavskem gibanju so imele delavske ženske pomembno mesto, zato je prav, da v sredinah posvetimo ženskam, ki so v preteklosti sodelovale v štrajkih, političnih manifestacijah in bile aktivne v delavsko prosvetnih društvih, v narodnoosvobodilni borbi in povojni graditvi, še posebno pozornost.

Vsakoletne obletnice pomembnih dogodkov pa tudi opominjajo, naj hitreje rešujemo razvojna vprašanja, ki neposredno zadevajo družbeno-ekonomski in politični položaj žensk v naši družbi. Zato je tudi razprava o srednjeročnem programu razvoja občine priložnost za to.

Letošnje mednarodno leto invalidov nas tudi zavezuje, da preverimo in ugotovimo, kako se rešujejo problemi in odnosi delavk – invalidk. Predvsem pa postaja vse bolj aktualna sosedstva pomoč. Nekatere krajevne skupnosti imajo na tem po-

dročju že svoje programe, seveda pa se pojavlja še nekaj problemov, ki jih je potrebno rešiti skupaj. Prav to pa je tudi priložnost, da najdemo skupen jezik delovne organizacije in socialistična zveza v krajevnih skupnostih.

Prihodnje leto bodo skupščinske volitve in od pravočasnega in odgovornega evidentiranja bo tudi odvisno, katere ljudi bomo izbrali. Zato ni

MLADI ZGODOVINARJI NA OBISKU PRI PREDSEDNIKU ZZB NOV OBČINE

Korajžno sva potrkala na vrata sobe, v kateri deluje občinski odbor ZZB NOV Jesenice. Tajnica naju je prijazno sprejela in prosila, da počakava Jožeta Ulčarja, predsednika občinske borbovske organizacije. Sedla sva na bližnja stola in odložila bundi. Predsednik je prišel kmalu. Ko smo se pozdravili, naju je povabil v svojo pisarno.

Kar na začetku sva mu zastavila vprašanje: katere so bistvene naloge ZZB NOV?

Razložil nama je obsežne naloge organizacije borcev pri krepitvi socialističnega samoupravljanja in razvijanju revolucionarnih tradicij, pri čemer imajo z mladimi veliko skupnih akcij.

Razložil nama je obsežne naloge organizacije borcev pri krepitvi socialističnega samoupravljanja in razvijanju revolucionarnih tradicij, pri čemer imajo z mladimi veliko skupnih akcij.

Zvedela sva, da je na območju občine Jesenice še okoli dva tisoč borcev NOB. To število pa se iz leta v leto zmanjšuje. Borci so ostareli, pa tudi težko življenje med NOB jim je pustilo posledice. Prav zato, ker

prezgodaj ocenjevati dosedanje zastopnosti in aktivnosti žensk v delegatskih skupščinah, samoupravnih organih in drugih samoupravnih skupnostih. Predvsem delovno naj mine ta praznik – ne pa, da z neprimernimi in podcenjevalnimi oblikami praznovanja pokažemo, da poznamo sodelavke le enkrat v letu. Ni še prepozno, da v delovnih sredinah razmislimo tudi o tem, da bi morda ob 8. marcu pripravili ogled kakšne kulturne prireditve. V jeseniški občini je možnosti veliko – gledališke predstave, koncert, folklorne prireditve.

Rk

»DANES JE TVOJ DAN, ČESTITAM TI«

»Kakor se je danes od polnoči do polnoči na svetu rodilo skoraj tisoč otrok, tako je bilo na milijone žensk žaljenih, poniževanih, izdanih, osramočenih...«

Andre Soubiran

Pa kako je danes vendar to še mogoče, saj govorimo o enakopravnosti?!

Koliko žena bo na letošnji osmi marec osiromašenih še za najpreprostejšo voščilo? Koliko mater in žena bo žalostnih, ker se nanje ne bo spomnil prav nihče?

»Danes je samo tvoj dan, čestitam ti!«

Je teh par preprostih besed res tako velika težava?

ss

ZLORABA ANALGETIKOV

Analgetikomanija je zadnje čase zelo razširjena. Tudi pri tej vrsti toksomaniji je treba upoštevati načela, ki veljajo pri teh pojavih nasploh:

a) O posameznem primeru moramo dobiti pravo podobo in

b) Ločiti moramo naslednje oblike odnosa do škodljive kemijske snovi

– zmerno in neškodljivo uživanje

– občasna zloraba in

– odvisnost

Odvisnost od analgetikov ima karakter fizične zasvojenosti, ki je po intenzivnosti malone tako huda ali celo hujša, kot je alkoholna odvisnost. Ne dosegajo pa intenzivnosti pravih narkomanij.

V analgetikomaniji po spolu prevladujejo ženske (2/3).

Po starosti lahko te osebe ločimo v dve skupini: adolescentno (15–24. leta) in skupino odraslih (30–44. leta). Adolescenti zlorabljajo anal-

getike po tipu občasne zaužitja velikega števila tablet, morda z alkoholom. Prave odvisnosti tu ni. Odrasli pa so, pretežno kronično odvisni in jemljejo prevelike doze tablet proti bolečinam dan za dnem, brez presledka. Tak način uživanja analgetikov je prognostično slabši.

Terapija naj bi bila pri adolescentih uperjena predvsem v osebnostne motnje. Čez čas, ob ugodnih miljejskih pogojih mladi to »trpanje« s tabletami opuste. Ambulantno zdravljenje je tu uspešno, medtem, ko se je pri starejših odvisnikih treba velikokrat zateči k hospitalizaciji.

Pomembno je uveljavljanje profilakse. Pri blažjih in kroničnih bolečinah po možnosti ne priporočamo analgetikov, ampak raje posegamo po samosprostitvenih metodah. Vsakdanji stresi so neredko izvir neugodja in bolečin ter poseganja po analgetikih, ...

ss

UROŠ ŽUPANČIČ – 70-LETNIK

Pred sedemdesetimi leti, natančno 8. marca 1911, se je v Ratečah rodil Uroš Župančič. Oče učitelj in mati gospodinja sta prišla iz Idrijskega v Rateče s trehuhom za kruhom. Ob očetovi nizki plači se je šestčlanska družina le težko preživljala. Zato tudi mali Uroš ni živel v izobilju, temveč v revščini.

Začela se je prva svetovna vojna. Nastopilo je še večje pomanjkanje. Uroš se je družil z rateškimi pastirji, da so mu včasih dali kosček kruha ali pečenega krompirja.

V letu 1921 je bil oče premeščen v Preserje pri Brezovici, kamor se je preselila tudi vsa družina. Tu je Uroš pričel obiskovati TSS – strojni oddelke in se vsak dan vozil v Ljubljano.

Leta 1928 ga je sestra Nataša prvič peljala v Kamniške planine. Za bolehnega fanta je bila pot zelo naporna, vendar je takoj vzljubil planine in leto kasneje ga že srečamo na Veliki planini, kjer je pomagal reševati ponesrečenca.

V letu 1930 je bil član ljubljanske plezalne družine in 10. oktobra 1931 je preplezal prvo prvenstveno smer v Mali Rinki nad Okrešljem. Njegov plezalni učitelj je bil univerzalni športnik Sandi Vizjak, ki se je leta 1933 smrtno ponesrečil v Kamniških planinah. Vzornika sta mu bila tudi Boris Režek in Vinko Modic, ki sta bila tedaj najboljša plezalca v Kamniških planinah.

V kasnejših letih je sodeloval še z mnogimi znanimi planinci, kot so: dr. Baebler, Dušan Klepec, France Ogrin in drugi.

V letu 1935 se je poročil in se zaposlil v tedanji kranjski industrijski družbi na Jesenicah. Takrat je tudi stopil v TKS na Jesenicah. V času do druge svetovne vojne je prehodil in plezal po Kamniških planinah, po Julijskih alpah in po Dolomiti. S kolesom sta se z dr. Baeblerjem podala preko Dolomitov in po vsej Italiji do Sicilije in nazaj.

Vojna leta 1941 je pretrgala njegovo hojo v gore, ker ga je preganjal sovražnik. Zbežal je z družino v Ljubljano, tam pa so ga Italijani zaradi sodelovanja z Osvobodilno fronto zaprli in obsodili.

Po končani vojni se je takoj vrnil na Jesenice in se zaposlil v Železarni. Takoj se je vključil v planinsko delo ter v planinstvu prevzel tudi razne funkcije. Bil je načelnik komisije za GRS pri PZS, odgovorni za planinska pota, inštruktor za alpinizem, načelnik alpinističnega odseka pri našem planinskem društvu in še drugo.

Sodeloval je pri neštetihih akcijah, ki jih je organiziral planinstvo pri nas, kot so: Triglav v svobodi, Knjižni dar za Trento, triglavski udarniški dan, obnova koč, pričetek Titove štafete 1948, elektrifikacija Vršiča, pomoč pri zimskem pohodu na Stol in še nešteto drugih.

Skrbel je tudi za vzgojo planinskega naraščaja, posebno alpinistov. Malokdo ve o planinah toliko, kot ve Uroš. S predavanji je pomagal tudi mladinskemu odseku in sploh vsem, ki so ga za to prosili. Iz skrbi, da ne bi šla v pozabo naša planinska zgodovina, pridno pomaga pri zbiranju gradiva za planinski muzej v Mojstrani.

Kako uspešno in plodno je njegovo delo v planinstvu, nam pove podatek, da se je sprehodil po vseh naših gorstvih od Julijcev do Durmitorja in Prokletij ter odprav v centralne Alpe. Udeležil se je skoraj 600 reševalnih akcij in reševal 80 smrtnih žrtev, preplezal okoli 100 prvenstvenih smeri in to polovico zimskih. Začrtal je novo pot, imenovana PP, jubilejno pot po grebenih Prisojnika, pot MM (Mire – Marko Debelakove) po policah Konjevca in drugo.

Poleg funkcij in dela v planinstvu pa je bil tudi 25 let predsednik občinske ljudske tehnike.

Človeka s takimi uspehi v svojem življenju moramo občudovati, še posebno zato, ker je z močno voljo in samozatajevanjem premagal svojo mladostno bolezen. Le redki imajo tako moč. Uroš pravi, da je njegovo življenjsko geslo: Svoboda, mir, lepota in veličina! Verjetno bi se po tem geslu moral marsikdo ravnati in ob njem zamisliti.

Uroš, želimo ti še mnogo zdravja, da boš še naprej lahko zahajal v svoj gorski raj, kjer med stenami in dišečimi macesni ter šumečimi potoki ob zgolenju ptic uživaš srečo svojega življenja.

GRS, AO, MO in uprava PD Jesenice

HVALA KOMUNALCEM

Po tolikih letih smo bili prebivalci krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela prijetno presenečeni, ko smo šli v sredo na delo v Železarno brez skrbi, da bi si polomili noge. Kljub snežni odeji so bile resnično vse ceste (tudi stranske) in pločniki spluženi in očisti.

Hvala komunalcem!

ZAHVALA

Učenci 7. c. razreda osnovne šole Tone Čufar se tovarni Iskra TOZD Blejska Dobrava najlepše zahvaljujejo za pomoč ob jesenski papirni akciji, ko so nam omogočili, da smo dobili veliko količino papirja. Ob enem se jim tudi oprostamo za tako pozno zahvalo in jih prav lepo prosimo, če nam bodo pomagali tudi v bodoče.

Razredna skupnost 7. c. razreda OŠ Tone Čufar

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za darilo ob upokojitvi.

Odboru želim še dosti plodnega dela pri razvoju samoupravljanja in utrjevanju delegatskega sistema.

Jelena Stana

PRIPOVEDOVALI SO MI

Staro mamo večkrat prosim, da mi pripoveduje zgodbe iz vojnih časov. Ko smo zvedeli, da bomo pisali spis, sem jo prosila, naj mi pove še eno.

Premišljevala je, potem pa začela: »Bilo je med vojno. Zvedeli smo, da partizani potrebujejo hrano. Želeli so, da jo pripelje eden iz naše družine. Ugibali smo, kako bi to izvedli, da se ne bi razvedelo po vasi in prišlo na uho Nemcem. Domeseno mesto je bilo na kraju, kjer kopljejo pesek. Sklenili smo, da bomo na voz položili hrano in vse to dobro prekrili z deskami. Tako smo tudi storili, v voz pa smo vpregli konja. Moja mlajša sestra je imela takrat šestnajst let. Hrano naj bi peljala ona. Da ne bi bilo kaj sumljivo, jo je spremljal neki fant. Bil je zelo molčeč in sploh ni vedel, kam gre in kaj peljeta. Ko sta prišla na dogovorjeno mesto, so ju obkolili štirje partizani. Sestra se je delala zelo prestrašeno, v resnici pa se je bala, da jih ne bi kdo videl. Tudi fant je bil zelo prestrašen, ker ni vedel za naš dogovor. Ko sta se sestra in njen spremljevalec odpravila naprej, so se izza ovinka prikazali Nemci in dve vaški ženski. Partizani so Nemcu vzeli revolver. Starejša žena jo je ucvrla proti vasi. Srečala je mojo mamo in ji hitela pripovedovati, naj nikar ne hodi naprej. Rekla je še, da so tam partizani in da je tam bila tudi moja sestra. Mama je bila vesela, da je hrana srečno prispela na cilj, hkrati pa se je ustrašila, da se ne bi kaj razvedelo po vasi.« Tu je stara mama nehala pripovedovati.

Vprašala sem: »Ali se je potem kaj razvedelo?«

Stara mama je odgovorila: »Ne. Toda mi smo večkrat takole nosili hrano in druge reči. Imeli smo srečo, da nas niso preselili. Ker smo imeli doma gostilno, so nam Nemci večkrat vzeli ves kruh in vso moko.«

Spraševala sem naprej: »Ali veste mogoče še za kak dogodek?«

»Da. To je bilo nekako en teden pred osvoboditvijo. Pred našo hišo so se ustavili trije nemški tovornjaki. Ker so stali v bregu, je šofer začel gledati naokrog, kje bi našel kaj primerne, da bi podstavil pod kolesa. Pogled se mu je ustavil na kozolcu. Pod njim je zagledal velik kamen. Šel je tja in kamen odvalil, takrat pa je v senu zagledal naboje za puške. Te naboje so vaški fantje vzeli, jih skrili in potem dajali partizanom. Šofer je vedel, da dekleta nismo vzela teh nabojev. Prišel je v hišo in se zadržal: »Kje imate fanta!« Vsi smo ga debelo gledali. Na novosten klic se je prikazal brat. Nemec ga je začel spraševati, kje je dobil te naboje. Brat se je znašel in rekel:

»S tem se mi igramo na paši in mečemo v ogenj.«

Nemec pa je nejeverno pogledal, potem pa je le odšel. Mi pa smo si

oddahnili, saj nas je rešila le bratova iznajdljivost. Alenka Mertelj, 8. b COŠ Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora

MIMI V SLOVO

V soboto, 28. februarja, smo se poslovili od Mimi TRPINOVE, rojene Oblak, dolgoletne sodelavke v oddelku tehnične kontrole naše Železarne. Čutimo globoko bol ob slovesu, od tih, mirne, skromne in družabne sodelavke.

Kot skromna mladenka je v letu 1968 vstopila v našo delovno sredino. Z mladostno zagnanostjo se je vključila v delo. S svojo osebnostno plemenitostjo in nevsiljivo prisrčnostjo je takoj vzpostavila neposreden stik s sodelavci. Krasili so jo dobra vzgojenost, poštenost v širokem smislu besede in skromnost.

Skupaj z nami je bila na številnih pohodih v gore. Njena zlahna iskristovitost nas je vedno razveseljevala na teh planinskih poteh. Znova in znova je odkrivala prečudoviti planinski svet, vsako bilko posebej in iskreno občutila vsako meglico. To delajo pravzaprav vsi, ki resnično doživljajo naravo.

Zmogla je vse napore in skrbi za družino in novi dom. Toda njeni so kaj kmalu pričeli krusiti njeno ne preveč trdno zdravje. Kljub temu je bila še naprej neutrudna. Nepričakovana in huda bolezen je v kratkem strla njene moči.

Prezgodaj, mnogo prezgodaj je sklenila svojo življenjsko pot. Prezgodaj je zapustila družino, moža in sinčka in vse nas, ki smo jo spoštovali.

Nas, ki smo jo poznali in cenili ter vrsto let skupaj delali je ta zlohotna vest globoko pretresla.

Dolžni smo ji zahvalo za njeno prisrčno radoživost in polno preprostost. Biti preprost v življenju – to je najtežje.

Med nami bo ostala vrzel, ki je zlahka ne bomo zapolnili.

Slavko Tarman, OTK

PRISPEVKI ZA ULTRAZVOČNO APARATURO

Za nakup ultrazvočne rentgenske aparature v jeseniški bolnišnici je osnovna organizacija zveze sindikatov TOZD Valjarna Žice in profilov – Železarna Jesenice, namesto vena na grob JANEZU TUŠARJU, nakazala 1.000,00 dinarjev. Skupaj je bilo doslej, vključno z zgornjim zneskom, zbranih 8.230,00 dinarjev, ali 0,26 % vrednosti aparature.

Naj še enkrat omenimo, da ima to aparaturo jeseniška bolnišnica v načrtu že nekaj časa, vendar pa zaradi gradnje in nakupa osnovne opreme za novi prizidek, predvsem pa zaradi plačevanja anuitet za novi objekt, ni izglevalo, da bi se bolj posodobili medicinsko opremo. Ultrazvočna diagnostika pa daje nove možnosti za odkrivanje bolezni tako v abdominalnem (trebušnem območju) kot tudi v ginekološkem, porodništvu, kardiologiji in drugih območjih, skratka odkriva patologijo, ki zdravnikom doslej ni povsem dostopna.

Zato vabimo posameznike, organizacije zruženega dela, družbenopolitične in družbene organizacije in druge, da sredstva namesto vencev na grob pokojnikov in druga darila in vilola nakazujejo za nakup te aparature.

Prispevke v ta namen lahko nakazate na žiro račun: Splošna bolnica Jesenice, štev.: 51530-603-31250 z navedbo »za aparaturo namesto vena, darila in podobno, za tega in tega«.

Uredništvo Železarja

Dopisujte v Železarja

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Jacqueline SUSANN: **Dolores**. Založba Obzorje 1980

Iz »založnikove opombe« sem zvedel, da gre za zadnje, se pravi predsmrtno delo priljubljene pisateljice. Hkrati pa moram priznati, da njenih prejšnjih del nisem bral. Sklenil sem torej, da bom poskušal predstaviti to delo na podlagi teksta samega, ne da bi se pri tem opiral na kakršnokoli vnaprejšnjo sodbo. Sicer pa, kot rečeno, o avtorici in o njenih delih ne vem ničesar, razen tega, da so njene knjige, če lahko sodim po odzivu naših bralcev, zanimive in verjetno ne pretežke.

Tako sem se lotil branja v upanju, da se moj okus vsaj deloma ujema z okusom tistih, ki jim ime Jacqueline Susann nekaj pomeni. Vsekakor sem pričakoval nekaj vznemirljivega.

Kmalu pa sem se zavedel, da je zahteva, ki sem si jo na začetku zastavil, povsem neuresničljiva. Prav te knjige nikakor ni mogoče brati tako, da bi hkrati pozabil na vse drugo in da bi jo jemal kot svet zase. Knjiga je namreč pisana za občinstvo, ki že vnaprej pozna neko določeno »afero« in ki mu je tak znanjo že vnaprej zbrujen po mnogih aperitivih v obliki člankov in slikovnih reportaž.

Roman pripoveduje zgodbo »neke« Dolores, vdove po ameriškem predsedniku Jamesu T. Ryanu, ki je bil ubit v atentatu. Okoliščine tega atentata si skoraj do pike ujemajo z okoliščinami znanih zgodovinskih dogodkov. Kmalu ti postane kristalno jasno, da tudi vse drugo meri na znane osebnosti. Spremenjena so samo imena in nekatere podrobnosti, na primer barva las: Dolores je namreč plavalaska.

Ko torej beremo to zgodbo, se nismo podali v nek svet za sebe, pač pa nam pisateljica z vsako vrstico kaže na nekaj drugega: na znane zgodovinske dogodke ob smrti Johna Kennedyja predvsem pa na usodo njegove žene Jacqueline Kennedy, ki se je, če se ne motim, kasneje pisla Onassis.

Je po tem spoznanju sploh še mogoče govoriti o tekstu samem? Le kdo bi bil pripravljen brati to knjigo, če bi v njej pisalo zares samo o neki Dolores Ryan, pa o njeni sestri Niti (in o njunem prijateljskem sestrskem rivalstvu), pa o tašči Bridget in še o nekem baronu Ericu de Savonne, bogatašu, ki si je zastavil cilj, da bo postal predsednik francoske republike, še prej pa se bo oženil z nekdanjo »prvo damo Amerike«? Vse to je po mojem zanimivo le tedaj, če vemo, za katere konkretne zgodovinske osebe gre. V tej

pustni preobleki ni »baron Erick« nihče drugi kot znani grški ladjar Onassis, mož, ki je, kot vemo, znan tako po svojem bajalovnem bogastvu, kot tudi po tem, da se je oženil s Kennedyjevo vdovo.

Mislil, da se je spričo povedanega komaj še mogoče pogovarjati o literaturi. Zdaj se lahko pogovarjamo samo še o nekem zelo razširjenem športu: o čaščenju velikih in znanih osebnosti; ta šport, ali bolje rečeno, ta družabna igra pa je očitno zelo mikavna, čeprav vsebuje tako naprotujoče si vrvice kot je nebrzdana opravljivost in pritaženo vzdihovanje spričo težke usode velikih, bogatih in močnih. In pri tem navadno ne gre toliko za dogodke in za dejanja, zaradi katerih so se te osebe zapisale v zgodovino, ampak predvsem za vse tisto, čemur navadno pravimo »privatno življenje«.

Gre za potrebo, ki jo zadovoljujejo — hkrati pa tudi spodbujajo — razne opravljive rubrike na tujem — in deloma tudi pri nas. Od nekdaj se je moral vzeti ta velika kanta potreba, da se zve, kakšno je privatno življenje velikih ljudi: kdo med njimi je šel s kom v posteljo, kolikokrat je splavila ta ali druga velika dama; kdo se je preveč zredil, kakšno shujševalno kuro ali lepotno operacijo je moral zato prestopiti; koliko je to gospodo stal nakit, ki ji je bil podarjen ob tej ali drugi priložnosti, kako je z dragocenimi kožuh, hišami in dačami, opremo in služabniki, pa nezaželenimi sorodniki in tako naprej.

Končno, kot vse kaže, je marsikoga hudo zanimalo, koliko časa je trajalo žalovanje »prve ameriške gospe« po tragični smrti njenega soproga? Je žalovala zares ali pa je

bila to samo poza? Kakšno je bilo njeno ljubezensko življenje pred zakonom, med njim in kasneje? Kako je prišlo do tega, da se je kasneje po mnenju nekaterih zavrnila, ko se je pustila kupiti od enega največjih denarnih mogotcev?

Vsa ta vprašanja očitno terjajo odgovor — sicer ne bi bilo knjig kot je pričujoča. Na drugi strani pa poznamo tudi televizijsko nadaljevanje **Washington za zaprtimi vrati**, ki govori o istih ljudeh na podoben način, se pravi, da nam omogoča vpogled v zakulisje dogodkov, hkrati pa uporablja spreminjena imena. Vendar se mi zdi, da je šlo avtorjem **Washingtona** predvsem za to, da razgalijo brezdušni mehanizem oblasti in brutalnost metod, ki se jih je ob tem primeru posluževala Nixonova ekipa. Pričujoči roman seveda nima take tendence.

Ne morem se znebiti vtisa, da gre tu za malce bolesten kult, v katerem pa se stanje stvari nikoli ne postavlja pod vprašaj. Kot vemo, ima opravljanje svoj zdravilni učinek, pa tudi vzdihovanje služi nekakšnemu olajšanju. Končno je lahko marsikomu v tolažbo, da so tudi tisti, ki so visoko zgoraj (in bodo tam tudi ostali?) krvavi pod kožo, da imajo težave z ljubicami, z ženami in otroki, da so — tu je priložnost za vzdih, ob katerem ti malce odleže — prav ti ljudje nemalokrat obsojeni na samoto in dolgočasje. Vsaj v tem smislu izvenici ta romanček. Ne morem si kaj, da ne bi prav v tem zanimanju za privatno življenje bogatašev, slavnih vdov, zvezdnikov itd. videl svojevrstno odtujenost.

Marko Hudnik

26 RAZSTAVLJALK OB DNEVU ŽENSK

Že po tradiciji je odsek za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice za 8. marec — mednarodni dan žensk, pripravil razstavo ročnih izdelkov svojih članic, ki jo bodo odprli v soboto 7. marca ob 18. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah. Krajši kulturni program ob otvoritvi bodo izvajali učenci jeseniške glasbene šole.

Letos je odsek za ročna dela v svoj program vključil novo tehniko ročnega dela, ki bi jo lahko imenovali »napeljava niti med točkami« ali »nitna grafika«. Ta nova tehnika nudi presenetljive razsežnosti oblikovanja in s tem neizmerne možnosti oblikovalkam, da lahko pokažejo svojo samoiniciativnost, iznajdljivost in ustvarjalnost. Pri tem gre tako za samoiniciativno oblikovanje motivov, kakor tudi barvnih kompozicij oziroma kombinacij. Torej ne gre za klasično ročno delo, temveč za ročno delo oplemenitenost z miselnimi, oblikovalnimi in ročnimi sposobnostmi in spretnostmi oblikovalk.

Z razporejanjem številnih napeljav niti v vodoravni, navpični in diagonalni smeri, nastajajo krizanja in zgostitve niti. Zanimivo je, da se z napeljevanjem niti v ravnih smereh dobijo tudi zaokrožene linije. S kombinacijo več enostavnih likov pa se dobijo različni vzorci oziroma motivi, ki se ponujajo kar sami od sebe.

Za podlago »nitne grafike« se uporabljajo razni materiali, kot so karton, iverka, fotopapir, plastika in podobno. Niti so lahko iz poljubnega materiala, lahko je svila, bombaž, volna, sintetika in podobno. Po osnutku na papirju, se potem v ravnih linijah zabijajo žebeljčki na podlago, nato pa se napeljuje niti med dvema si nasproti zabitima žebeljčkoma. Krivulja nastane sama na križišču niti. Oblika krivulje je odvisna od kota, ki ga tvori dve vrsti žebeljčkov. Če se nato sestavi več takih krivulj, se ne dobijo samo zanimive kompozicije, temveč se lahko oblikujejo tudi liki posameznih predmetov.

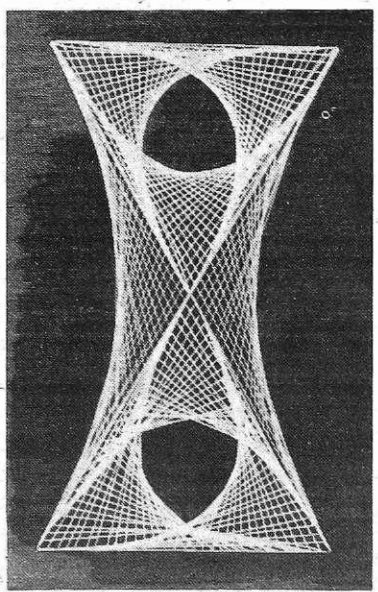
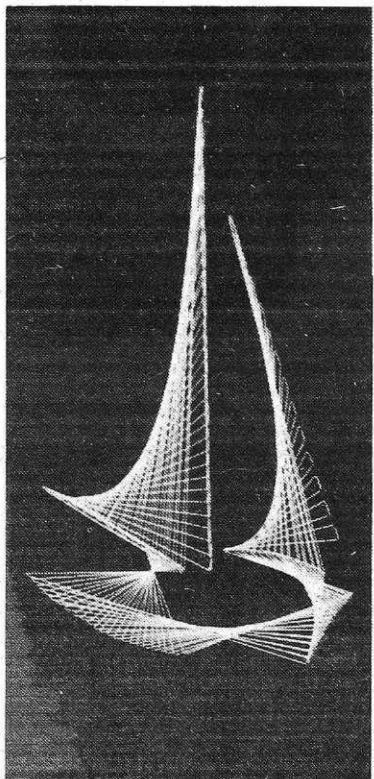
Tako so zapisale razstavljalke v svoj katalog. Lahko le dodamo, da so izdelane kompozicije izredno estetsko oblikovane in da bodo imeniten okras, najsibo v modernem ali klasično opremljenem stanovanju.

Na razstavi se s svojimi izdelki predstavljajo: Danica BERNARD, Lojzka BOŽIČ, Julka CELARC, Kati ČUŠIN, Nada DRAGOJEVIČ, Ema DROBIČ, Ivanka JELOVČAN, Anica KALAN, Sonja KOS, Francka KOVACIČ, Helena KRAMAR, Ivanka LORENČIČ, Zinka MAREŠ, Mara MIKELJ, Anica NOVAK, Marjana OBLAK, Rozka OSREDKAR, Slava RAZINGER, Rozka SARACEVIČ, Irma ŠCERBIČ, Jožica ŠKEDELJ, Zofka ŠKULJ, Milena TEPINA, Gilda TRATNIK, Metka URBANČ in Simona VODOPIVEC.

Tako kot se odsek za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar tradicionalno z razstavo izdelkov svojih članic pojavlja ob 8. marcu, tako bi lahko rekli, se tudi tradicionalno drži svoje programske zastavljenosti — z različnimi znanimi in novimi tehnikami spodbujati pri žen-

skah ustvarjalnost ter osvojene tehnike razširjati na širši krog izdelovalk. To pa je nedvomno v sedanjem stehiniranem svetu izredno pomembno poslanstvo odseka, ki deluje že deveto leto.

Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure do vključno 18. marca.

»Nitna grafika«

VTISI Z RAZSTAVE

OB 35-LETNICI DOLIKA

Ob treh praznikih (8. februar, 1. avgust, 29. november) se vsako leto predstavijo člani likovne skupine **DOLIK** s svojimi likovnimi deli. Tokrat pa so se predstavili ob svoji 35-letnici delovanja. Kot po navadi sem si tudi tokrat ogledala razstavo.

Ogled sem začela pri Portretu bratca, ki ga je narisala Marica Čušin. Komaj osemnajstletna, zelo talentirana slikarka. Razstave si ogledujem že nekaj let in ugotavljam, da se Marica predstavlja predvsem s portreti, medtem ko se njen oče bolj posveča krajini, kot večina članov **DOLIK**. Pa naj se vrnem k Maričinem bratcu. Slika je bila naslikana z oljnim pastelom. Uporabljala je tople in svetle barve. Pritegnila pa me je tudi slika Branka Čušina pod imenom **Prisojnik**. Naslikana je bila v akvarelu. Prav na tej sliki se lepo vidi, kako romantično se ujemajo te sorodne barve: modra, rumena, zelena...

Med akvarelnimi deli so mi bila všeč še nekatera. Na primer: Zidankova Vipava in pa Kozamernikov Vipavski križ. Če si sliki malo bolj podrobno ogledamo, ugotovimo, da sta si po načinu dela pravzaprav enaki.

Na vsaki razstavi se prav gotovo najde kako lepo tihožitje Franca Dolinška. Ponavadi so njegova dela v akvarelu, vsaj tihožitja, v katerih se vedno skrivajo lepi odtenki, kot npr. zdaj pri Sončnicah in Kavnem mlinčku. Vseč so mi bile tudi slike v olju. Med njimi tudi slika Jožeta Daskoflerja pod naslovom **Cvete**. Tudi tu je videti lepe odtenke in pa eno barvo v več tonih, s katerimi pa učenci ne moremo ravno ustreči našim likovnim pedagogom.

Zelo všeč mi je bila slika Zdravka Kotnika pod imenom v **Mojstrani**. Naslikana je bila v olju. V ozadju je videti gore, v ospredju pa je nekaj lepih hiš s kozolcem, ki je gorenjska posebnost. Poleg lepega in natančnega dela, pa se vse barve lepo ujemajo.

Kreuzerjeva Krajcarica v Trenti mi je bila tudi všeč, sploh pa lepi odtenki vode.

Janko Korošec se predstavlja z akvarelno sliko **Pod gorami**. Slika prikazuje zasnežene gore, v ospredju

pa osamljeno vasico, ki pa jo oživljajo nežne barve.

Na vsaki razstavi sodeluje tudi Dana dr. Bem-Gala. Čeprav živi v Ljubljani, piše v katalogu, ima redne stike z Dolikom. »Piše tudi, da spričo njenega poklica, ustvarja začuda produktivno in da so njene pastozno nanešene barve ala-prima.« Prav zaradi pastozno nanešene barve in pa zaradi produktivnosti pa njena dela meni niso všeč, čeprav so zelo znana in moderna. Tokrat se je predstavila s **Hišo v Štanjelu**. Res da je uporabljala tople in komplimentarne barve, mi delo ni bilo všeč, čeprav ima nesporno slikarsko vrednost.

Poleg vseh teh slikarjev je znan tudi Radolf Arh po svojih risbah, ki so vedno lepe in privlačne. Ponavadi uporablja črno kredo. Tokrat mi je bila všeč njegova risba na Vipavskem križu. Bilo je kar dosti slik, ki so predstavljale Vipavo in njeno okolico. Vse te slike so nastale v likovni koloniji v Vipavi.

Skoraj najbolj všeč od vseh del so mi bila dela Marjana Židanka. Prav lepo je upodobil Staro Savo s tušem in pa Železarno z akvarelom. Slike so mi bile delno všeč zaradi tega, ker so naslikani znani in stari deli Jesenic, predvsem pa zaradi natančnosti in lepega sklada barv. Prav te kraje oziroma železarno dobro poznam in lahko rečem, da se tudi vse podrobnosti ujemajo z »resničnostjo«.

Slik je bilo še veliko in vse so bile po svoje zanimive. Prikazana je predvsem krajina in pa prizori iz vsakdanjega življenja.

Opisala sem nekaj slik in njihovih avtorjev, čeprav se jih s svojimi deli predstavlja 22. Prav gotovo pa vse slike opravičujejo visok jubilej **DOLIKA**.

Slika je treba razumeti, nekaj od nje dobiti. Predvsem pa je sliko treba gledati s čustvi.

Sanja Bešič, 8. r.
OŠ Prežihov Voranc

STAREJŠE PIONIRKE OSVOJILE TRETJE MESTO

V soboto, 28. februarja, je bil v Žirih zadnji turnir prvenstva Gorenjske v košarki za starejše pionirke. Tekmovati v Žirih je resnično doživeli v enkratnem dogodek, še posebno za športnike, ki so čisto na začetku svoje poti. Prizadevni žirovski organizatorji se tudi organizacije gorenjskega prvenstva lotijo, kakor da organizirajo svetovno prvenstvo. Okrašena dvorana, skrb za dobro počutje tekmovalcev, natančnost izvajanja urnika tekmovanja in prisrčna končna slovesnost, ob okrog 1500 gledalcih, ki sicer bučno bodrijo svoje ljubljence, toda z izrednim občutkom za športno navijanje.

Ko je jeseniška selekcija prišla v Žiri, je v izrednem vzdušju že tekla prva tekma. Domače košarkarice, ki zastopajo Škofjo Loko, so v takem vzdušju igrala kakor na krilih. Lahko rečemo, da tako kvaliteten ekipe pionir v Sloveniji še ni bilo, čeprav teče to tekmovanje že od leta 1969. Hitrost, višina in visoko tehnično znanje ob izrednem poznavanju taktike košarke, to so odlike letošnjih prvakinja — ekipe Žiri, oziroma selekcije Škofje Loke.

Selekcijo Kranja, ki je že pred tem turnirjem osvojila drugo mesto, so premagale Žirovke z rezultatom 82:29, pri tem pa moramo povedati, da so v selekciji Kranja igrala tri igralke prve članske ekipe, ki vodi v republikanski ligi.

Selekcija Jesenic, ki je na prejšnjih turnirjih na trenutke z izredno dobro igro prišla nasprotnice v hud boj, je pričela tekmo proti Kranju z željo, da osvoji svoj prvi točki. V prvem delu so igralke Kranja ob pomoči sodnikov povedle in polčas dobile z razliko devetih točk 28:19. Toda Jesenice se niso predale. Z izredno igro v obrambi in izvirnimi skoki pod obema košaroma ter z borbenostjo so pet minut pred koncem prvič na tekmi povedle z rezultatom 42:40, nato pa do konca vodstvo obdržale bučno spodbujanje od občinstva. Končni rezultat tekme je bil 47:45 za Jesenice.

Zadnje tekmo letošnjega prvenstva so Jesenice začele precej utrujene od naporne tekme s Kranjem, domače košarkarice pa z veliko željo in motivacijo, da številnim gledalcem podarijo zmago s 100 koši. Čeprav so se Žirovke trudile in poskušale doseči svoj cilj, pa je našim uspelo, da so jim njihove načrte prekrizale, vendar pa je bila razlika še vseeno izredno visoka. Žirovke so zmagale z rezultatom 78:19.

Tako je letošnje prvenstvo Gorenjske prineslo pričakovani razplet. Selekcija Škofje Loke (Žiri) je prva, druge so Kranjčanke, tretje pa jeseniške pionirke. Po končanem turnirju so vsi trije trenerji na skupnem sestanku določili gorenjsko selekcijo, ki bo nastopala na republiškem prvenstvu. Predlog nosilca te selekcije (prvaka Gorenjske) je bil, da Škofja Loka prispeva šest igralk, Kranj tri in Jesenice tri. Ker pa bi to pomenilo, da bi bila selekcija Gorenjske veliko slabše uigrana, so upoštevali predlog trenerja jeseniške se-

lekcije, da Jesenice ne sodelujejo v gorenjski selekciji.

Prav tako so trenerji in delegat medobčinske košarkarske zveze ocenili, da je kvaliteta ženske košarke na Gorenjskem v izrednem kvalitetnem vzponu, za kar imajo precej zaslug tudi prizadevni jeseniški košarkarski delavci.

Naj na koncu predstavimo še pionirke, ki so igrale v dresu Jesenic: Marija LAH (1968), Zarka DŽAMASTAGIČ (1968), obe OŠ Tone Čufar, Mateja KRZNARIC (1967) OŠ 16. decembra Mojstrana, Jelena SMOLEJ (1968) OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela in učenke OŠ Prežihov Voranc: Tanja ALIŠIČ (1968), Šefka SULJAJ-NOVIČ (1967), Marija BERUS (1968), Tatjana KLJUČEVIČ (1968), Špela KELIČ (1968), Diana HADŽISULEJMANOVIČ (1967), Jagoda SUBOTIČ (1967), Sadika SULJANOVIČ (1968), Veronika BARTE-LJE (1967), Jožica FALETIČ (1967) in Perida ČATAK (1967).

Br.

OBVESTILO BALINARJEM

Tehnična komisija BK Jesenice obvešča in vabi vse članke balinarje, ki se želijo vključiti med aktivne igralce, da se zanesljivo udeležijo posveta aktivnih igralcev, ki bo v sredo, 11. marca, ob 16. uri v zgornjih prostorih kluba. Dnevni red posveta bo razgovor o sestavi ekip, ki bodo zastopale naš klub v letošnji sezoni in o naših medsebojnih odnosih in dolžnostih, ki jih imamo do UO in tehnične komisije.

Če se smatrate za zavedne pripadnike kluba in želite napredek kluba, se boste posveta sigurno udeležili. Poznejše ali naknadne želje ne bomo mogli upoštevati, brez ujemljene opravila neudeležbe na posvetu.

Tehnična komisija

V SOBOTO OBČNI ZBOR PD DOVJE — MOJSTRANA

Planinsko društvo Dovje-Mojstrana vabi vse članke na redni letni občni zbor, ki bo v soboto, 7. marca ob 18. uri v naravnem zdravilišču Triglav v Mojstrani. Planinci bodo pregledali delo v preteklem letu, pogovorili pa se bodo tudi o aktualnih nalogah, ki jih čakajo v prihodnje.

OBČNI ZBOR JESENIŠKIH PLANINCEV

PLANINSKO DRUŠTVO JESENICE vabi članke in ostale ljubitelje gora na redni letni občni zbor, ki bo v soboto, dne 7. MARČA, OB 18. URI v spodnjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah. Po uradnem delu bo v zgornjih prostorih Kazine za članke in goste družabni večer. Posebej obveščamo članke mladinskega odseka pionirje in mladince ter njihove starše, da se v čim večjem številu udeležijo občnega zbora **MLADINSKEGA ODSEKA**, ki bo isti dan, v soboto, dne 7. marca, ob 16. uri prav tako v spodnjih prostorih Kazine na Jesenicah. Upravni odbor in MO PD Jesenice

DOLINŠKOVE SLIKE V ISKRI NA BLEJSKI DOBRVI

V preteklem tednu so v jedilnici **ISKRE — TOZD Blejska Dobrava** odprli razstavo štirinajstih barvnih grafik, ki jih je izdelal član likovnega kluba **DOLIK** France Dolinšek.

To je njegova peta samostojna razstava na kateri se predstavlja z barvnimi grafikami na temo železarna ali še bolj konkretno rečeno »vroči obrati železarne«. Kakor smo že poročali je poleg Jesenic razstavljal v poslovnih prostorih skupnih služb **SOZD Slovenske železarne** v Ljubljani, v tovarni Plamen v Kropi, v Verigi Lesce in tokrat v Iskri Blejska Dobrava.

Tako bo tudi prek umetniških slik — grafik zelo veliko ljudi spoznalo delo naših plavzarjev, martinarjev in elektrojeklarjev.

NASTOP FOLKLORISTOV IZ PRIJEDORA

V soboto, 7. marca, bo v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice, v dvorani amaterskega gledališča na Jesenicah, ob 17. in 19. uri nastopil

ANSAMBEL NARODNIH PLESOV IN PESMI RKUD Željeznica iz Prijedora.

Društvo invalidov Jesenice z aktivom zaposlenih invalidov
železarne Jesenice organizira

o predlogu za novo odmero nadomestila delovnim invalidom zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delovnem mestu za leto 1981 in o predvidenih spremembah o invalidskem zavarovanju.

Javna razprava bo v četrtek, 12. marca, ob 17. uri v prostorih reševalnice Kazine na Jesenicah, vodil pa jo bo strokovni delavec invalidsko pokojninskega zavarovanja.

Vse prebivalce, ki želijo pridobiti telefonski priključek obveščamo, da se zgledijo v pisarni krajevne skupnosti, kjer bodo lahko dobili vse potrebne informacije.

Krajevna skupnost potrebuje te podatke, zato prosimo, da to storite čimprej, najkasneje pa do 10. marca.

Avto moto društvo Jesenice prodaja, dne 9. marca ob 18. uri v prostorih AMD Jesenice, Kidričeva 26/c tri osebne avtomobile:

1. ZASTAVA 750 – KR 739-28 letnik 1978
 2. ZASTAVA 750 – KR 782-00 letnik 1979
 3. ZASTAVA 750 – KR 782-99 letnik 1979
- kupec plača 11,5 % rep. in obč. prometni davek od nabavne

— interesenti — kupci vplačajo pred licitacijo varščino 10 % od izklicne cene

— ogled vozil na dan licitacije v prostorih AMD
AVTO MOTO DRUŠTVO JESENICE

Oh smrti naše mame, stare mame
in prababice

se zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in vence ter se poklonili njenemu spominu.

Posebno zahvalo smo dolžni za cvetje in denar sostanovalcem bloka C. revolucije 7. Titove 87, nabavnemu sektorju in FRS železarnе Jesenice, ter tov. Mavričevi za poslovilne besede.

Prav tako se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh dneh na kakršenkoli način pomagali in nam izrekli sožalje.

Oh boleči in prerani izgubi naše
drage

roj. Oblak

se najtopleje zahvaljujemo njenim sodelavcem, prijateljem in znancem za darovano cvetje, za izrečene tolažilne besede in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti TKR-SEO-NG in njenim sodelavcem za denarno pomoč. Janezu Žnidarju za prelepe poslovilne besede. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju bolnice Jesenice in zdravstvenega doma Bled za izredno lajšanje bolečin v njenih zadnjih dneh življenja. Prav tako se zahvaljujemo za vsestransko pomoč in tolažbo družini Potočnik in vsem, ki so nam stali ob strani v teh hudih trenutkih. Hvala tudi pevcem za zapete žalostinke.

ŽALUJOČI: mož Janko, sin
Samo, mama, bratje in ostali
sorodniki

V 84. letu starosti nas je zapustil dragi oče, stari oče, bratranec, tast, svak in stric

**Maistrov borec – upokojenec
železarne Jesenice**

Z boletino v srcu smo ga 24. februarja pospremili na njegovi zadnji poti na pokopališče na Blejski Dobravi. Iskreno se zahvaljujemo sodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, sodelavcem iz železarn Jesenice in vsem, ki so mu darovali cvetje, vence, nam ustno in pisno izrekli sožalje ter nam v težkih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami. Posebno se zahvaljujemo dr. Želimiru Cesarcu za ves trud in nesebično pomoč v času njegove bolezni.

Zahvalo smo dolžni izreči Jožu Stražišarju, predsedniku občinske organizacije zveze borcev prostovoljcev, za severno mejo 1918–1919 in Antonu Drabu iz sindikata TOZD Valjarna žice in profilov za poslovilne besede ter pevskeму zboru DU Jesenice za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat najlepša hvala!
Vsi njegovi

Jelični vrh, Stražišče, Zavratac.
Jesenice, 24. februarja 1981.

V soboto, 7. marca, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
EMONA MARKET, Prešernova 1/a in
ROŽCA, samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Novaka 8.

V MESECU MARCU JE
ZA OBČINI JESENICE IN
RADOVLJICA DEŽURNA
LEKARNA NA JESENI-
CAH.

Društvo upokojenecv Jelenice ugotavlja, da večje število članov še ni plačalo članarine in prispevka za vzajemno samopomoč za leto 1981. Društvo prosi vse člane, ki tega še niso poravnali, da to storijo čimprej, ker se predvideva, da bo letna konferenca društva v mesecu aprilu ali v začetku maja. Le z rednim plačevanjem članarine je možno voditi natančno evidenco članstva, člani pa s plačilom članarine ne bodo imeli težav pri izplačilu vsajmne samopomoči (posmrtnine).

Članarino in prispevek za vzajemno samopomoč člani lahko plačajo v društveni pisarni vsak torek in petek v času od 16. do 18. ure. Kdor več kot dve leti zaporedoma ne poravnava članarine in prispevka za vzajemno samopomoč po društvenih pravilih preneha biti član društva in s tem izgubi tudi pravico do izplačila vzajemne samopomoči (posmrtnine).

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela organizira proslavo v počastitev dneva žensk, na katero vabi vse starejše žene predvsem upokojenke in žene upokojencev.

Proslava bo ob 16. uri v soboto, 7. marca, v domu upokojencev na Javorniku. Po proslavi se bomo pogovarili o predvidenem letovanju v Crikvenici. Zato vabimo tudi ostale članke društva.

7. marca amer. barvni risani film
PEPELKA, film za mladino, posnel
ga je Walt Dysni, ob 15. uri.

7. in 8. marca hong. barvni akc.
krim. film LEZI, STRELJA SE,
režija Somkit, v gl. vlogi A Lan Yen,
ob 17. in 19. uri.

9. in 10. marca dom. barvni film —
drama **RADIO VIHAR KLIČE**
ANDŽELIJO, režija Jovan Živanovič,
v gl. vlogi Dragmir Čumić, ob 17.
in 19. uri.

11. marca nem. barvni kavb. film
OLD SHUREHAND, režija Alfred
Vohrer, v gl. vlogi Stewart Granger,
Pierre Brice, ob 17. in 19. uri.

13. marca italijanski barvni film
— satira **NEPREMAGLJIVA**
DVOJČKA, režija Castellano in Pi-
pelo, v gl. vlogi Adriano Celentano,
ob 17. in 19. uri.

14. in 15. marca amer. barvni kriminalni film **BOJEVNIKI POD-ZEMLJA**, režija Walter Hill, v gl. vlogi Majkl Bek, ob 17. in 19. uri.

7. in 8. marca domači barvni film
– drama **RADIO VIHAR KLIČE**
ANDŽELIJO, ob 18. in 20. uri.

8. marca amer. barvni risani film
PEPELKA, ob 10. uri.
9. in 10. marca hong. barv. akcijski
kriminalni film LEZI, STRELJA
SE, ob 18. in 20. uri.

12. marca nem. barvni kavb. film
OLD SHUREHAND, ob 18. in
20. uri.

13. marca domači barvni film. —
drama RADIO VIHAR KLIČE
ANDŽELIJO, ob 18. in 20. uri.

14. in 15. marca angl. nem. barvni vojni film ŽELEZNI KRIŽ, ob 18. in 20. uri.

7. marca španski barvni pust. film
ROBIN HOOD NIKOLI NE
UMRE, ob 20. uri.

objavlja prosta delovna mesta

1. TIČARJEV DOM NA VRŠIČU
— oskrbnik, receptor, kuhar, pomočnik kuharja, sobarica, toka, servirka, pomožna moč za kuhinjo in pomožna moč za hišna a.
2. KOČA PRI IZVIRU SOČE V TRENTI
— oskrbnik, kuharica, prodajalka spominkov
Vse delo za določen — sezonski čas
3. ERJAVČEVA KOČA NA VRŠIČU
— oskrbnik, kuharica, pomožna moč.
Delo za nedoločen čas.

Za vse je zaželeno vsaj delno znanje nemškega in italijanskega jezika. OD po pravilniku. Pisne prijave pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Planinsko društvo Jesenice, Jesenice, Cesta železarjev 1. Objava velja do zasedbe delovnih mest.

[illegible]

MATEJ OBLAK DRŽAVNI PRVAK V KOMBINACIJI

Mladinsko državno prvenstvo v alpskih disciplinah se je po slalomu in veleslalomu, ki ju je organizirala občinska smučarska zveza, končalo s smukom na Koblj v čudovitem, naravno lepem vremenu za to zahtevno alpsko disciplino.

Smuk je pri nas deficitarna disciplina, ker za njen razvoj ni skoraj nobenih možnosti. Ob današnjem pomanjkanju terenov in žičnic si skoraj ni misliti, da bi nekdo pripravil in zaprl progo za izredno veliko dolžino in površino za več dni za nekaj smučarjev. Noben klub ne mara organizirati tekme v smuku. To je pripravil team trenerjev nastopajočih klubov, merila je Podrekarjeva ekipa, največje breme pa je bilo na ramenih vodje tekmovanja Aleksa Čebulja iz Radovljice.

Državno mladinsko prvenstvo je bilo izvedeno v vseh treh disciplinah na izredno visoki kakovostni ravni, to pa je s stališča selekcije največja vrednota. Na žalost ni tako pri časih.

Letošnja Šara pa lanska Zelenica sta zaradi slabega vremena odpadli. Tekmovanje se prestavlja na začetek aprila, kar je glede treniranja in vrhunske forme narobe. Tekmovalci imajo zato mesec dni podaljšano sezono, ki običajno konča sredi marca. Rešitev je samo ena. Tekmovanja morajo biti na progah, ki so v Gozd, kjer je vpliv vremena najmanjši. Samo kako najti pridelitelja? Trenutno sta v Jugoslaviji le dva kuba, Alpetour in Jesenice, ki sta sposobna izvesti tekmovanja vseh rangov. Nezadostno oceno zaslužijo predvsem ljubljanski klubi, ki skoraj ne organizirajo večjih tekmovanj. Lahko bi rekli, da živijo na račun drugih. Če pa je treba kaj kritizirati, so seveda takoj pri stvari.

Smuk je bil spet problematičen zaradi materialov. Nekateri tekmovalci imajo dobre smuči in kombinzone, drugi ne. Podrekar si je sposobil japonski Descente kombinzon od Goriska, zasedel peto mesto in premagal celo vrsto članov repre-

zentance za smuk, kar mu po dobri uvrstitvi na Šare, kjer je bil brez tega izvrstnega oblačila, odpira vrata v reprezentanco.

Se bolj zanimiv je Kavčičev primer. V četrtki je na državnem prvenstvu startal v Podrekarjevem starem »počasnem« kombinzonu, ni bil zelo slab, naslednji dan pa je na smuku, ki je veljal za slovensko prvenstvo, peljal v Petrovičevem in s tremi sekundami boljšim časom zasedel peto mesto pri starejših mladincih.

Od naših velja pohvaliti predvsem Oblaka, Lavtižarja in Pogačnika, ki so se uvrstili pri mlajših mladincih v deseterico. Prvi, tretji in peti so imeli najboljše japonske kombinzone, naši pa Yassine, ki so dobri. Zanimivo je to, da je Oblak tekmoval s Stenmarkovimi smučmi, ki jih je le-ta vozil v Kitzbuhlu, Čizman pa v Vestijevih.

Oblak je imel po slalomu in veleslalomu ogromno prednost za kombinacijo, vendar sta se s trenerjem dogovorila za maksimalno storitev. Le malo je manjkalo pa bi poleg zlata v kombinaciji dobil še bron v smuku.

DRŽAVNO PRVENSTVO – STAREJŠI MLADINCI (26. februarja): 1. Planinšek, Branik, 1:30,64, 2. Peternel, Alpetour, 1:32,01, 3. Brudar, Sarajevo, 1:32,78, 4. Jemc, Bled 1:32,88, 5. Podrekar, Jesenice 1:33,02, ... Kavčič 1:38,34.

Slovensko prvenstvo (27. februarja) v slovenskem tekmovalnem sistemu je starostna meja leto višja, letnika 62 in 63. Rezultati: 1. Puhalič, Branik 1:32,12, 2. Macarol, Akademik 1:34,73, Dornig, Tržič 1:34,88, 4. Vretek, Radovljica 1:35,11, 5. Kavčič, Jesenice 1:35,23, 6. Podrekar, Jesenice, 1:35,49.

DRŽAVNO PRVENSTVO – MLAJŠI MLADINCI: 1. Dolinšek, Branik 1:32,11, 2. Čizman, Olimpija, 1:32,77, 3. Matičič, Novinar, 1:34,88, 4. Oblak, Jesenice 1:35,28, 5. Zdob, Branik 1:35,73, 6. Lavtižar, Jes. Kranj, gora 1:35,74, 7. Pogačnik, Jesenice 1:35,91.

SLOVENSKO PRVENSTVO ML. MLADINCEV – VELESALOM

Na Starem vrhu so bili pogoji za veleslalom izredno težki. Veliko grbin je dajalo prednost telesno sposobnejšim in izkušnim. Nastopili so mladinci in mladinke rojeni leta 1964 in 65, poleg tega pa se pionirji letnika 66 in 67.

Pri dekletih je bil pričakovan obračun A in B reprezentantk. Od Jeseničank je dosegla najboljši rezultat Kuncčeva in lahko z gotovostjo pričakujemo uvrstitev v B reprezentanco Jugoslavije.

Pri fantih je peticerica B reprezentantov izstopala in ponovno potrdila izjemnost generacije. Edini klub s tremi tekmovalci v deseterici je bil spet jeseniški.

Mladinke: 1. Leskovšek (65) Novinar, 1:50,26 (A), 2. Porenta (64) Alpetour, 1:50,86 (B), 3. Blažič (64) Triglav 1:51,93 (A), 4. Mavec (65) Olimpija, 1:53,16 (B), 5. Krek (65) Alpetour 1:53,77 (B), 8. Kunc (66) 1:56,19 (-), 9. Benedičič (64) 1:56,95 (B), 14. Klinar (66) 1:58,54 (B) vse Jesenice.

Mladinci: 1. Petrovič (66) Novinar, 1:46,41 (B), 2. Peternel (64) Alpetour, 1:46,45 (B), 3. Čizman (65) Olimpija, 1:47,15 (B), 4. Oblak (65) Jesenice, 1:48,82 (B), 5. Knific (65) Alpetour 1:48,96 (B), 6. Jemc (64) Bled 1:50,04 (S) 7. Planinšek (64) Branik 1:50,42 (S), 8. Lavtižar (65) Jes. Kranj, gora, 1:50,6 (M), 9. Robič (67) Jesenice 1:50,81 (M), 10. Dolinšek (65) Branik 1:51,11 (S).

A – A ženska reprezentanca Jugoslavije, B – B ženska ali moška; S – Smuk reprezentanca; M – Mladinska reprezentanca.

SLALOM

Slalom je bil že na tako zahtevnem terenu še težji od velesloma. Jasno je, da so organizatorji SK Alpetour vseh tekem že sili do grla. Žičnica jim ne gre dosti na roke, tokrat pa še posebej ne, ker imajo oba teptalna stroja v okvari.

JESeničan PELHANJ DRŽAVNI PRVAK

Letošnja pokalna tekmovanja v smučarskih skokih se počasi približujejo zaključku. V vseh kategorijah so sodelovali tudi tekmovalci OZSO Jesenice in naraščajoči TVD Partizana Žirovnica. Prav na zadnjih tekmah so se najbolj izkazali in še izboljšali uvrstitve.

V Logatcu so imeli to soboto na 15-metrski skakalnici zadnje pokalno tekmo mlajših cicih. Zmagal je Breznčan Tomaž Kanfelj in si prav s to zmago tudi priboril letošnji pokal SRS.

Dan pozneje je bila zadnja pokalna tekma za mlajše pionirje. Mojštrancan Joško Smid je za Zupanom iz Tržica zasedel drugo mesto, kljub temu pa je po neuradnih izračunih tudi on zmagovalec v skupnem seštevku in prejemnik pokala SRS za letošnjo sezono. Uspešen je bil to pot še Marko Baloh iz Most s četrtim mestom, medtem ko uvrstitve ostalih pionirjev niso bile še objavljene.

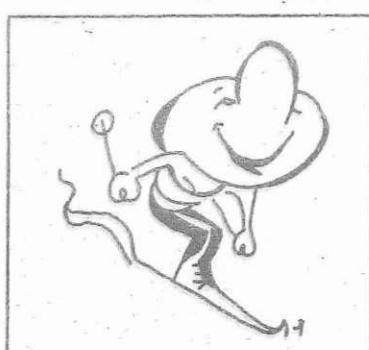
Prejšnjo soboto so v Braslovčah zaključili sezono starejših cicih. Zmagal je Krapež iz Predmeja, osvojiti prvo mesto, s čimer je vodstvo v skupnem seštevku in torej tudi on osvojil pokal SRS. Solidna uvrstitev se obeta tudi Grvali na Koroske Bele.

Za pregled in analizo teh dosežkov bo seveda še čas, vsekakor pa si že zdaj lahko rečemo, da je bila to izredno uspešna sezona za jeseniške naraščajočnike. Kaže, da imamo v našem koncu nekaj odličnih posameznikov, ki bodo čez nekaj let uspešno zamenjali Zupana, Lotriča in druge.

Bera uspehov s tem še ni zaključena. V soboto, 28. februarja, bo bilo namreč v Planici državno prvenstvo za mlajše mladince, ki ga je organizirala OZSO Jesenice. Presenetljivo je »preskokilo« Kavčiča iz Žirov in vse ostale ter postal državni prvak Pelhan Grega iz Sela pri Žirovnici. Vsekar imeniten uspeh, ki je sledil njegovi poškodbi in potem daljšem prisilnem počit-

ku. Povrh vsega je Grega še pionir, ki pa se je odločil za nastopanje v mladinski konkurenci. Tomaž Dolar je bil na tej tekmi peti, Grela pa dvajseti. Na nameček je Pelhan v nedeljo zmagal še na mednarodni tekmi v Zagorju med mlajšimi, njegov kubski kolega Justin pa je prav tako zmagal med starejšimi mladinci.

M. G.

VZDRŽEVALCI V NAMIZNEM TENISU

OO ZSMS TOZD Vzdrževanje je organizirala 11. februarja v prostorih TVD Partizana na Jesenicah tekmovanje v namiznem tenisu med svojimi aktivji. Tekmovanja se je udeležilo šest ekip. Po zanimivih borbah je prvo mesto osvojila ekipa aktivna HVB in s tem tudi prehodni pokal.

Tekmovanje je potekalo v pravem športnem vzdušju. Mladi vzdrževalci si takih tekmovanj želimo čim več, saj se s takimi srečanji najbolj spoznamo.

Bojan Šporar

Odbojka

GLADKA ZMAGA BLEJCEV

V prvi tekmi spomladanskega dela v 1. B zvezni ligi – zahod so Blejci pripravično premagali ekipo Metalca iz Siska s 3:0. Domačini so bili v vseh elementih odbojke veliko boljše od gostov, ki so po jesenskem delu prezimili na visokem, drugem mestu. Blejci so zaigrali tako kot so obljubili in znajo.

Z ostrim servisom so povsem onemogočili kombinatorno igranje gostov, poleg tega pa je tudi blok deloval skoraj brez napak. Ekipa Metalca je priložnosti, da bi omilila poraz, zapravila v drugem nizu, ko ni izkoristila napake domačinov pri sprejemu servisa.

Gostje so izenačili na 13:13, vendar so Blejci z dvema uspešnima blokami prebrčili krizno obdobje. V zadnjem nizu domačini niso pustili gostom, da bi se razigrali. Spet so zaigrali kot dobro utečen stroj, ki melje vse pred seboj.

Blejski odbojkarji so s to novo zmago obdržali stik z vrhom. Z 12 točkami so na šestem mestu, vodi še vedno Željeznikar iz Osijeka z 20 točkami, ki je še neporažen, na drugem mestu pa je Fužinar iz Raven s 14 točkami.

V soboto bo moška ekipa gostovala pri ekipi Rudi Čajevac v Banja Luki. S tekmovanjem bodo začela tudi dekleta v 2. zvezni ligi – zahod, ki bodo prav tako gostovale in sicer pri ekipi Metalca iz Siska.

Mladinci v 1. slovenski ligi – zahod pa bodo doma igrali z ekipo Železjarja in Zirovnice.

M. Torkar

VATROSTALNA V DOBRI FORMI

V soboto, 28. februarja, so kegljari Vatrostalne gostovali v mestni hali v Celovcu na mednarodnem turnirju v kegljanju na ledu, na katerem je sodelovalo 28 ekip, ki so bile razdeljene v dve skupini. Vatrostalna je izgubila samo dve igri in v svoji skupini zasedla tretje mesto po količniku, namreč prva tri moštva so imela enako število točk. V boju s tretjo uvrščeno ekipo iz druge skupine je izgubila in tako zasedla dobro šesto mesto.

Naslednji dan se je udeležila mednarodnega turnirja v kegljanju na ledu za pokal mesta Beljaka. Sodelovalo je 22 ekip. V svoji skupini je zasedla prvo mesto. V velikem finalu je brez dobljenega seta izgubila z ekipo ASKO-DAB in zasedla odlično drugo mesto.

V petek 6. marca odpotujejo tri moštva na 31. evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu. Prvenstvo bo v Gradecu v Avstriji. Po selekcijskih tekmovanjih se bodo udeležile prvenstva naslednja moštva: Bled – Piber, Murka – Jesenice in Vatrostalna – Jesenice.

Za evropsko prvenstvo je prijavljenih že deset držav in to: Avstrija, Jugoslavija, Italija, Zvezna republika Nemčija, Švica, Švedska, za katere nastopajo po tri moštva in Luksemburg, Belgija, Finska in Kanada z dvema oziroma enim moštvom.

Naša moštva bodo nastopila v treh postavah: Bled – Piber: Ivan Piber, Jože Rebec, Jure Potočnik, Sašo Obveza in Lado Ulčar.

Murka – Jesenice: Jože Klinar, Sašo Sodja, Franc Kralj, Rudi Plesničar in Srečo Noč.

Vatrostalna – Jesenice: Ivan Železnikar in Srečo Babnik Rudi Šapek in Bruno Lah.

Ruša

TOMAŽ KOMELJ PRVAKA TOZD VZDRŽEVANJA V KEGLJANJU NA ASFALTU

V mesecu februarju je komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje organizirala pokalno tekmovanje v kegljanju na asfaltu za leto 1981. Ta tekmovanje so pri vzdrževalcih že tradicionalna in so bila izvedena že tretjič. Tekmovanje je bilo na kegljišču športnega parka v Podmežaklju vsak ponedeljek od 20. do 22. ure. Tekmovanja se je udeležilo 30 tekmovalcev metali so na 100 lučaje, 50 polno, 50 čiščenje.

Zmagovalec za letošnje leto je ponovno postal Tomaž Komelj in si s tem pridobil prehodni pokal.

Rezultati: 1. Tomaž Komelj 430 kegljev, 2. Franc Bergelj 426, 3. Igor Glivar 412, 4. Rudi Šapek 410, 5. Silvo Potrebuješ 396, 6. Janez Stare 395, 7. Rasim Hadži 390, 8. Franjo Kuželjka 390, 9. Anton Grumerc 389, 10. Miro Ličof 379. Prvih pet tekmovalcev prejme praktična darila, ki bodo podeljena na srečanju športnikov vzdrževalcev.

Taka tekmovanja so za nas vzdrževalce zelo koristna, kajti rekreacija ni zgolj zabava, pač pa je to delo tista oblika aktivnosti, ki človeka razvedri, spodbuja ga, notranje obogati in napolni z novimi delovnimi zmogljivostmi.

M. L.

OBVESTILO UDELEŽENCEM TEKA TREH DEŽEL

Tek treh dežel bo 8. marca s startom za hotelom Kompas v Kranjski gori ob 9. uri.

Udeleženci lahko dvignejo startni material od 7. do 8. ure 45 minut na prostoru pred osnovno šolo v Kranjski gori. Udeleženci morajo imeti s seboj veljavni potni list ali maloobsejno izkaznico. Za potni list ali maloobsejno izkaznico bodo prejeli poseben etui, ki ga bodo nosili pri sebi ves čas tekmovanja. Kontrola potnih listin bo ob vstopu na startno mesto. Po tej kontroli udeleženci teka ne bodo več opravljali obmejnih formalnosti in bodo teki brez pregleda potnih dokumentov čez jugoslovansko-italijansko in čez italijansko-avstrijsko mejo. V etui za potni list naj udeleženci teka trih dežel vložijo tudi bon za prehrano na cilju, ki ga bodo prejeli uvrščenih udeležencev na lanskem teku bo lahko vstopilo na startni prostor pri posebnem vzhodu in se uvrstilo v prve vrste. Kontrola ob posebnem vstopu bo na osnovi lanskih rezultatov. Tisti udeleženci lanskega teka, ki še niso dobili diplom in knjižice z rezultati, in se bodo tekovanja letos spet udeležili, bodo oboje lahko dobili na prostoru, kjer bo izobesena startna lista. Preoblačilnice in garderobe bodo v prostorih osnovne šole Kranjska gora.

Tekmovalci bodo oddali garderobo v vreče, ki jih bodo dobili na startu, organizatorji pa jo bodo prepeljal na cilj v Selce, kjer jo bodo dobili, ko bodo prispeli na cilj. Tekmovalci bodo potovali iz Selce nad Podkloštom z avstrijskimi in italijanskimi avtobusi do Trbiža, kjer bo ob treh zaključnih slovesnostih svečano razglasitvi rezultatov in razdelitvi praktičnih daril. Tisti udeleženci, ki ne bodo čakali zaključnih slovesnosti, bodo lahko iz Trbiža v Kranjsko goro potovali od 12. ure 30 minut dalje z avtobusi, ki bodo odpravili takoj, ko se bo nabralo dovolj potnikov.

Po opravljeni razglasitvi rezultatov, pa bo avtobusni promet okrepljen tako, da bodo najpozneje v eni uri lahko vsi udeleženci odpotovali v Kranjsko goro. Za tiste udeležence teka, ki bodo prišli v Kranjsko goro z lastnimi vozili, bo pripravljena dovolj parkirnega prostora, med 7. in 8. uro jutraj pa bo avtobusni promet med Jesenicami in Kranjsko goro okrepljen.

Ob progi bodo tri okrepčevalnice, prva pred prehodom državne meje v Ratečah. Tod bo tudi Elanov servis za mazanje smuči in manjša popravila. Lani so nekateri udeleženci, ki so imeli okvare opreme (predvsem zlomljene palice) pomagali gledalci ob progi. V takih primerih prosimo vsakega tekmovalca, naj vpraša za ime tistega, ki mu bo posodil opremo, da bo mogel po končanem tekmovanju le-to spet zamenjati. Startna lista je sestavljena po abecedni in bo izobesena na startnem prostoru. Vsa udeležena bo na njej poiskal svojo startno številko in pri ustreznih stojnici zahteval startni material.

Startni material bo mogel dvigniti z ustreznim dokazilom (blagajniški prejemek, odrezek poštne nakaznice ali potrdilo o kolektivni prijavi). Tekmovalci iz Jugoslavije bodo imeli startne številke od 1600 naprej. Za gledalce bo ob startnem prostoru dovolj prostora. Poudarimo zaradi tega, ker je tek treh dežel edinstvena tovrstna prireditev v Evropi, je pričakovati, da bo letos doživel še večjo publiciteto kakor lani, med gosti pa pričakujemo najvidnejše osebnosti iz družbenopolitičnega in športnega življenja Slovenije, Koroske in Furlanije-Julijske krajine.

KAM NA REKREACIJO?

DEMONSTRACIJA MAZANJA TEKAŠKIH SMUČI

V petek, 6. marca, bo ob 19. uri v sejni sobi športnega društva v športnem parku v Podmežaklju (na kegljišču) demonstracija mazanja tekaških smuči. Vabljeni so vsi ljubitelji teka na smučeh.

SMUČARSKI TEČAJ ZA ODRASLE

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata železarnice Jesenice organizira začetni in nadaljevalni tečaj alpskega smučanja za odrasle. Tečaji bodo v popoldanskem času, učili pa bodo trenerji, učitelji in vaditelji smučanja. Gena tečaja je za delavce Železarnice 200. – din. Prijavite se na sindikatu Železarnice do 11. marca.

NOGOMETAŠE TARE KOPICA TEŽAV

Jeseniški nogometaši uspešno nastopajo v drugi republiški ligi – zahod in jeseniški del prvenstva so zaključili na drugem mestu. Za vodilnim Primorjem zaostajajo le za štiri točke. Ob upoštevanju dveh prvenstvenih kol, ki sta bila prelojena, imajo realne možnosti za uvrstitev na vrh lestvice, kajti obe tekmi igrajo doma in to z neposrednimi tekmečema za vstop v prvo slovensko ligo – ekipo Primorja iz Ajdovščine in ekipo Stola iz Kamnika.

Ob vsem tem pa imajo jeseniški nogometaši izredno slabe pogoje za svoje delo. Igrišče jim dela problem že več let, še slabše pa je z njihovimi garderobami. Na tekme prihaja vedno več privrženecv te dinamične igre in ob slabem vremenu, ko je večina gledalcev na tribuni je nevarnost, da se le-te podro. Zgodilo se je že, da je gledalec padel skozi strop tribune v pisarno kluba.

Ostali klubi, predvsem pa konkurenti za najboljšo uvrstitev, imajo neprimerno boljše pogoje za delo in tekmovanje. Jeseničani pa se zaradi slabega igrišča morajo večkrat preseliti tudi na Bled s čemer izgubljajo svoje privrženecv, pa tudi rezultati niso taki kot bi bili lahko ob urejenem igrišču na Jesenicah. Prav gotovo bi na Jesenicah tisti najbolj odgovorni za razvoj športno-rekreativne dejavnosti morali pokazati večji interes za razvoj nogometa in mu namenjati tudi več pozornosti.

Kljub vsem tem težavam pa jeseniški nogometaši dokazujejo svojo veliko priprav-

ljenost Jesenicam vrniti staro nogometno slavo in ugled. Tako so se tudi za novo sezono začeli pripravljati dovolj zgodaj pa tudi bolj načrtno in kot sami pravijo »ostros«. Prvi del priprav so imeli v telovadnici in Trim kabinetu železarskega izobraževalnega centra in to kar štirikrat tedensko. Po teh prvih pripravah so presli na prosto – na sneg, kjer se trenirji nadaljujejo po načrtu in programu trenerja Radoviča. Vse kar delajo, delajo s polno paro, kakor pravimo in maksimalno resno. Zavedajo se namreč, da le dobre priprave lahko peljejo do boljših rezultatov.

Manjka jim le prijateljskih tekem za ugravanje in preizkušnje svojega znanja. Čeprav jih do prvenstva loči le še 20 dni, so imeli le dve prijateljski tekmi, kar se jim bo najbrž poznalo na prvih prvenstvenih dvobojih.

Njihovo resnost in odgovornost najbolj dokazuje to, da se na treningih zbere maksimalno število igralcev in da manjkajo le tisti, ki so poškodovani ali so na delu ali na pomembnem sestanku. Njihov trener se izredno poglobljuje v vse vidike igranja, to pa seveda igralcem daje še večjo motivacijo in moralo za delo, da bi svoje cilje dosegli.

Igralci pravijo, da na Jesenicah nekateri mislijo, da za to delo prejemajo nadomestila oziroma bone za hranarino. O tem ni govora, veseli pa bomo, pravijo, če bomo imeli ustrezno opremo za treninge in tekme.

A. Ibrahimović

Tudi letošnja pustna prireditev smuk za trofejo »svinjska glava« je privabila 22 uspešnih pustnih mask in nad 1000 gledalcev. Po pričakovanju je bila najpomembnejša tema energetska kriza, visoke cene, stabilizacija, pa reforma šolstva. figure iz Muppet showa, nastopil je tudi Stenmark in druge; za vse pa je s primernim komentarjem poskrbel še Franci Košir. Kot najboljši maske so bili nagradjeni Niko Brejc kot arabski strokovnjak za iskanje nafte, Zlebir ml. za maske reforma šolstva, kot najboljša skupinska maska pa Majda Mlakar in Zlata Višnar za hišico na sončno ogrevanje. Letošnjo trofejo »svinjska glava« pa si je s povprečnim tekmovalnim časom prislužil Bine Kobentar. Letošnjo prireditev so popestrili še pogumni skakalci na smučeh iz Mojštrane. Nov župan Črna gora pa je postal Lah »Nitko« (Foto F. Črv)